

ЧЕРНА

НА ПРАВИТЕЛСТВЕНОТО

РАЗХИЩЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ

КНИГА

2020

ЧЕРНА НА ПРАВИТЕЛСТВЕНОТО РАЗХИЩЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ КНИГА 2020

FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION For Freedom.
България

СОФИЯ, 2020

ЧЕРНА НА ПРАВИТЕЛСТВЕНОТО РАЗКРИТИЕ В БЪЛГАРИЯ КНИГА 2020

Съставители

Весислава Антонова

Петя Дюлгерова

Редактор

Весислава Антонова

Автори

Богомил Върбанов, Борис Митов,

Георги Ангелов, Георги Ганев,

Георги Филипов, Генка Шикерова,

Деница Първанова, Дияна Желязкова,

Емilia Милчева, Калина Горанова,

Красен Николов, Лилия Цачева,

Надежда Цекулова, Марин Николов,

Мария Димитрова, Мила Чернева,

Росен Босев, Светослав Метанов,

Спас Спасов

Коректор

Милена Евтимова

Дизайн

www.epiquestudio.com

ISBN 978-619-91006

Заявете безплатно

Хартиеното издание на Черна книга 2020
и ще го получите по куриер за наша сметка.

<https://new.chernakniga.bg/get/>

Съдържание

Защо Черната книга е важна?	4
Прегледовор	7
Липсващият регистър, или кратка история на електронното правосъдие	8
Проект от 1,5 млн. лв. за несбъдналото се електронно гласуване	18
Национална детска болница за милиони	24
Над 4 млрд. лв. пътни неволи	34
„Златната кокошка“, която изпадна до ръба на фалита	44
Поръчката за храни в затворите: гвоен стандарт, оскъпяване, непрозрачни кадрови рокади	54
Бюро за двойна употреба	62
Заводът, който произвежда боклук	70
12 млн. лв. настрел по полето	80
Престъпващият язовир „Тича“ обрича Шумен, Търговище и Велики Преслав на безводие	86
От „Росенец“ до ТЕЦ „Варна“ – как държавата сбъдва мечтите на Доган	98
Как „скрити работи“ за 5 млн. евро изплуваха от дъното на Варненското езеро	106
Тихо се сипе скъпият сняг, галено щипе в гърба ни пак	116
Площадка за временно съхранение и третиране на болнични отпадъци – иновация или измама?	124
Да върнеш парите	132
...Какво се случи след – продължение на историите от предишни години	
Държавното разхищение е като многоточие – безкрайно	142
Как си построихме (електронна) бюрокрация за 200 милиона	144
АЕЦ „Белене“ – вижда ли се краят?	148
Едни 500 млн. лв. за непрозрачния холдинг-касичка	154
БДЖ трябва да умре	160
Пропуски в тоя системата за милиони	164
Послепис	171

Защо Черната книга е важна?

МАРТИН КОТЕЕ

Скъпи читатели,

Това е една книга с факти.

Това обаче е и една книга с апел за промяна.

Пред Вас е тазгодишното издание на „Черна книга на правителственото разхищение“ в България. Вече шест години ние, от Фондация за свободата „Фридрих Науман“, избираме 15 знакови истории, за пилеенето на пари на българските и на европейските данъкоплатци. В допълнение през 2020 г. потърсихме какво се е случило с някои от казусите, разказани в предходните издания.

Тази година не е като никоя друга!

Избухването на пандемията от COVID-19 изправи моя екип и мен пред въпроса ще можем да подготвим „Черна книга на правителственото разхищение 2020 г.“. Аз отскокро съм в България и вече имах възможност да разговарям с автори на журналистически разследвания, публикувани в предшни години в изданието, с представители на неправителствения сектор, с политици и с интелектуалци. Знаем колко е важна ролята на Черната книга в подкрепа на активното гражданско общество. Познавам немската ѝ версия, която излиза от 48 години. Германската „Черна книга на данъчните разхищения“ се издава от гражданско сдружение, наречено Институт на данъкоплатците. Тук, в България, имаме нужда от силата на разследващата журналистика, която не спира да разкрива неразумно, непочтено или неефективно харчене от страна на местната и държавната администрация на парите на българския и на

европейския данъкоплатец. Изключително съм признателен на авторите на „Черна книга на правителственото разхищение“, че припознаха за свои целите и да осъществява граждански контрол върху институциите. Протестите в България, започнали през юли 2020 г., обединиха хора с различни убеждения и политически пристрастия. Желанието на българските граждани за институции, работещи в тяхна полза, върховенство на закона и независими медии потвърждава за мен нуждата „Черна книга на правителственото разхищение“ да съществува и да допринесе за постигане на повече прозрачност и отчетност при харченето на публичните разходи.

И в „Черна книга на правителственото разхищение 2020 г.“ ще откриете няколко казуса от общонационално значение, водещ сред тях е този за електронното правосъдие. Като не по-малко важни за българското общество са и темите за несбъднатото електронно гласуване, строежа на детската болница, липсата на прозрачност при изграждането на магистрала „Хемус“ и др. Отделили сме място и за регионални случаи на пиене на публични ресурси от различни градове в страната като Варна, Шумен, Габрово и др. Има и разследвания, проучващи факти, показващи липса на отчетност и пряхосничество на парите, събрани от данъците на българските граждани от столицата София.

В „Черна книга на правителственото разхищение 2020 г.“ ще откриете нова рубрика – „За какво харчат парите Ви“. В нея икономистът Георги Ганев от Центъра за либерални стратегии анализира икономическия ефект от пряхосаните публични средства и липсата на прозрачност и отчетност на държавната и местната администрация. Моите колеги от Фондация за свободата „Фридрих Науман“ и аз сме изключително благодарни за професионалната му оценка. Тази рубрика ще намерите в края на всеки разказан казус в тази публикация.

Много често ние, от Фондация „Фридрих Науман“, като издател на „Черната книга на правителственото разхищение“ сме питани какво се случва, след като книгата излезе от печат. Тази година потърсихме отговор

на този въпрос и предлагаме на Вашето внимание пет статии, които проследяват какво е развитието на тези казуси междувременно. Освен тях с журналистката Генка Шукерова и оператора Мирослав Михайлов заснехме и кратки видеоистории, които също документират развитието на случаи от Черната книга, разказани през годините. Използвам случая да им благодаря за отгадеността и добрата работа. Черната книга не би била възможна без приноса на утвърдената журналистка Весислава Антонова, както и на моята колега от Фондацията Петя Дюлгерова, за което съм им признателен.

В интернет развиваме страницата chernakniga.bg. На нея можете да прочетете всички истории от изданията на „Черна книга на правителственото разхищение“ от 2015 година досега. Там, както и на едноименната страница във Фейсбук можете да откриете, споделяте и коментирате казусите и видеоисториите, посветени на Черната книга. Убеден съм, че активният граждански контрол въздейства върху постигане на повече отчетност и прозрачност при харченето на парите на българския и на европейския данъкоплатец. С това Ви приканвам да ни съдействате, като ни информирате и ни помагате за разкриването на нови случаи на неефективно или некомпетентно пилеене на публични ресурси. Така повече български граждани ще имат възможности за реализация, шанс да постигат мечтите си, да забогатяват и живеят по-добре. За да се случи всичко това, трябва силен граждански контрол.

Фондация за свободата „Фридрих Науман“ намира смисъл в това да продължи да разказва истории за разхищението на парите на европейските граждани!

Бъдете здрави!

С уважение,

Мартин Котее,

директор за България и Северна Македония
на Фондация за свободата „Фридрих Науман“

Предговор

ГЕОРГИ ГАНЕВ

Шеста поредна година изданието „Черна книга на правителственото разхищение в България“ съдържа конкретни, обилно разследвани и документирани материали за това как българската държава харчи пари, без от тях да има обществена полза. Както и човек да си определя и представя понятието „обществен интерес“, тези харчове няма как да са допринесли за него.

Както се вижда от различните материали, разхищенията с парите на гражданите обхващат всякакви държавни нива и образувания – правителство и министерства, общини, агенции на изпълнителната власт, и все повече – държавни и общински компании. Голяма част от разхищението не може да бъде успешно без мълчалива или активна подкрепа от още един клон на властта – правораздавателния, и като съдилища и, все повече, като прокуратура.

Шесто издание в поредицата е показател за вече наложена традиция. Тя е малко тъжна, защото избраните за излагане в книгата 15 материала всяка година се избират между неприятно много кандидати. Но с годините започват да се забелязват определени тенденции. Те са маркирани в придружаващите материалите карета и са изведени по-ясно и малко по-ударно в послеписа.

Тази година книгата включва и пет напомнания. Пет текста, които след няколко години развиват вече публикувани случаи на правителствено разхищение. Те задълбочават тъгата – става ясно, че не само нищо не е поправено, нито един държавен провал не е коригиран и май нещата се влошават.

Георги Ганев,

програмен директор икономически изследвания
в Центърът за либерални стратегии (ЦЛС)

**ЛИПСВАЩИЯТ РЕГИСТЪР,
ИЛИ КРАТКА ИСТОРИЯ НА
ЕЛЕКТРОННОТО ПРАВОСЪДИЕ**

РОСЕН БОСЕВ

Встрани от всички беди, които донесе коронавирусната пандемия, ударното преминаване в дистанционен режим на работа показва реалната готовност на администрацията, образователната система и съдебната власт да предоставят електронни услуги на гражданите и бизнеса. Съдилищата бяха едни от първите институции, които прекратиха изцяло (освен някои категории спешни дела) своята работа още през март. Решението беше на практика лишаване почти напълно гражданите от достъп до правосъдие.

Тази ситуация до голяма степен можеше да бъде избегната, ако в България имаше работещо електронно правосъдие. Уви, ковид реалността показва, че съдебната система е галеч от дигиталния свят.

Причината за това със сигурност не е недостигът на средства. След присъединяването на България в Европейския съюз страната ни е получила над 80 млн. лв. в рамките на оперативните програми „Административен капацитет“ и „Добро управление“ именно за да помогне на съдебната власт да влезе в XXI век. Голяма част от тези средства са свързани директно или индиректно с въвеждането на електронно правосъдие.

ЛЕТОПИС НА ПРОВАЛИТЕ

Първият опит за използване на дигиталните технологии и свързаност датира от 1994 година и се нарича Единна информационна система за противодействие на престъпността. По замисъл тя трябва да обедини информационните масиви на МВР, следствието, прокуратурата, съда и местата за лишаване от свобода.

Изграждането на системата продължава над 20 години и струва на гържавния бюджет приблизително 25 млн. лв., като по думи на полицаи и прокурори няма голям смисъл от съществуването ѝ.

В началото на века – през 2000 г. Върховният административен съд (ВАС) въвежда електронна система на делата, която позволява на абсолютно всеки да консултира дигитално копие на хартиеното дело през сайта на съда. В електронната папка се качват сканирани документи, протоколи от съдебни заседания и съдебни актове. Системата струва 32 хил. лв. и въпреки че беше силно окастрена от бившия председател на ВАС Георги Колев през 2015 г., продължава да е най-общодостъпната и прозрачна система.

През 2006 г. с промени в Закона за съдебната власт е въведено т.нар. случайно разпределение на делата. До въвеждането му казусите бяха разпределяни ръчно от

председателите на съдилищата. През 2014 г. независим одит на най-масово използвания софтуер (LawChoice, разработен безплатно от ИТ специалистите на ВСС) показва, че той има редица недостатъци и позволява съвсем неслучайно разпределение на дела. Като временно решение беше създадена нова програма, която предвиждаше използване на електронен подпис и публикуване онлайн на протоколите от избор на съдия. В началото на 2020 г. главният прокурор Иван Гешев хвърли твърдението, че тази система е пробита и позволява множество манипулации. Прокуратурата дори образува разследване, но повече темата не беше повдигната – в очакване на въвеждането на Единната информационна система на съдилищата, в която трябва да има модул за случаен избор на съдия.

През 2009 г. съдилищата бяха задължени да публикуват актовете си онлайн, но чак през 2012 г. (със средства от ЕС) беше направен единен портал. Макар всички съдилища да са задължени да качват актовете си там, няма абсолютно никаква гаранция, че присъдата или решението, което търсите, ще бъде публикувано.

През 2014 г. прокуратурата повдигна обвинения на бившия председател на Софийския апелативен съд ген. Веселин Пенгезов и още седем души във връзка с реализацията на проект за информационна система на военните съдилища, финансиран по ОПАК.

Въведената тази година изцяло нова Единна информационна система на съдилищата, изградена по Оперативна програма „Добро управление“, предизвика бунт сред съдиите и протест пред сградата на ВСС заради десетките недомислици в софтуера. Недоволството на гилдията стана причина съветът да спре временно интеграцията на софтуера.

Да обобщим – похарчени на вятъра пари, злоупотреби, твърдени престъпления, съдийски бунтове – така изглежда сблъсъкът на съдебната система с електронното правосъдие. Но има една история, която заради своята абсурдност трудно може да намери конкуренция.

ЛИПВАЩИЯТ РЕГИСТЪР

С промените в Конституцията през 2015 г. Инспекторатът към Висшия съдебен съвет (ИВСС) пое правомощията на Сметната палата да проверява имуществените декларации и декларациите за конфликт на интереси на съдиите, прокурорите и следователите, както и да извършва проверки за почтеност, които преди това бяха в компетенциите на Етичната комисия към ВСС.

Две години по-късно – през 2017 г. ИВСС получава финансиране от Оперативна програма „Добро управление“ (ОПДУ) в размер на 700 хил. лв. за „осигуряване на софтуерна и методическа обезпеченост и изграждане на административен капацитет на ИВСС за превенция на корупцията в съдебната власт“.

Идеята на проекта (голякото близо $\frac{2}{3}$ от средствата по него са отпуснати за това) е създаването на два онлайн регистъра – единият е именно за имуществените декларации на магистратите, а другият – на отводите на съдии по конкретни дела (определен като важна антикорупционна мярка).

Разработването на модерен регистър за имуществените декларации и за конфликт на интереси е ключово за борбата с корупцията в съдебната система. Един такъв регистър може да въведе автоматизирани проверки между декларираното и наличното в различни бази данни (БНБ, ГРАО, имотен и Търговски регистър, КАТ, Централен депозитар и т.н.), както и редица други функционалности, като например алгоритъм, който да изважда съмнителни обстоятелства, и т.н.

До изграждането на регистър обаче така и не се стига, а процедурите, организирани от ИВСС за избор на изпълнител, са белязани от нарушения. Така например през септември 2018 г. ИВСС получава три оферти за изработка на двата регистъра. Комисията декласира две от фирмите и избира за изпълнител единствения останал участник – „Айсиджен“. На 14 декември инспекторатът сключва договор на стойност 509 хил. лв., като срокът за изпълнение е осем месеца.

През април 2019 г. управляващият орган на Оперативна програма „Добро управление“ прави проверка на договора и констатира серия от нередности при избора на изпълнител, които биха могли да оцетят бюджета на ЕС, и налага финансови корекции. Сред констатациите: не е ясно на коя дата е публикувана обществената поръчка на сайта на ИВСС, избраният изпълнител не е представил доказателства, че отговаря на минималните изисквания – за ръководител на проекта е посочено лице, за което самият ИВСС е констатирал, че не отговаря на изискванията, но въпреки това не е отстранен – фирмата изпълнител не е представила документ за необходим опит в областта на една от дейностите.

Инспекторатът е глобен с 50 хил. лв., но главният съдебен инспектор Теодора Точкова решава да обжалва пред Административен съд – София-град. Съдът намира жалбата

за неоснователна и приема, че договорот е бил сключен, без да бъдат предоставени задължителни свидетелства за съдимост за експерти по проекта и дори удостоверение от НАП за липса на публични задължения. Съгът констатира, че задължителните документи са били представени месеци след подписването на договора. Инспектор Точкова обжалва решението пред ВАС, който в началото на октомври уважи жалбата ѝ, приемайки, че нарушение на процедурата действително има, но тъй като то е направено след “при сключването на договора за изпълнение на поръчката, а не в етапа на подбора след отваряне на офертите и не може да доведе до незаконосъобразно допускане на участник” не следва да се налага санкция.

И докато ИВСС се опитва да убеди съда, че всичко с избора на „Айсиджен“ е наред, проблемите по изпълнението започват. На 15 август 2019 г. ИВСС прекратява едностранно договора, тъй като фирмата изпълнител е забавила дейности по проекта с близо два месеца. В началото на октомври 2019 г. инспекторатът обявява нова поръчка, този път само за регистър за декларациите (този за отводите е отпаднал някъде по пътя). До крайния срок за подаване на оферти такива не са получени и конкурсът е прекратен. Нова, трета поред процедура е открита в края на миналата година. Неясно защо предвид предходния опит с липсата на кандидати решението за откриването ѝ е публикувано на сайта на институцията в навечерието на Коледа. Подадена е една оферта – от „Контракс“, която обаче е декласирана и процедурата отново е прекратена.

През май, когато неразбориите по проекта станаха публично достояние, Теодора Точкова заяви: „Предстои обявяване на нови процедури за възлагане на обществени поръчки за разработването на регистрите, като Инспекторатът ще продължи да работи активно за реализиране на регистъра на декларациите“.

Половин година по-късно такава процедура не е публично обявена, а до края на проекта остават... два месеца.

В публичния си коментар по сюжета главният инспек-

тор Точкова подчерта: „Намирам за задължително да поясня, че по всички останали дейности по проекта е налице изпълнение“.

Именно това нейно твърдение, което е съвсем вярно, показва абсурдността на целия проект. Защо ли? Защото, ако основната цел на европейския проект, реализиран от ИВСС, очевидно се проваля, то другите съпътстващи дейности действително са изпълнени. Така например малко над 4000 лв. са изплатени за „разработване на вътрешни правила за извършване на проверка на имуществените декларации на съдии, прокурори и следователи“, която дейност според проекта е пряко свързана с разработването на регистъра, който не съществува до ден днешен. Почти двойно повече средства са платени за „разработване на вътрешни правила за извършване на проверки за почтеност (интегритет) на магистратите“, които обаче са приети от Инспектората (който е с изтекъл мандат от половин година) чак през октомври 2020 г.

През октомври 2018 г. ИВСС открива поръчка за избор на фирма, която трябва да организира логистиката за обученията и дейностите по публичност и комуникация. Оферти подават осем участника. Всички без един са отстранени и така за изпълнител е избрана фирмата „Бенеვენт“, с която е сключен договор на стойност от 88 хил. лв. ИВСС отчита над 40 хил. лв. като похарчени за „обучения за работа с новите вътрешни правила и за работа с регистрите“. От техническото предложение на фирмата се вижда, че обученията са били тридневни и са предвидени в „4- или 5-звездни хотели извън София“. През март 2019 г. Управителният орган на ОПДУ проверява и тази поръчка и констатира, че тя също е проведена в нарушение на закона, и налага корекции. Теодора Точкова обжалва, а съдът на две инстанции отхвърля жалбата ѝ. Според съда ИВСС е въвел изисквания, които ограничават „свободната конкуренция, осигуряването на която е основен принцип при възлагането на обществени поръчки“.

Според Информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕС общо изплатените суми

са над 200 хил. лв. Най-вероятно тук влизат и възнаграждения за управление на проекта, консултантски услуги и други. Ако проектът не бъде завършен със създаването на регистри, тези пари би трябвало да се дължат обратно, защото основната дейност няма да е свършена.

Източници:

<http://www.inspectoratvss.bg/bg/page/51>
<https://bit.ly/38It4qP>
<https://bit.ly/3f0irAJ>
<https://bit.ly/2H3VG2p>
<https://bit.ly/36H7u3c>
<https://bit.ly/2H0Csuq>

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

Най-вероятно огромното мнозинство български граждани биха искали, и с готовност биха плащали съответните данъци, да имат достъп до справедливо, последователно и бързо правораздаване.

Българската държава явно има интерес само да им събира данъците, но не и да им доставя това публично благо. И в процеса на неговото недоставяне да харчи едни пари с прогласената цел да решава забелязаните проблеми, като при анализа става ясно, че всъщност непрогласената цел е само едни пари да се похарчат, не проблемите да се решат. Забележително е наблюдението, че неработещата и безполезна информационна система за противодействие на престъпността през годината е погълнала 25 милиона лева, а работещата и фактически полезна електронна система на делата във ВАС е струвала 32 хиляди, близо 800 пъти по-малко. Забележително е също така, че появата на един вирус беше достатъчно основание за българската държава да се откаже публично и официално от това да доставя правосъдие на своите граждани. Да напомним: доставянето на правосъдие е една от малкото, броящи се на пръстите на едната ръка, функции на държавата, за която всички, дори най-твърдоглавите либерали и либертарианци, са съгласни, че са сред възможните оправдания за държавата да съществува изобщо. Държава, която се отказва да правораздава, за какво е?

// Георги Ганев

ПРОЕКТ ОТ 1,5 МЛН. ЛВ.

ЗА НЕСБЪДНАЛОТО СЕ

ЕЛЕКТРОННО ГЛАСУВАНЕ

ГЕОРГИ АНГЕЛОВ

***Електронно дистанционно гласуване,
при което се броят гласовете в Бълга-
рия, ще има най-рано след 3 години,
ако дотогава не бъде отменен законът, кой-
то го въвежда. А това е много вероятно.***

*За сметка на това дотук са изплатени
96 492.43 лв. по проект „Изграждане и
внедряване на пилотна система за дистан-
ционно електронно гласуване“. Той е на стой-
ност 1,5 млн. лв., а 85% от финансирането
са от ЕС, по Оперативна програма
„Добро управление“.*

На изборите за членове на Европейския парламент от Република България през 2019 г. избирателите трябваше да могат да гласуват дистанционно електронно, като резултатите от вота им да са валидни. Поне според Изборния кодекс, приет през 2016 г. Това, както всички знаем, не се случи.

Електронно дистанционно гласуване, при което се броят гласовете, ще има най-рано след 3 години, ако дотогава не бъде отменен законът, което е много вероятно. За сметка на това дотук са изплатени 96 492.43 лв. по проект „Изграждане и внедряване на пилотна система за дистанционно електронно гласуване“. Той е на стойност 1.5 млн. лв., а 85% от финансирането са от ЕС, по Оперативна програма „Добро управление“. Сроктът на проекта изтича тази година, както и на оперативната програма, а все още не е обявена обществена поръчка за разработване на система за гласуване. Бенефициент ще бъде Държавна агенция „Електронно управление“, а прогнозната цена е 1 млн. лв. Това по всяка вероятност означава, че финансирането от ЕС ще бъде загубено.

Въпреки че сумата не е голяма, това е пример за харчене на пари без смисъл, или още по-точно – с умисъл, така, че да не бъде изпълнен законът и въвеждането на електронното гласуване да се проточи до безкрайност.

ДА СЕ ВЪРНЕМ НАЗАД:

Сагата с електронното гласуване започва с референдума през октомври 2015 г., проведен заедно с местните избори. Тогава над 71% от участвалите в референдума отговориха с „Да“ и подкрепиха въвеждането на електронно гласуване. Тъй като на референдума гласуващите бяха около 1 млн. по-малко от необходимите 3.5 млн. души, резултатите му не бяха задължителни и топката остана в парламента.

През януари следващата година парламентът реши да уважи незадължителните резултати от референдума. За въвеждане на електронно дистанционно гласуване бяха

ГЕРБ, Реформаторският блок, ДПС, АБВ и БДЦ, а против – Патриотичният фронт, „Атака“ и БСП. Текстове в преходните и заключителните разпоредби на промените в Изборния кодекс поставят задачи и условия, с които дистанционното електронно гласуване трябва да се тества в следващите години. А ако тестовете бъдат успешни – тоест се гарантират тайната на вота, сигурността на системата и има осигурен граждански контрол над изборния процес, на Евроизбори 2019 трябваше да се проведе първото реално дистанционно електронно гласуване.

След това започва работа ЦИК. Уж. Чак на 16 август 2017 г. комисията съобщава, че заедно с Държавна агенция „Електронно управление“ започва съвместна работа по проекта. Първо ще се прави проучване и анализ „на добрите практики за дистанционно електронно гласуване и провеждане на симулации на дистанционно електронно гласуване“. Втората дейност по проекта трябваше да е „изграждане и внедряване на пилотна система за дистанционно електронно гласуване и провеждане на експериментално дистанционно електронно гласуване“, а третата – „Информация и комуникация“.

Обществената поръчка за избор на изпълнител на системата за електронното гласуване трябваше да бъде обявена до края на 2017-а, според съобщения на сайта на ЦИК от 24 октомври същата година, и до края на 2018 г. да бъдат проведени трите тестови гласувания.

След година и половина мълчание на ЦИК по темата машината на времето ни прехвърля през май тази година, когато ЦИК публикува „Пътна карта“, на базата на която (някога) да бъде организирано електронно дистанционно гласуване в България, но само експериментално, за следващите три избора. Сякаш сроковете за това не са заложили в Изборния кодекс, което си е закон. Всъщност вече не са, защото законът удобно и постфактум е изменен през януари 2019 г. по предложение на ГЕРБ.

В т.нар. Изборна карта на ЦИК единственият срок е крайният – 2023 г. Заложени са 10 етапа, но за никой

няма дори индикативен срок кога трябва да започне и кога трябва да свърши. В картата се отрича единственият възможен начин за електронна идентификация в момента – КЕП, като се твърди, че не бил сигурен, и се залага електронното гласуване да бъде извършвано с бъдещата система за електронна идентификация и персонализацията ѝ в българските лични документи. Лични карти с чип за идентификация също трябваше да има преди години по закон. Миналата година срокът за новите лични карти бе отложен от парламента за есента на 2021 г. В проекта на правителството – Национален план за възстановяване и устойчивост на България, от този месец вече е предвидено това да стане до 2023 г.

Междувременно от ЦИК обявиха, че се надяват първият експеримент на дистанционното електронно гласуване да се проведе през следващата година, когато у нас ще има парламентарни и президентски избори, както и че предстои да се обяви обществена поръчка за разработване на система за гласуване. Бенефициент ще бъде Държавна агенция „Електронно управление“, а прогнозната цена е 1 млн. лв. След това ЦИК ще проведе три експеримента на различни избори, ще напише анализ с препоръки към Народното събрание с плюсовете и минусите на дистанционното гласуване, което окончателно ще реши дали да го въведе, или не.

Съдейки от досегашните действия на ЦИК и сегашните управляващи от ГЕРБ, можем да направим „обосновано предположение“, че ще бъдат похарчени поне още 1 млн. лв., събрани от българските и европейските данъкоплатци, за да бъде официално отменено електронното гласуване, без да се е случило.

Източници:

<https://www.cik.bg/bg/projects>
<https://bit.ly/32Fskir>
<https://www.lex.bg/laws/ldoc/2136112596>
https://www.cik.bg/bg/projects/evote_chronology
<https://bit.ly/36xMVq8>
<https://www.cik.bg/bg/decisions/1814/2020-05-21>

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

Този случай също е симптоматичен за това какво става в България, когато гражданите ясно заявяват, че искат едно нещо, но хората по високите държавни кресла не го искат.

То просто не се случва. Не се случва по обичайния за държавата начин – чрез създаване на комисия, разработване на стратегия, поставяне в стратегията на изисквания за житейски неизпълними условия, за да се случи нещото, правене на опити и експерименти с единствена цел те да послужат за илюстрация как нещата няма да станат. В конкретния случай гражданите би трябвало да сме радостни, че електронното гласуване няма да се случи, като за това неслучване сме платили само около 100 хиляди лева, към които могат да се добавят хипотетичните пропуснати ползи от усвояването на дарените от ЕС пари, които вероятно просто няма да бъдат усвоени.

// Георги Ганев

НАЦИОНАЛНА

ДЕТСКА БОЛНИЦА

ЗА МИЛИОНИ.....

НАДЕЖДА ЦЕКУЛОВА

Най-малко 30 млн. лв., с тенденция през следващите две години да нарастат до 150. Това е цената за строежа на Национална многопрофилна детска болница. Всъщност и 300 млн. лв. не биха били твърде много за тази цел, ако реализацията ѝ се случваше в съответствие с българското законодателство, със съвременните изисквания на медицината, архитектурата, строителните технологии и не на последно място – с мисъл за благосъстоянието на децата и техните семейства.

България е единствената страна в Европейския съюз без национална детска болница. Съвременната медицина е мултидисциплинарно начинание, което условията у нас правят невъзможно за много тежко болни деца, разкарвани между отдалечени здравни заведения в застрашаващи живота им обстоятелства. Сагата около построяването на детската болница започва в късните години на социалистическия режим, когато Тодор Живков прави първа копка на бъдещ „Институт по педиатрия“ в медицинския комплекс около Александровска болница. Сградата е проектирана през седемдесетте години, строежът ѝ е започван и спиран поради липса на средства неколкократно в следващите две десетилетия. Построеното не е консервирано и защитено по никакъв начин. Идеята никога не е отхвърляна, но не е и реализирана.

КАЗУС С ИСТОРИЯ

През 2004 г. се стига до решение България да построи напълно нова детска болница с помощта на австрийска компания и кредит от австрийска банка. В аргументацията си тогавашният екип на Министерството на здравеопазването, начело с икономиста Славчо Богоев, отбелязва, че изоставеният строеж на Института по педиатрия не отговаря на съвременните технологични изисквания за болница, не отговаря на съвременното законодателство и е необратимо увреден. Подчертава се също, че при съвременните строителни практики вдигането на изцяло нова сграда ще е не само по-ефективно, но и по-евтино от довършването на стария строеж.

Народното събрание обаче открива нередности в предложената сделка, отхвърля я и проектът за национална детска болница отново губи приоритетната си позиция.

През 2012 г. Българската педиатрична асоциация поема инициатива да върне темата в публичния и политическия диалог. След години безплодна кореспонденция с институциите, през 2017 г. е учреден инициативен комитет от професионални и граждански активисти и организа-

ци, настояващи за изграждане на „Детски здравен парк“ – многопрофилен медицински комплекс, съответстващ на съвременната концепция за педиатрична грижа. През ноември 2018 г., по предложение на тогавашния здравен министър финансиста Кирил Ананиев, правителството предприема стъпки да реструктурира Правителствена болница „Лозенец“ и да я превърне в детска. Месец по-късно се отказва от това решение и постановява да се довърши строежът в двора на Александровска болница – вече веднъж оценен като негоден през 2004 г.

ГОЛЯМАТА БИТКА ЗА И ПРОТИВ СТАРИЯ СТРОЕЖ

През юли 2019 г. Министерството на здравеопазването обявява обществена поръчка за инженеринг. Стойността ѝ е близо 95 млн. лв., като от тях 500 хил. евро се осигуряват от Норвежкия финансов механизъм, а останалите – от българските данъкоплатци чрез бюджета на Министерството на здравеопазването. Камарата на архитектите я обжалва – първо в Комисията за защита на конкуренцията, после във Върховния административен съд, но жалбата е отхвърлена. Междувременно граждански организации се обединяват в инициатива под мотото „За истинска детска болница“ и стартират петиция за прекратяване на обществената поръчка.

Въпреки значимите доказателства за непригодността на изоставения строеж, поредицата протести и събранията над 12 хиляди подписа с това искане, на 2 април 2020 г. Кирил Ананиев подписва договор на стойност близо 100 млн. лв. за проектиране, строителство и авторски надзор на Национална многопрофилна детска болница чрез довършване на строежа в двора на Александровска болница с консорциум „Детско здраве“, в който участват Главболгарстрой АД, ГБС-Пловдив АД и Главболгарстрой Интернешънъл АД. След поредица инициативи и срещи на протестиращите, включително с президента Румен Радев, премиерът Бойко Борисов отменя едностранно решението за довършване на стария строеж и поема ангажи-

мент да се построи нова сграда. Предвижда се това да се случи в рамките на вече подписания договор с консорциум „Детско здраве“.

ПАРИТЕ СА ОСИГУРЕНИ. ГАРАНЦИИТЕ ЗА ОБЩЕСТВЕНИЯ ИНТЕРЕС – НЕ

„Да се промени предметът на договор за обществена поръчка с изявление на министър-председателя е юридически nonsens“, коментира старши експерт в Антикоруptionния фонд адв. Лора Георгиева. Според нея единственият законен начин да се реализира декларираното намерение за събаряне на скелето и строеж на нова сграда е чрез разваляне на подписания договор с консорциум „Детско здраве“ и обявяване на нова обществена поръчка.

За нова поръчка настояват и архитектите. Според тях избраната форма – инженеринг – облагодетелства избрания изпълнител и лишава от възможност за контрол възложителя в лицето на здравното министерство. При инженеринг строителят определя проекта, строи и осъществява строителен контрол. „Окей е с инженеринг да се правят планови ремонти на тоалетните в някоя общинска администрация. Не е окей с инженеринг да се проектират цели спортни зали, нови детски градини, да не говорим за първата и единствена Национална детска болница у нас“, пише в аналитична статия архитектурният критик арх. Анета Василева. Така решението за събаряне на строежа и вдигането на изцяло нова сграда в рамките на тази обществена поръчка привидно решава тревогите за конструктивните и функционални дефекти на 12-етажното скеле. Гаранции, че децата ще получат най-доброто решение при планирането, проектирането и построяването на бъдещата нова болница, обаче няма.

Освен че противоречат на редица закони и не гарантират общественения интерес, настоящите действия по изграждане на бъдещата детска болница са и със съмнителна целесъобразност, смятат лекарите в протестната инициатива.

Въпреки неколkokратно и публично поетия ангажимент, до края на октомври 2020 г. Министерството на здравеопазването не е представило анализа на нуждите на българското детско здравеопазване, въз основа на който е създадена концепцията на бъдещата Национална детска болница. В писмо от февруари 2020 г. от ведомството изброяват екип от експерти, сред които националният консултант по педиатрия проф. Пенка Переновска, директорът на „Майчин дом“-София проф. Иван Костов, началникът на катедрата по педиатрия в МУ-София проф. Иван Литвиненко, директорът на Специализираната болница по детски болести доц. Димитър Русинов, началникът на Детска хирургия в Пирогов проф. Христо Шивачев и гр., които явно са одобрили изготвените към момента планове за бъдещото лечебно заведение. Те видимо се базират на пациентопотока в съществуващите педиатрични звена, на които цитираните специалисти са

ръководители. „Това ни гарантира копиране на старите дефицити в новия модел“, обяснява д-р Бояна Петкова, лекар и участник в гражданската инициатива „За истинска детска болница“. „Анализ на нуждите и идентифициране на потребностите е подход, който трябва да установи какви са цялостните нужди на детското здравеопазване в страната, но и да планира развитието му в перспектива, и мястото на новата болница в този процес.“ Според д-р Петкова това означава да се оцени както взаимодействието между всички специалности, така и нуждата на всяка една от оборудване, помещения и персонал спрямо утвърдените добри практики на съвременната медицина, а не спрямо съществуващите в България клинични пътеки.

Въпреки обществената съпротива, през лятото с решение на Министерския съвет е създадена Здравна инвестиционна компания за детска болница ЕАД с начален капитал от 30 млн. лв. и ангажимент гържавата да внесе 50 млн. до края на юли 2021 г. и още 20 година след това. Компанията се управлява от борд, в който влизат строителният инженер Иван Алексиев, детският онкохематолог Добрин Константинов и юристката Николина Сотирова. Към края на октомври вече „гружеството изпълнява почти ангажименти по сключен договор с ДЗЗД „ДЕТСКО ЗДРАВЕ“ с предмет „Избор на изпълнител за извършване на инженеринг (проектиране, строителство и авторски надзор) на Национална многопрофилна детска болница“, информират от МЗ. Колко от 30-те милиона са похарчени, не е споменато. Става ясно обаче, че цената на събарянето на Института по педиатрия тепърва ще се изчисли. Въпреки тези неясноти от министерството твърдят, че изпълнителят ще спази заложените в договора срокове и бюджет. На практика обаче не е задължен да го стори. „Цената на този договор може да порасне с 50%, без да се обявява нова поръчка, такива са законите разпоредби“, коментира Емилия Ушакова, юрист и член на гражданската инициатива „За истинска детска болница“.

По време на последното обществено обсъждане по темата, проведено се на 14 септември 2020 г., изпълнителят

представи 3D визуализации на бъдещата болница, които повтаряха в детайл структурата на съществуващия строеж. Въпросът дали това означава, че консорциум „Детско здраве“ ще събори останките от Института по педиатрия, но после ще вдигне на тяхно място идентична новопостроена болница, остана без отговор.

Източници:

1. Стенограма от пленарно заседание, проведено на 1 декември 2004 г., достъпно на <https://www.parliament.bg/bg/plenaryst/ns/1/ID/808>
2. Проект: Преструктуриране на СБАЛ по детски болести ЕАД, гр. София – изграждане на нова педиатрична детска болница – личен архив 2003 г.; източник – Министерство на здравеопазването.
3. Решение на Министерски съвет №384/4 май 2004 г., получено по ЗДОИ.
4. Василева, арх. Анета, „За изоставените строежи, новите болници и пропуснатите шансове“ - <https://toest.bg/za-izostavenite-stroezhi-i-propusnatite-shansove/>
5. Пилософ, проф. Владимир, Изявление на УС на БПА от 13 юни 2012 г. <https://www.credoweb.bg/publication/18997/shte-se-borim-za-izgrazhdaneto-na-natsionalna-pediatrichna-bolnitsa>

6. Анонс на Инициативен комитет за създаване на Детски здравен парк <https://prakticheska-pediatria.net/2017/04/07/children-health-park-bulgaria/>
7. Решение на Министерски съвет № 834/ 22. 11. 2018 г. за одобряване на ЗИД на ЗЛЗ. <https://bit.ly/3psQ6rF>
8. Борисов, Бойко, изявление за създаване на Национална детска болница <https://bntnews.bg/bg/a/pravitelstvoto-reshava-za-minimalnata-rabotna-zaplata>
9. „Избор на изпълнител за извършване на инженеринг (проектиране, строителство и авторски надзор) на Национална многопрофилна детска болница“ <https://bit.ly/2H20Tb1>
10. Предефиниран проект за Национална многопрофилна детска болница <https://bit.ly/3fbiuKl>
11. Решение на ВАС № 16100/27. 11. 2019 г. <http://www.sac.government.bg/court22.nsf/d6397429a99ee2afc225661e00383a86/fed86da1d2e2cd53c22584bd005770c2?OpenDocument>
12. Национална гражданска инициатива „3А истинска детска болница“ <https://www.facebook.com/detskabolnitsa>
13. Кампания „Болницата, която искаме“ <https://www.facebook.com/detskabolnitsa/posts/130454215127203:0>
14. Петиция за построяване на изцяло нова детска болница <http://detska-bolnitsa.org/>
15. Писмо от Министерството на здравеопазването, изх. № 94-1823/25. 02. 2020 г.
16. Стенограма от заседание на МС, проведено на 15. 07. 2020 г. <https://bit.ly/35uZF18>
17. Прессъобщение на Министерството на здравеопазването за учредяване на Здравна инвестиционна компания ЕАД <https://bit.ly/38HkSHf>
18. Отговор от Пресцентъра на Министерството на здравеопазването от 29. 10. 2020 г.

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

Трудно човек може да си представи по-ясен пример за държавен провал в доставянето на публично благо от описания в този случай.

За разлика от първите два казуса, описани тук, когато държавата просто няма желание да достави на гражданите това, което те искат, тук най-вероятно желание сред управляващите има, но то се сблъсква с неспособността на държавата да отрази попъзновения на явно недобросъвестни частни интереси. Няма данни, че в какъвто и да било момент на своето многогодишно развитие проектът за детска болница е бил подложен на предварителна оценка на въздействието върху здравето на малките български граждани. Направва се усещането, че става въпрос за това да се усвоят едни пари, като се построи нещо, което да бъде наречено с някакво помпозно название, а не за това да се достави възможно най-модерен достъп до здраве за българските деца.

// Георги Ганев

НАД 4 МЛРД. ЛВ.

ПЪТНИ НЕВОЛИ

МИЛА ЧЕРНЕВА

*Държавната компания „Автомагистрали“
**получи договори за пътища за над
4 млрд. лв.** за под две години без публична
дискусия по темата и без да се гарантира
по-ефективно и бързо строителство.*

Път към бъдещето – това е девизът на държавната компания „Автомагистрали“. От случващото се през последните две години изглежда, че бъдещето на компанията е светло. От декември 2018 г. досега дружеството, което е с принципал Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ), сключи договори за изграждането на магистрала „Хемус“, модернизация на отсечка от пътя Видин–Ботевград и укрепване на 74 свлачища за общо 4.6 млрд. лв. без ДДС.

Договорите са сключени директно, без търг, като законът го позволява. Аргументът на правителството беше, че така ще се използват пари от излишъка, както и че трасето ще бъде построено по-бързо, тъй като ще се избегне бавният процес по събиране, разглеждане на оферти в обществена поръчка, както и обжалването ѝ.

На практика обаче тези решения имат сериозни недостатъци. Проблемът с този подход е, че огромна сума пари се харчи непрозрачно, т.е. не може да се проследи на кой колко се плаща. Освен това има подозрения за редица нарушения на закона. Непрозрачното, неефективно и безотчетно строителство на „Хемус“ е съчетано с неразумно изразходване на публични средства. Към октомври 2020 г. държавата вече е платила над 1 млрд. лв. на „Автомагистрали“ без нито един открит километър или обект.

ЧЕТИРИ ДОГОВОРА – НАД ЧЕТИРИ МИЛИАРДА

До декември 2018 г. държавната компания „Автомагистрали“ беше малко позната, дори на хората от строителния бранш. Изведнъж обаче фирмата попадна под светлината на прожекторите, когато изненадващо и без каквато и да е обществена дискусия Министерският съвет реши, че именно тя ще изгражда магистралата в Северна България, един от най-гългоочакваните проекти в страната. Агенция „Пътна инфраструктура“ (АПИ) сключи договор за 1.34 млрд. лв. с ДДС за 134 км от „Хемус“. За целта се използва регламент по Закона за обществени по-

ръчки (ЗОП), който позволява на институции да възлагат на държавни или общински фирми поръчки без състезание, когато имат общ принципал – в случая това е регионалното министерство. Няма ограничение на каква стойност е договорът.

Първият договор на „Автомагистрала“ обаче беше последван от още три. Вторият беше за укрепване на 74 обекта (т.е. свлачища край пътища), от октомври 2019 г., и е за 570 млн. лв. с ДДС. Третият договор, на стойност 1.38 млрд. лв., е с предмет изграждането на 89 км от магистрала „Хемус“. В началото на октомври изведнъж пътната агенция обяви, че вече е сключила и четвърти договор с държавната компания още в края на август – този път за 1.083 млрд. лв. с ДДС, и предвижда изграждането на 66 км от пътя Видин–Ботевград в участъка между пътен възел „Макреши“ и обходния път на Монтана.

Така идеята на тези инхаус процедури беше изкривена, а „Автомагистрала“ се оказа с договори за 4.6 млрд. лв., които трябва да изпълни в следващите няколко години.

ЗАЩО ТОВА Е ПРОБЛЕМ

Допреди две години държавната фирма не беше строила магистрала. Тя се занимаваше с ремонти на пътищата, като дори по тези договори превъзлагаше на подизпълнители доста голяма част от задачите. Това постави под въпрос дали ще се справи по-бързо и ефективно от частни фирми, състезаващи се в обществена поръчка.

Възлагането на спешна задача без търг е едно. Но сключването на договори за над 4 млрд. лв., най-внушителната порция строителство по държавни поръчки, без каквото и да е състезание и пазарно проучване е лоша новина за данъкоплатците.

Първо, стойностите на тези договори изглеждат високи, особено след като не са минали през филтъра на конкуренцията. Както беше отбелязано в текст от миналогодишното издание на Черната книга – „Тъмният милиард“, открити процедури по обществени поръчки смъкват це-

ната с около 10%. Например стойностите на договори за проектиране и строителство съответно на 9.3 км и 16 км от „Хемус“ са 66 млн. лв. и 143.7 млн. лв. с ДДС. И в двата случая цената е била критерий за оценка на офертите и така е постигнато ниво от между 7 и 9 млн. лв. на километър. В случая с „Автомагистрала“ цената е повече от 10 млн. лв. на километър.

Според експерт от строителния бранш цялото трасе от Видин до Ботевград е сходно като сложност и съответно като цена, затова е адекватно да се сравнява грубо цената на километър между различните отсечки, които бяха възложени чрез открити процедури, и тази, която е дадена без търг на „Автомагистрала“. „Геострой“ и „Пътстрой 92“ например спечелиха с цена 8.4 млн. лв. на километър, а „ПСТ Груп“ и „Нивел строй“ – с 11.9 млн. лв. с ДДС. Обединението на „Европейски пътища“ строи най-скъпо – за 19.9 млн. лв. с ДДС на километър, но различното тук е, че изпълнителят работи изцяло със собствени средства и теоретично строи на кредит, като ще му бъде платено от АПИ след завършването на обекта, а оскъпяването идва от разходите по лихвите. В същото време „Автомагистрала“ получава по 16 млн. лв. с ДДС на километър за своя лот от Видин до Ботевград. Реално обаче тя не оперира търговски в пазарна среда – не се състезава за договорите си с частните фирми в истински търгове.

Часовите ставки, на които ще работи „Автомагистрала“ по двата договора за „Хемус“ и за укрепване на свлачища, са съответно 7.50 и 8.50 лв. на час. За сравнение, в договора за връзката на Околовръстното шосе с магистрала „Тракия“, възложен след открит търг, ставката е 4,90 лв.

Освен това през 2019 г. в интервю за „Капитал“ изпълнителният директор на „Автомагистрала“ Стоян Беличев обясни, че магистралата може да поевтинее и да поскъпне, тъй като договорите бяха подписани, преди да има технически проект. Такъв вариант по принцип няма при откритата процедура – там промяна на цената може да

има само при форсмажорни обстоятелства.

Второ, изразходването на парите се случва при абсолютна непрозрачност. Редица фирми от строителния бранш имат договори за наем на механизация или доставка на материали.

При инхаус механизма използването на подизпълнители е забранено по закон. Затова пък се използват именно договорите за наем и доставка, за да може частните фирми да съдействат със строителството, но без това да е официално. Така твърдят редица фирми от сектора, включително които работят по обектите на „Автомагистрала“. На въпрос на „Капитал“ на кои фирми и доставчици колко са платили дотук от „Автомагистрала“ отговориха следното: „Отговорът на този въпрос представлява конфиденциална информация, чието разкриване може да предизвика съдебни процедури срещу дружеството от не-

говите контрагенти за нарушаване на търговската тайна и неизпълнение на клаузите за конфиденциалност. При желание от Ваша страна да получите информация същата следва да бъде изисквана по реда на ЗДОИ с оглед гарантиране на интересите на всички страни“. На сайта на гружеството няма регулярна информация за прогреса на строителството, което би било нормално за компания, която управлява милиарди левове, особено след като е държавна и се очаква, че работи в интереса най-вече на гражданите, а не собствените си бизнес такива.

Трябва да се ползва сериозно проучване и търпение, за дадени въпроси по Закона за достъп до обществена информация и т.н., за да се разбере как се харчат милиарди левове от държавния бюджет. Цялата тази тромава процедура по получаване на данни е странна, предвид че става дума за държавни пари в особено голям размер и държавна компания.

Трето, не е гарантирана ефективността и бързината на работа. Например неколккратно премиерът Бойко Борисов и регионалният министър Петя Аврамова заявиха, че крайният срок за изграждането на цялата „Хемус“ е 2024 г. Този времеви хоризонт обаче изглежда оптимистичен. Към октомври 2020 г. има разрешителни за строеж за едва 52 км от общо 223 км. Част от магистралата дори не е проектирана. Освен това компаниите от частния сектор по принцип имат интерес да приключат възможно най-бързо и стегнато проектите си, за да може да преминат на следващия и да използват максимално ресурсите си.

Например отсечката между Ябланица и Боаза от 9 км, която беше възложена на частни фирми след открит търг, беше проектирана и построена за година и половина. През октомври АПИ се похвали, че предсрочно ще завърши строителството на участъка от АМ „Европа“ между Драгоман и Сливница, дълъг 17 км. Към ноември 2020 г. няма нито един построен, завършен и открит участък от „Хемус“, който да е възложен на държавната „Автомагистрали“. Освен това към октомври 2020 г. дър-

жавата вече е платила 1.17 млрд. лв. по двата договора за „Хемус“ на „Автомагистрала“. Изплатени са и близо 172 млн. лв. с ДДС по договора за 74 свлачища, като в момента се работи само по един обект.

Четвърто, използването на инхаус процедурите за поръчки на толкова големи стойности изкривява строителния пазар, а и начина на прилагане на ЗОП. Преди осем години, при първоначалното въвеждане на хипотезата за in-house възлагането, Томислав Дончев, тогава министър на европейските фондове, каза: „Никои не си е представял, че е редно и е в полза на който и да било (на бизнеса, на изпълнителя, на възложителя или на данъкоплатеца) примерно общински и държавни дружества да ремонтират, да строят пътища, железници или каквото и да било друго“. Сега обаче се случи именно това.

В отговор на запитване на „Капитал“ по повод на сменената стратегия на правителството вицепремиерът Дончев коментира следното: „На първо място, по-лесно би било на възложителя да контролира изпълнението на договор, сключен in-house просто защото осъществява контрол като на собствено структурно звено. На следващо, обществената важност на проекта и размерът на заделените средства сами по себе си са достатъчно основание той да подлежи на непрекъснат административен и финансов контрол. И още нещо – обществото очаква резултат и по отношение на времето за изпълнение. Всяка година, дори всеки сезон без „Хемус“ е пропусната възможност за развитие на икономиката на Северна България“.

Що се отнася до изкривяването на пазара, източник от строителния сектор казва, че в момента фирмите работят на по-високи цени, отколкото при обичайните обществени поръчки, тъй като самата „Автомагистрала“ разполага с повече пари, плаща бързо и не търси най-ниската оферта. Ако средата стане по-конкурентна и пазарна и фирмите работят на по-реални цени, ще им бъде и по-трудно. Това неизбежно ще се случи в някакъв момент.

А НИКОЙ НЕ РАЗСЛЕДВА НАРУШЕНИЯТА

В края на 2019 г. камиони с логото на „Мони 07“ разровиха незаконно близката река Вит под предлог, че са подизпълнител на „Хидрострой“ по договор за разчистване на речното корито. Риболовен клуб „Балканка“ тогава първи сигнализира за техника в реката, а институциите се оплецоха в обясненията си кой и защо рови дъното ѝ. Съмненията на „Балканка“ бяха, че от реката се взима балластра, която да се използва в строежа на северната магистрала. При посещение на място край 92-ри километър в средата на май 2020 г. екип на „Капитал“ видя купчина облупени и гладки камъни, като извадени от река.

Риболовен клуб „Балканка“ продължава да публикува снимки с механизация в реката.

След запитване по Закона за достъп до обществена информация „Капитал“ видя договора на Областна администрация – Ловеч, с „Хидрострой“, който е за 1150 лв. с ДДС и е сключен на 28 октомври 2019 г. Според него фирмата трябва да почисти 5.35 км за тази символична сума, при положение че в самата програма за планово почистване на реки в Ловеч цената за 1000 метра е около 80 хил. лв. Освен това в договора на „Хидрострой“ за почистване на реката няма деклариран подизпълнител, но камионите във Вит бяха на „Мони 07“, като Велико Желев тогава обясни пред „Капитал“, че те са били техен подизпълнител по „Хемус“. Така и не стана ясно какво правят тези машини в реката. Реални санкции и прекратяване на тази практика няма.

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

Над четири милиарда лева са иззети по един или друг начин от българските граждани и са скрити от тях. Възможността за граждански контрол е осакатена.

Използването на държавна компания има само две възможни обяснения – всички останали са прах в очите. Първото е, че с огромната част от парите ще се правят неща, за които гражданите не бива да узнават. Второто е, че с този похват се преодоляват определени законови изисквания по отношение на прозрачността и последователното прилагане на бюджетните правила. А иначе описаното, заедно с последните данни за още и още пари за „Автомагистрала“, ясно показва две неща. Първото е, че когато има открити конкурси, конкуренция и механизми за надзор и търсене на отговорност, при равни други условия цената за крайния клиент (българските граждани) е осезаемо по-ниска. Второто е, че макар при появата на вирус българската държава незабавно и с голяма готовност се отказва от това да оставя на българските граждани правосъдие, тя не се отказва да строи магистралаи.

// Георги Ганев

„ЗЛАТНАТА КОКОШКА“,

КОЯТО ИЗПАДНА

ДО РЪБА НА ФАЛИТА

ГЕОРГИ ФИЛИПОВ

**Българският спортен тотализатор
има годишни загуби над 10 млн. лв.**
за всяка от 2017 и 2018 г., сочи доклад на
Сметната палата. Тотализаторът еже-
годно отчита отрицателен финансов резул-
тат и „е налице постоянно намаление на
собствения му капитал, което се наблюдава
и след одитирания период“.

През последните 5 години тотото непрекъснато отчита финансова загуба. Ако постъпленията през 2014 г. са били 178 млн. лв., то през 2018 г. вече са 162 млн. лв. Има опасност тотото да фалира и тази опасност е много голяма“, обяви през лятото пред медиите председателят на Сметната палата Цветан Цветков.

След отчисления на средствата за спорт към Министерството на младежта и спорта (ММС) тотализаторът не просто е на загуба, но и намаляват текущите му активи (за 2018 спрямо 2017 г. с 10.79%) и се увеличават текущите пасиви (20.76% през 2018 г.). Заключение е: „Към 31.12.2017 г. стойността на нетния оборотен капитал е 357 000 лв., а към 31.12.2018 г. намалява с 5 262 000 лв. и става отрицателна величина с размер 4 905 000 лв. Това е показател за наличие на съществен и увеличаващ се риск за предприятието при погасяване на текущите си задължения“.

Българският спортен тотализатор (БСТ) е златната кокошка на българския спорт, затова е и най-обгрижван от всеки спортен министър. Но вместо да снася златни яйца, в последните години държавното томо е на ръба на оцеляването. Или както твърдеше бившият изпълнителен директор на БСТ Дамян Дамянов: било е „пред катастрофа“.

Лесното обяснение е, че тотото е било поставено под силен натиск от частните оператори, които са инвестирали мащабно в реклама и са имали предимството да разполагат с повече средства за собственото развитие след приспадането на данъците. Неудобното обяснение е, че тотото, както много държавни компании, се управлява толкова неефективно, че не успява да се справи с конкуренцията. Но обяснението, което никога не се споменава, е, че всъщност БСТ се използва за източване на потоци към определени фирми.

Завземането на управлението на тотото винаги е била първостепенна задача за спортните министри. Дълги години случващото се там не беше във фокуса на общественото внимание, докато по времето на правителство-

то на НДСВ начело на институцията не застана Ирена Кръстева, майка на настоящия депутат от ДПС Делян Пеевски. Скандалите с членовете на управителния съвет и обвиненията в еднолічно управление и разпореждане със средствата извадиха на показ пазените с десетилетия тайни на тотализатора, маскирани зад девиза „Печелите вие, пчели и спортът“.

За пред публиката БСТ през годините никога не спря да финансира българския спорт. Заг кулисите някои процеси не се промениха, въпреки смяната на правителствата, а именно да се провеждат нагласени обществени поръчки и да се подписват съмнително скъпи договори. Схемите оставаха неизменни, сменяха се само изпълнителите.

Въпреки че за обикновения клиент шансът да уцели шестцица от тотото е едно на няколко милиона, в БСТ има няколко абониращи щастливци. Един от тях е вносителят на Ford – „Мото ПФое“. Компанията традиционно печели обществените поръчки на БСТ за доставка на автомобили за допълнителни материални награди. Конкурентите му винаги са отстранявани, за да може до финала да стигне само един.

През 2016 г. в конкурс за 170 коли, от които 140 нови за награди и 30 употребявани за нуждите на тотализатора, „Мото ПФое“ е единствен допуснат участник, след като другите два са отстранени – обединението „Би енд Пи ауто“ („София Франс ауто“ и „Ауто Бавария“), обединението „Булстарс“ („Булвария холдинг“ и „Стар моторс“). Доводите на комисията за отстраняването на конкуренцията са сходни – в графата „гаранционен пробег“ за един или повече модели записват „без ограничение в километрите“. „Мото ПФое“ предлага за всичките си модели 1 милион километра. „Направено е предложение по един от предвидените показатели за оценка на офертите и в този случай същото не би могло да бъде оценено от комисията съгласно заложената методика по тази обособена позиция, не биха могли да бъдат оценени и предложенията на останалите участници в процедурата“, се казва в решението на комисията. Новите коли струват на тотализа-

тора 3 993 816 лв. Останалите 30 употребявани автомобили струват 356 400 лева. По този начин се продължава традицията от 2013 г., когато „Мото Пфое“ печели друга поръчка за 4.2 милиона лева. Но с това традиционните победи на приключват.

Историята на успеха продължава и през 2020 г. Малко преди ръководството да бъде сменено през март, то потвърди избора на „Мото Пфое“ отново за доставчик на автомобили на БСТ за 5 милиона лева без ДДС за общо 144 автомобила, които трябва да бъдат подsigурени в следващите две години. Както повелява друга традиция – конкуренцията е отстранена. Участват четири вносителя, които трябва да отговарят на редица изисквания, включително да разполагат с мрежа от сервизи в цялата страна. Останалите три са „София Франс Ауто“, „Еуратек“ и „Ратола Лизинг“.

При „Ратола Лизинг“ решението да бъде отстранена от процедурата е най-лесно, защото от компанията предоставили непечатан плик с ценовата оферта, което е нарушение на закона. „София Франс Ауто“ кандидатства с две разновидности на „Пежо 208“, но и в двете комисията открива несъответствие със заданието. При първата изискването на тотото е за максимално междуосие от 2500 мм, докато междуосието на „Пежо 208“ е 2540 мм. Изискването е спазено от „Форд Фиеста“ с неговите 2493 мм между осите. Другото „Пежо 208“ пък е декласирано, защото не отговаря на изискването за минимална височина по тази позиция от 1600 мм. То е високо само 1430 мм.

Най-голямо въображение комисията на БСТ е проявила при декласирането на „Еуратек“, вносител на Skoda. Фирмата кандидатства с Кагоq, но според комисията тази кола не е хечбек, а комби. Така „Мото Пфое“ печели и по тази позиция – с модела EcoSport, който (без изненада) отговаря на изискванията и за височина (1653 мм), и за междуосие, което по тази позиция е „минимум 2500 мм“ – 2519 мм.

На въпроси защо все се получава, че една и съща компания печели обществените поръчки за автомобили и за

съмненията около отстраняването на конкуренцията, от БСТ обикновено дават формален отговор с цитати от процедурата. Или въобще не отговарят.

Доставките на автомобили не са единственото направление, където БСТ изразходва средствата по, меко казано, съмнителен начин. В последните години драстично се увеличиха разходите на тотализатора за производство на телевизионните предавания, в които се теглят тиражите. И то дори в момента на по-благоприятна пазарна среда.

През май 2020 г., след месеци на национална карантина и когато законодателите вече бяха осигурили монопол на БСТ в числовите и лотарийни игри, тотализаторът подписа договор за 8 месеца с „Дрийм Тийм Груп“ ЕООД на продуцента Евтим Милошев за пряко телевизионно предаване. Според него фирмата получава по 10 944 лв. с ДДС (9120 без ДДС) за всяко излъчване на двете 30-минутни предавания седмично (четвъртък и неделя от 18:30 ч.). Предвидени са

и „промоционални анонси (на запис) на предстоящите за излъчвания предавания“. Това означава, че за предвидените поне 64 предавания през 8-те месеца на договора фирмата трябва да получи общо 700 416 лв. с ДДС, ако няма празнични и извънредни тиражи, каквито тотото обикновено организира.

„Дрийм Тийм Груп“ ЕООД няма да има почти никакви разходи, тъй като в договора е записано, че предаванията ще се реализират от студиото на тотализатора в централата му на ул. „Хайдушко изворче“ № 28 в София, „ползвайки прилежащите към студиото технически мощности“. А студиото, по определение на самия БСТ, е „оборудвано с модерна телевизионна техника, която заснема изцяло в HD формат“. Единственото, с което ще допринесе Милошев, е технически екип, защото от тотализатора заявяват, че не разполагат с обслужващ студиото персонал.

Сумата може и да е оправдана в някои случаи, но не и в този. Сметната палата установи, че тя е 6,2 пъти повече в сравнение с предишния договор с БНТ. И то при силна конкуренция с частните оператори. Одитът разкрива, че за всяко предаване в периода 2017–2018 г. БСТ е заплащал на БНТ възнаграждение в размер на 3614,37 лв. с ДДС. Впоследствие, след като вече предаванията не се правят в БНТ, а тотализаторът ги дава готови, сумата е намалена драстично с анекс и става 1708,20 лв. с ДДС. А след като БНТ и БСТ се споразумяват времетраенето на едно предаване да се увеличи от 30 на 35 минути, сумата е фиксирана на 1771,20 лв. с ДДС. Общо за одитирания период (2017–2018) БСТ е платил на националната телевизия 384 368,40 лв. с ДДС.

Отново в първите дни на лятото тотализаторът проведе поръчка за рекламни дейности за още 1 милион лева. Срещу 156 925,5 лв. месечно агенцията трябва да осигурява и осъществява всички дейности по 7 групи събития, определени в заданието на конкурса. Става въпрос за организиране, провеждане и отчитане на събитие по връчване на парични и предметни печалби от игрите на Тото 1, Тото 2 и моментните лотарии (търкането на

талончета). Това включва изработване на рекламни аудио- и видеоклипове и материали, даване на реклами на БСТ в електронни медии, ежедневници, седмичници, спортни вестници и онлайн издания. Другите задачи на агенцията, за които тотото плаща над 1 млн. лв., са: популяризирането на правилата и промените в различните игри на Томо 1, Томо 2 и лотарийните. А също така и „услуги, свързани с цялостната организация, провеждане и отчитане на събития за популяризиране мисията, визията и целите на тотализатора“.

Вероятно при такава щедрост не е случайна констатацията на Сметната палата, че в периода 2014–2018 г. БСТ има годишни загуби над 10 млн. лв. (10.678 млн. лв. за 2017 г. и 10.210 млн. лв. за 2018 г.). Тотализаторът ежегодно отчита отрицателен финансов резултат и „е налице постоянно намаление на собствения му капитал, което се наблюдава и след одитирания период“.

Установено е, че „независимо от по-големия брой игри, действащи през 2018 г., и известно повишаване на общите постъпления, при извършено сравнение на средномесечна база на постъпленията от всички игри, действали през годината, спрямо общия размер на годишните постъпления, се наблюдава намаление на средномесечните постъпления – от 167 847 лв. през 2017 г. на 131 543 лв. през 2018 г., или намалението е с 21,63%“.

След отчисления на средствата за спорт към Министерството на младежта и спорта (ММС) тотализаторът не просто е на загуба, но и намаляват текущите му активи (за 2018 спрямо 2017 г. с 10.79%) и се увеличават текущите пасиви (20.76% през 2018 г.). Заключение е: „Към 31.12.2017 г. стойността на нетния оборотен капитал е 357 000 лв., а към 31.12.2018 г. намалява с 5 262 000 лв. и става отрицателна величина с размер 4 905 000 лв. Това е показател за наличие на съществен и увеличаващ се риск за предприятието при погасяване на текущите си задължения“.

Въпреки тези отрицателни баланси тотализаторът е похарчил общо 1.830 млн. лв. за дарения (376 400 лв.) и спон-

сорства (1 454 400 лв.) за 2017 и 2018 г. Тези пари са били „за сметка на разходите за издръжка на БСТ“. Основна част са отишли за финансиране на различни спортни мероприятия за младежи, организирани от общини и спортни клубове. А също така са давани пари на федерации, треньори и спортисти заради високи постижения. Всички тези харчове са „без предприятието да има финансова възможност за това, което не кореспондира с принципа за икономичност при разходването на публични средства“.

„Финансовото състояние на ДП БСТ е нестабилно и с трайна тенденция към влошаване и загълбочаване на финансовите проблеми, което поражда рискове за ефективното и ефикасно изпълнение на дейността на предприятието. Размерът на вноските за спорт към ММС, съгласно Закона за хазарта и Устройствения правилник, е значително по-висок от оставащата печалба след данъци. Вследствие на това предприятието отчита постоянни загуби, които нарушават финансовата му стабилност“, се казва в доклада.

И всичко това при необходимост да е още по-ефективно заради силната конкуренция на частните оператори. Какво ли тогава може да се очаква, когато държавният тотализатор вече е монополист и няма кой да го припуска да се ръководи единствено в интерес на спорта?

Източници:

<https://bit.ly/3f0kMvv>

<https://segabg.com/hot/category-sport/tototo-obicha-ford-mnogo>

https://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2016/03/19/2725617_djakpot_po_poruchka/

<https://segabg.com/hot/category-bulgaria/tototo-i-bnt-plashtat-skupo-i-preskupo-za-izluchvane-natirazhite>

<https://bit.ly/36CtNqY>

<https://bit.ly/2H4vIkM>

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

Описанието на откровено крадливото разхищение на ресурсите от страна на държавния тотализатор поражда един-единствен сериозен въпрос.

Кое по-точно е публичното благо, което Българският спортен тотализатор доставя на българските граждани? Какъв изобщо е смисълът от неговото съществуване?

// Георги Ганев

ПОРЪЧКАТА ЗА ХРАНИ В

ЗАТВОРИТЕ: ДВОЕН СТАНДАРТ

ОСКЪПЯВАНЕ, НЕПРОЗРАЧНИ

КАДРОВИ РОКАДИ

БОРИС МИТОВ

Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) в Министерството на правосъдието управлява затворите и затворническите общежития в България. В края на 2018 г. тя открива обществена поръчка за закупуването на храни за местата за лишаване от свобода за над 34 млн. лв. без ДДС.

Процедурата обаче е прекратена с мотива, че липсва конкуренция, тъй като четирима от петимата явили се кандидати са отстранени. Следва нова процедура, но този път при променени условия, за по-дълъг срок и на по-голяма прогнозна стойност – над 46.2 млн. лв. без ДДС. Тя е спечелена от единствения подал документи кандидат, който при първия опит е сред отстранените. Между двете процедури са предприети две изненадващи промени в ръководството на ГДИН, за които и до днес липсват официални мотиви.

Първата поръчка е обявена през октомври 2018 г. за срок от 48 месеца и на прогнозна стойност 34 038 922 лв. без ДДС. За разлика от предишни години този път доставката на храни за 12 затвора и едно затворническо общежитие е обща, а не е разделена на отделни групи на териториален принцип. Според мотивите на ГДИН така се избягва разминаване в единичните цени на доставяните хранителни продукти по места.

„Едновременно с това не са заложили изисквания към участниците да са производители на всички или някои от доставяните стоки, съответно неразделянето на поръчката на позиции няма да доведе до нарушаване на конкуренцията или ограничаване на участието на лица“, се казва в мотивите към решението за откриването на процедурата, без да се коментира обстоятелството, че по този начин цялата поръчка се печели само от един кандидат.

Документи за участие в търга подават пет дружества – ГДЗЗД „Петров Комерс и Ко 2018“, „Фууд Деливъри Експрес“, „СТЕЛИТ 1“, ДЗЗД „Чех Груп“ и ДЗЗД „Храни 2018“. Първите четири обаче са отстранени, защото те или техни подизпълнители не отговарят на различни условия. Така в процедурата остава само ДЗЗД „Храни 2018“, което предлага с 405 хил. лв. по-малко от прогнозната цена.

ПРЕКРАТЯВАНЕ НА КОНКУРСА ЗАРАДИ ЛИПСА НА КОНКУРЕНЦИЯ

Процедурата е прекратена с мотива, че е необходимо „да бъде проведена в условията на осигуряване на конкурентна състезателна среда“. Комисията от ГДИН е на мнение, че оставането само на един кандидат в конкурса „поставя възложителя в хипотезата, при която може да сключи договор при най-неизгодни условия, без това да може да се установи чрез сравняването на поне две или повече подходящи оферти“.

От ДЗЗД „Храни 2018“ обжалват решението пред Комисията за защита на конкуренцията. Тя обаче отсъжда

в полза на възложителя, аргументирайки се, че той има законова възможност „да извърши преценка на конкретната ситуация и да реши да продължи процедурата при един участник или да я прекрати“.

Така се стига до обявяването на нова процедура в края на 2019 г. Срокът за изпълнение на поръчката вече е 60 месеца, а прогнозната цена – 46 276 044 лв. без ДДС. По този начин стойността на храните за затворите на година се оскъпява с около 700 хил. лв.

Документи за участие подава само дружеството ДЗЗД „Чех Груп“, което при първата процедура е отстранено заради несъответствие в технологичната документация на няколко хранителни продукта със заложените критерии. Условиата на втората процедура обаче са променени и комисията в ГДИН не открива повторни несъответствия.

ЕДИНСТВЕНИЯТ КАНДИДАТ ПЕЧЕЛИ ВТОРАТА ПРОЦЕДУРА

Така ДЗЗД „Чех Груп“ печели конкурса с оферта, по-ниска със 110 хил. лв. от прогнозната стойност. Липсата на конкурентни предложения този път не е сметната за основание за прекратяване на търга и поръчката е възложена, но вече за по-дълъг срок и на по-висока цена от първоначално обявените в края на 2018 г. Договорът е на стойност 55 389 629 лв. с включен ДДС.

Очевидният двоен стандарт в преценката кога липсата на повече от един кандидат е основание за прекратяване на процедурата и оскъпяването на поръчката обаче не са единствените проблеми. Съмнения за провеждането на този конкурс са провокирани и от непрозрачни кадрови рокади в ръководството на ГДИН, предприети от тогавашния правосъден министър Данаил Кирилов между двете процедури.

КАДРОВИ РОКАДИ БЕЗ МОТИВИ МЕЖДУ ДВЕТЕ ПРОЦЕДУРИ

На 3 юли 2019 г. той анонсира пред журналисти предстоящото освобождаване на главния директор на ГДИН Васил Миладинов, но без да спомене причините. Ден по-късно Кирилов заявява следното: „По отношение на проведени процедури за възлагане на обществени поръчки – имаме неуспешни процедури. Имаме интервал от време, в който имаме допълнително изпълнение към предходен договор за доставка на храни. Имаме висяща процедура, която е на път да се провали“.

Макар че министърът не уточнява коя процедура визира, на следващия ден – 5 юли, в ГДИН са отворени офертите именно по поръчката за над 34 млн. лв. Три дни по-късно – на 8 юли, тази процедура е прекратена с мотива, че липсва конкуренция.

Непосредствено преди отварянето на офертите на кандидатите в конкурса на 5 юли, чрез преразпределяне на щатни бройки от началническия пост в отдел „Финансово-ресурсно осигуряване“ (ФРО) в ГДИН е махната Нина Димитрова. Именно тя открива обществената поръчка

на 18 октомври 2018 г. Постът ù временно е поет от Даниела Йорданова, която отваря офертите и след това прекратява процедурата.

НЯКОЛКО ВЪПРОСА С ЛИПСВАЩИ И ДОСЕГА ОТГОВОРИ

По този повод българската редакция на „Свободна Европа“ отпрати няколко въпроса до пресцентъра на правосъдното министерство: има ли връзка анонсираното от Кирилов освобождаване на Миладинов с тази обществена поръчка; има ли връзка процедурата със смяната на Нина Димитрова с Даниела Йорданова; какви са официалните причини за смяната на Димитрова с Йорданова?

Отговорът от министерството гласи единствено, че срещу Васил Миладинов е образувано дисциплинарно производство, като „предметът и резултатите от проверката ще бъдат обявени след приключването ù“. Повече от 15 месеца по-късно такива все още не са огласявани. Отговори на останалите въпроси също липсват.

От Синдиката на служителите в затворите в България изпратиха запитване по Закона за достъп до обществена информация до Кирилов за мотивите за освобождаването на Миладинов. От профсъюза попитаха директно и гали отстраняването му кореспондира с „поети ангажирани, зависимости по отношение на възлагането и контрола на групи лица, субекти, заинтересувани страни и свързани такива по Закона за обществените поръчки“. Отговори в 14-дневния законов срок не последваха.

ПЕЧЕЛИВШИЯТ КАНДИДАТ Е ПОЗНАТ ИЗПЪЛНИТЕЛ В ГДИН

Дружеството ДЗЗД „Чех Груп“ и друг път е печелило поръчка за доставка на храни в затворите, но без обявление, тоест без конкурс. Това се случва през 2014 г. с решение на тогавашния главен директор на ГДИН Росен Петров.

Впоследствие бившият правосъден министър Христо Иванов назначава проверка на Агенцията за гържавна фи-

нансова инспекция, която не установява данни как именно ДЗЗД „Чех Груп” е определено като адресат на поканата за възлагане без обявление.

В крайна сметка проверяващите констатираат, че в случая не е имало основания за сключване на договор по този начин и с решението си Росен Петров е извършил дисциплинарно нарушение, заради което през 2015 г. е освободен от ръководния пост в ГДИН.

Източници:

<http://www.profile.gdin.bg/65de3c7e92c3569d11f5eb1a5712bd67>

<http://www.profile.gdin.bg/3915aa7b9968747acc67abeca2e72738>

<https://www.svobodnaevropa.bg/a/30118045.html>

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

За всички религиозно вярващи в заклинанията, че държавата представлява „обществения“ интерес, този случай трябва да е особено неприятен.

Във всяка една стъпка от описаното – от събирането на преди децентрализирани поръчки в един център, през разписването веднъж на едни изисквания, след няколко месеца на други, през разкарването на явно неразбрани за какво иде реч и поради това неудобни служители, до използването на аргумента за липса на конкуренция при едни обстоятелства и пълното забравяне за него при последващи съвсем идентични обстоятелства – „общественият“ интерес не присъства. Не само това, но обичайното извинение за провалите на държавата, че имало някои недоглеждания и ставали грешки. В нито един детайл на описаното в този случай няма как да става въпрос за грешка или недоглеждане. Всичко е целенасочено, нарочно, премислено. Предумишлено. От самото начало и във всяка една стъпка целта не е да се служи на обществото, пък било то и с грешки и недоглеждания. Изначално целта е друга.

// Георги Ганев

БЮРО ЗА

ДВОЙНА УПОТРЕБА

КРАСЕН НИКОЛОВ, MEDIAPOOL.BG

Бюджетът на държавното обвинение за последните шест години е увеличен с близо 65% до 330 милиона лева. Това се случва на фона на пълната непрозрачност за дейността на Бюрото по защита, което е изцяло под контрола на главния прокурор Иван Гешев. По-рано тази година Иван Гешев купи за любимото си подразделение (Бюрото) луксозен подарък – джипове и автомобили „Фолксваген“ за близо 1 милион лева без ДДС. Имаше съмнения, че условията на поръчката са нагласени, което бе отречено от Гешев с няколко месеца закъснение. През 2021 г. Гешев е издействал Бюрото за защита да получи допълнително още 5 милиона лева от държавния бюджет.

Република България е правова държава. Тя се управлява според Конституцията и законите на страната. “Тази декларация присъства в българския основен закон¹. Дали е така?

На 9 юли 2020 година тежковъоръжени служители на Бюрото по защита, управлявано лично от главния прокурор Иван Гешев, нахлуха в президентството по време на акция срещу президентския секретар Пламен Узунов и съветника Илия Милушев. Тази демонстрация бе разчетена от опозицията като опит за конституционен преврат и доведе до граждански протести, продължили над три месеца. Това не бе първата силова операцията на Бюрото на Гешев, но нахлуването в президентството впечатли обществото със своята показност. Съюзът на съдиите в България нарече Бюрото „паравоенната организация“ на главния прокурор².

Според Конституцията (чл. 4, ал. 2) пряк отговорник за обществения ред е Министерският съвет. Поради това полицията е към изпълнителната власт. Основният закон възлага на главния прокурор да „осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори“ (чл. 126, ал. 2 от Конституцията). Той не би трябвало да върши друго. Прокурорите могат да ръководят разследването, да повдигат и поддържат обвинения, да участват в най-разнообразни съдебни заседания. Прокуратурата обаче няма права да поддържа екип от тежковъоръжени барети (без шапки), които да използват огнестрелно оръжие и да арестуват, когото си пожелаят. По конституция данъкоплатците не би трябвало да ѝ дават пари за арести и показни акции.

Но те ѝ дават. При това милиони левове всяка година. Накрая прокуратурата обикновено връща тези пари като обезщетения за нанесени на гражданите вреди. Това е основополагаща част от безсмисления кръговрат на държавното разхищение на пари и доверие.

Бюрото по защита на свидетелите е създадено преди 13 години. Неговото място първоначално е в Министерството на правосъдието заради конституционния дълг на

правителството да се грижи за вътрешния ред в страната. През 2014 година правителството на ДПС и БСП решава да угоди на главния прокурор Сотир Цацаров и да предаде Бюрото под неговото пряко подчинение. През 2018 г. Бюрото получава и специални правомощия – да довежда принудително лица до орган на съдебната власт, когато това е разпоредено от главния прокурор, да охранява и обезпечава провеждането на действия по разследването, когато това е разпоредено от главния прокурор³. Така се ражда Бюрото за защита, което е с възможна двойна употреба – да довежда принудително свидетели и обвиняеми, както и да обезпечава действия по разследването след пряко нареждане на главния прокурор. Въпросът е дали защитата на застрашени свидетели и магистрати не е само прикритие за масова употреба на репресивната му функция.

Сотир Цацаров не използва показно огромните си нови правомощия. За тази цел се използва създадената през

2017 година антикорупционна комисия (КПКОНПИ)⁴, която е натоварена с политическата задача да съдейства за всички показни арести. За целта към КПКОНПИ е прехвърлено цялото антикорупционно звено на ДАНС. Лично Иван Гешев, като заместник-главен прокурор, и хората от КПКОНПИ извършиха безпрецедентната петчасова акция в центъра на София по задържането на кметицата на район „Младост“ Десислава Иванчева. Логично, Цацаров е овъзмезден с шефското място в КПКОНПИ след края на прокурорския му мандат.

В началото на 2020 година новият силен човек в държавното обвинение е Иван Гешев. Той очевидно няма особено доверие на Цацаров и КПКОНПИ. В началото на 2020 година антикорупционната комисия изчезва от новините, а на нейно място се появява Бюрото по защита, хранено със значителни ресурси от Гешев. Това си личи и от неговия бюджет, чието изразходване се оказва държавна тайна. Единствената информация, която прокуратурата предоставя на гражданите, е за неговия размер. А той нараства значително.

През 2016 година Сотир Цацаров отделя за Бюрото 4.2 милиона лева. През неговия мандат тази сума остава сравнително непроменена. След встъпването в длъжност на Гешев Бюрото става основен герой в новините, а издръжката набъбва двойно – до близо 8 милиона лева годишно⁵. По времето на Цацаров Бюрото харчи около 2% от годишния бюджет на прокуратурата (за 2020 бюджетът е 289 млн. лв., а за догодина са предвидени 330 млн. лв. – бел.рег.), а Гешев вдига този дял до около 2.7%.

Самият бюджет на държавното обвинение за последните шест години е увеличен с близо 65% до 330 милиона лева. Това се случва на фона на пълната непрозрачност за дейността на Бюрото. По-рано тази година Гешев купи за любимото си отроче (Бюрото) луксозен подарък – джипове и автомобили „Фолксваген“ за близо 1 милион лева без ДДС. Имаше съмнения, че условията на поръчката са нагласени, което бе отречено от Гешев с няколко месеца закъснение. През 2021 г. Гешев е издействал Бюрото за

защита да получи допълнително още 5 милиона лева от държавния бюджет.

Как тези пари се харчат е държавна тайна⁶. По закон Бюрото по защита се отчита на всеки 6 месеца пред Висшия съдебен съвет. В тези отчети няма особено съгържателна информация. В началото делата за защита на свидетели фигурират с имена като „Сопрано“, „Зак“, „Големия“, „Хаус“, „Художника“, „Агамс“, „Черния“ и други⁷. През 2017 година имената на делата изчезват и те са отбелязвани само с номера. Любопитно е, че през 2019 година Бюрото по защита има бюджет от над 5 милиона лева, а парите, дадени за защита на свидетели, са едва 330 хиляди лева.

Прокуратурата отказва да отговори на питанията по Закона за достъп до обществена информация на елементарна информация, която с нищо няма да застраши работата на Бюрото. Държавна тайна се оказва не само самоличността на служителите на Бюрото, а и техният брой. Прокуратурата отказва да се отчете в колко акции са използвани тези хора, колко лица (а не кои) охраняват. Никой освен главния прокурор не може да се сдобие с информация за полезността на Бюрото. На този фон правителството изсипва още пари в тази черна дупка.

Разхищението на държавен ресурс не спира дотук. С превръщането на Бюрото по защита в активен медия играч на прокуроро-политическата сцена главният прокурор вече разполага с четири репресивни инструмента, които може да използва според нуждите и желанията си. Арести по негово желание могат да се извършват от МВР с бюджет от 1.7 милиарда лева⁸, ДАНС с бюджет от 125 милиона лева⁹, КПКОНПИ с бюджет от над 22 милиона лева и Бюрото по защита с постоянно увеличаващ се бюджет. Борбата с корупцията също се води едновременно от всички тях, в зависимост от предпочитанията на Гешев.

Подобно е положението и с охраната на свидетели и политици. До началото на тази година главният прокурор бе задължително охраняван от Националната служба за

охрана. След това той сваля доверието си от тази служба заради войната, която поведе срещу президента Румен Радев. Главният прокурор е посочвал, че брат му работи в НСО, но ѝ няма доверие, след като неин служител бе обвинен за участие в организирана престъпна група за убийства. Сега Гешев е охраняван от своето Бюро.

Въпреки това НСО продължава да обезпечава охраната на високоставени политици и важни събития. Бюджетът на службата е 44 милиона лева¹⁰. Заради политическите скандали през тази година парламентът реши да създаде трета служба, която да отговаря за охраната на хора в страната. Тя ще бъде към МВР¹¹, но нейният бюджет все още е неясен.

През годините НСО се забърка в огромен брой скандали, а службата традиционно се управлява непрозрачно. И въпреки това тя се оказва в пъти по-отчетна от Бюрото по защита. НСО предоставя информация¹² за броя на едновременно охраняваните лица (около 40), броя на охраняваните обекти (парламент, Министерски съвет, президентство, ВИП-а на летище „София“ и др.), както и охраняваните през годината събития – над 400. Това е степен на отчетност, която към момента изглежда несполучлива за Бюрото по защита към главния прокурор.

Всичко това води до само един възможен извод. Нарастването на политическото напрежение, липсата на реформи и намаляващото доверие на гражданите в институциите през последните 10 години надува не само неефективните разходи, а буквално разпада държавната власт. Институциите се роят, някои се изпразват от съдържание, но продължават да съществуват като фасада. Завземването на конституционни правомощия от главния прокурор и изпълнителната власт се укрепва с нови конюнктурни звена, които висят на границата на закона и струват все по-скъпо за обществото.

Източници

1 Член 4, ал. 2 от Конституцията на Република България.

2 <https://bit.ly/2lwccXA>

- 3 Изменения в Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство, обнародвани в ДВ, бр. 44 от 2018 г.
- 4 Комисия за противодействие на корупция и за отнемане на незаконно придобитото имущество.
- 5 Справка за предоставяне на достъп до обществена информация по решение 3474/20.10.2020 г. на заместник главния прокурор Красимира Филипова.
- 6 Мотиви към решение 3474/20.10.2020 г. на заместник главния прокурор Красимира Филипова.
- 7 Дачкова, Доротея, „Сега“: Бюджетът на специборото на Гешеф скача с милиони от година на година. 14 септември 2020 г.
- 8 Бюджет на МВР за 2020 г.
- 9 Бюджет на ДАНС за 2020 г.
- 10 Бюджет на НСО за 2020 г.
- 11 Чл. 14, ал. 2, т. 10 от Закона за МВР. Публикувана в Държавен вестник, бр. 60 от 2020 г., в сила от 01.10.2020 г.
- 12 Решение 1822/20.10.2020 г. за предоставяне на информация на началника на НСО.

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

Главният прокурор на Република България е държавен орган на репресивна власт, който е безотчетен, безотговорен и неконтролируем от българските граждани.

И, както този случай ясно показва, този орган непрекъснато увеличава репресивните си правомощия и безотчетните ресурси, с които да ги упражнява. Най-ярката демонстрация за това, че не става въпрос за доставяне на някакво публично благо, а за нещо съвсем друго, е фактът, че през 2019-а за защита на свидетели по важни дела (официалното и може би дори защитимо оправдание за съществуването на този апарат) са похарчени 330 хиляди лева, докато за неизвестно какво са похарчени 4.7 милиона. Ако някой вярва, че с непрекъснатото увеличаване на репресивните правомощия и на ресурсите за репресия българският главен прокурор цели постигане на публичното благо преследване и наказване на престъпността, а не нещо друго, да си вдигне ръката.

// Георги Ганев

ЗАВОДЪТ, КОЙТО

ПРОИЗВЕЖДА БОКЛУК

КАЛИНА ГОРАНОВА

**За първите пет години от дейността си
заводът за отпадъци на София вместо
RDF* произвежда основно боклук.**

който отива на депо „Долни Богров“. Освен
гордост на премиера Бойко Борисов, той е и
един от най-големите проекти по оперативна
програма „Околна среда“:

Инвестицията е на обща стойност близо
346 млн. лв. От нея безвъзмездната финансова
помощ е 291.5 млн. лв., от които 247.8 млн. лв.
евросредства по програма „Околна среда“:

* Твърдото гориво, получено от отпадъци, познато още като модифицирано гориво
или RDF (Refuse Derived Fuel)

Софийският завод за отпадъци трябва да реши гигантския проблем с боклука на столицата.

Освен гордост на премиера Бойко Борисов, той е и един от най-големите проекти по оперативна програма „Околна среда“. Инвестицията е на обща стойност близо 346 млн. лв. От нея безвъзмездната финансова помощ е 291.5 млн. лв., от които 247.8 млн. лв. евросредства по програма „Околна среда“.

Равносметката за първите пет години от работата на предприятието обаче показва, че поне до момента то, изглежда, не успява да постигне целите си.

Според докладите по околна среда на управляващото го „Столично предприятие за третиране на отпадъци“ заводът не изпълнява някои от параметрите на комплексното си разрешително, като генерира над два пъти повече от допустимото отпадъци, които да отиват на депо.

Две трети от тях се транспортират до старото сметище „Долни Богров“, което не е част от новата система. Там обаче са отишли над 500 хил. тона от началото на работата на завода. Количеството произведен RDF пък е тройно по-малко от предвиденото. Или заводът на София за отпадъци до момента произвежда основно боклук.

ГОЛЕМИТЕ НАДЕЖДИ

Обявената стойност на проекта за интегрираната система за третиране на отпадъците на град София беше 346 млн. лв. От тях предоставена безвъзмездна финансова помощ от 291.5 млн. лв. – 247.8 млн. лв. по Оперативна програма „Околна среда“ и 43.7 млн. лв. от националния бюджет. Съфинансирането на общината е 54.6 млн. лв., от които 35 млн. лв. заем от Европейската инвестиционна банка.

Столична община реши да заложи на изгарянето на отпадъците и създаването на един всеяден завод, въпреки критиките, че това може да доведе до negliжиране на рециклирането.

„Интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община – площадка „Садината“, се състои от четири основни части. Основната е инсталацията за механично-биологично третиране на отпадъци, или иначе казано – заводът. Той е с капацитет 410 хил. тона смесени отпадъци на година, или това, което се събира от сивите контейнери в града. От тях би следвало да се произвеждат по 178 хил. тона RDF, около 40 хил. тона да излизат като вторични суровини (пластмаса, стъкло, метал и др.) и да отиват за рециклиране.

А остатъкът, който не става за нито едно от двете, да отива на депо. Отпадъците за депониране може да са максимум 75.6 хил. тона. Те би следвало да отиват към втория компонент от системата – депо за отпадъци „Садината“ - с капацитет 3.2 млн. тона и живот 21 години. От него са построени 1-ва и 2-ра клетка.

Третият компонент е инсталацията за биологично третиране „Хан Богров“. Там попадат зелените отпадъци от парковете и хранителните отпадъци от ресторанти и магазини. Четвъртият компонент все още не съществува и това е инсинераторът на „Топлофикация София“, където се планира да се изгаря произвежданият в завода RDF.

Заводът бе изграден от гръцкото обединение „Актор – Хелектор“ за 213.4 млн. лв. с ДДС.

Преди това бяха построени компостиращата инсталация „Хан Богров“ на стойност 46.5 млн. лв. и депо в „Садината“, където договорът беше за 25.1 млн. лв. За следващата фаза от депо „Садината“ – 3-та и 4-та клетка, вече е възложена и обществена поръчка на обединение, в което участват „Хидрострой“, ВДХ и „Комунал инженеринг“. Тя е за 18.2 млн. лв. без ДДС.

Инсталацията за RDF към „Топлофикация София“ пък ще струва още около 310 млн. лв., част от които отново ще са европейско финансиране. Така общите инвестиционни разходи ще надвишат 600 млн. лв. Отделно системата има и оперативни разходи, които са по 25–30 млн. лв. на година, като до момента за поддържането на работата ѝ са отишли 118 млн. лв.

БОКЛУК ВМЕСТО RDF

На фона на огромните инвестиции в системата заводът за отпадъци на София за първите пет години от съществуването си постига доста незадоволителни резултати спрямо заложените цели. Предприятието започва работа през септември 2015 г. Докладите на менажиращото го общинско дружество „Столично предприятие за третиране на отпадъци“ до Изпълнителната агенция по околна среда за 2016, 2017, 2018 и 2019 г. показват, че то не изпълнява комплексното си разрешително, като генерира над два пъти повече от допустимото отпадъци за депо.

Това се получава, тъй като произвежданият RDF не надвишава 61 хил. тона годишно, при капацитет 178 хил. тона. И отпадъкът, който не се е превърнал в RDF (поглед код 19 12 12), отива на депо. Така при допустими 75.6 хил. тона за депониране през 2016 г. те са 156.4 хил. тона. През 2017 г. – 168.6 хил. тона. Година по-късно – 164.5 хил. тона, а през последната 2019 г. – 173.8, или с близо 100 хил. тона над допустимото по комплексно разрешително. Или вместо RDF заводът бълва отпадъци, които и без него биха отивали на депо, но нетретиранни.

Огромното непредвидено количество отпадъци създава проблеми нататък по веригата, като те биха довели до много по-бързото запълване на депо „Садината“, финансирано с евросредства. За да не се стига дотам, общината и подопечното ѝ предприятие явно решават да се справят с проблема, като около 100 хил. тона от отпадъците (или около две трети от общия им обем) заминават към депо „Долни Богров“. То не е част от новата модерна система на столицата, но на практика в момента спасява града от камари с боклуци.

През далечната вече 2012 г. беше решено депо в Долни Богров да приема отпадъци, които да се използват и за рекултивацията му. Това трябваше да е само за срок от 3 години, или до откриването на завода, като след това там трябваше да се появят 80 000 дървета. Това не се случи и вместо гора от началото на работата на предприятието на депо в „Долни Богров“ са отишли над

500 хил. тона отпадъци, което от общината наричат рекултивация.

Обяснението на общината стъпва на това, че „съгласно условията на комплексното разрешително за инсталация по „Проект за закриване и рекултивация на сметоразтоварище – с. Долни Богров, чрез обезвреждане и оползотворяване“ е разрешен приемът на отпадък с код 19 12 12“. Количеството му заложено там обаче е 54 хил. тона, или двойно по-малко. Отделно според докладите на завода предаването на отпадъка за оползотворяване на депо „Долни Богров“ е наложено от почти запълнения капацитет на първо ниво на клетка 2 на депо „Садината“. Т.е. по-скоро депо „Долни Богров“ е в услуга на завода. А тя явно струва и пари, като общината заплаща 16.59 лв. на кубичен метър отпадък, който праща на „Долни Богров“.

Проблем се отчита и с пречиствателната станция за отпадни води на завода, която отговаря за пречиства-

нето на водите от депото, инсталацията за биологично третиране и от завода, като се е наложило част от мръсните води да се пречистват на пречиствателната станция на „Софийска вода“ в Кубратово.

КОЙ Е ВИНОВЕН

Причината за голямото количество боклук, излизащо от завода, е, че основният му продукт поне до момента не се радва на голямо търсене. Очакванията бяха, че софийският RDF ще се гори в циментовите заводи срещу заплащане от общината, докато не се изгради инсинераторът. На практика обаче два от трите циментови завода в страната не го ползват. През 2016 г. взимат и трите завода. През 2017 г. „Златна Панега“ спира, а година по-късно и „Девня Цимент“. „Холсим“ е единственият, който взима RDF всяка година.

От предприятието обясниха, че „няма капацитет на инсталациите в България кой да го взема“, а от кметството казват, че Столична община не е получавала откази за приемане на RDF, произведен от завода, свързани с характеристики на произведеното гориво. А „причината за неучастие в процедурите по оползотворяване са по-високите цени, които се предлагат за оползотворяване на други отпадъци, основно внос от чужбина“.

Неофициално обаче от циментовите заводи са коментирали във времето, че качеството на софийския RDF не е добро – калоричността му не била достатъчна за производство на цимент. Имал по-висока влажност, както и тежки негорими примеси, които могат да повредят съоръженията за обработка на RDF преди горене. Данните на Столична община показват, че през годините калоричността на RDF-а леко пада. От 15.57 MJ/kg през 2016 г. на 13.73 MJ/kg през 2020 г.

Сред неофициалните и недоказуеми обяснения на рециклиращия бизнес за проблемите е, че линията за сепариране на завода не е достатъчно ефективна. От докладите се вижда, че казусът с отпадъци с код 19 12 12 започва вед-

нага след пускането на завода. Според нормата на тон отпадък трябва да се получават 184.5 kg примеси за депо. Реалността обаче е 487.6 kg – или почти половината от това, което влиза в завода, излиза като примеси. Строителният „Актор – Хелектор“ е трябвало 1 година след пускането на завода да отстрани дефектите, за да се постигнат проектните показатели, но показателят не се подобрява. Сключват се и два договора с „Екобулсорт“, - собственост на „Екобулпак“, с цел да се увеличи процентът на вторичните суровини от завода за около 5 млн. лв., като така се увеличава ръчният труд.

През 2020 г. в помощ на завода се включи и Христо Ковачки с „ТЕЦ Бобов дол“ и „Топлофикация Сливен“, където се гори софийски RDF. Количествата до момента са малки, но изгарянето на отпадъци в инсталациите, свързани с бизнесмена Христо Ковачки, е спорно, тъй като няма направени инвестиции в тях, които да осигурят протича-

нето на този процес и спазването на екологичните норми. Разчита се, че и „Девня Цимент“ ще започне да взима софийски RDF отново.

Генералният изход за Столичната община, след като заложи на въпросната технология с изгарянето, изглежда инсинераторът на „Топлофикация София“, като това, за което сега трудно се намира пазар, ще се изгаря в центъра на столицата. Към него има сериозни критики от граждани и екоорганизации като „За Земята“. Опасенията са, че ще има остатъци от горенето като гънна пепел, която трябва да отива на депо за опасни отпадъци, както и газове. Или за да реши екологичен проблем, който общината сама е заложила, може да създаде нов, при това по-голям проблем.

Източници:

<https://bit.ly/3ly6kgT>
<https://bit.ly/3pshxSv>
<https://bit.ly/2K08gka>
<https://bit.ly/2H6YKul>
<https://bit.ly/331kIHl>
<https://bit.ly/3lxeOVs>
<https://bit.ly/2H1znu5>

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

Да обобщим: заедно с евентуалния инсинератор, общата инвестиция е за над 600 милиона лева, от които една част е за сметка на българските данъкоплатци, друга, много по-голяма – на европейските.

За тези пари към момента се получава три пъти по-малко от предвиденото „гориво“, при това с очевидно много по-лошо от предвиденото качество, както и повече от два пъти повече от предвиденото обикновен боклук, който щеше да се получава и да трябва да се депонира някъде и без лев инвестиция. Ако някога инсинераторът стане факт, както е планирано, може би обикновеният боклук ще намалее, но вътре в София ще се гори много повече злокачествено гориво със съответните екологични и здравни рискове. Ако сте български данъкоплатец, особено живуц извън София, е напълно разумно да си зададете въпроса за какво точно се харчат насила взетите от вас данъци. И да ви стане ясно защо същият въпрос е напълно разумен и за европейските данъкоплатци и защо и те имат право да се вълнуват как се харчат пари от държавата България.

// Георги Ганев

12 МЛН. ЛВ.

НАСРЕД ПОЛЕТО

ГЕНКА ШИКЕРОВА

През 2010 г. Община Пирдоп обявява поръчка за изграждането на „Интегриран воден проект“ на с. Душаници. Част от него е и строежът на пречиствателна станция за отпадни води в селото. Проектът е по Програма за развитие на селските райони 2007–2013 г. и трябва да бъде приключен в рамките на две години. Така от края на 2012 г. в Душаници имат пречиствателна станция за отпадни води за 12 млн. лв.

И от същата година тя никога не е започвала да работи.

Причината – прехвърляне на отговорност между Община Пирдоп, Министерството на околната среда и водите и ВиК – София-област.

Още от началото на 2016 г. от сдружение „Балканка“ започват да подават сигнали до Министерството на околната среда и водите (МОСВ) за проблема с неработещата пречиствателна станция. „С тревога установихме, че всичките отпадни води на селото се заустват преди пречиствателната станция, без да преминават през съоръженията, а тръбата за пречистените води е суха като барут“, пишат от „Балканка“. Според Димитър Куманов от организацията „в момента на посещението – 01.02.2016 г., цялата мръсна вода на селото, събрана надлежно в новата канализационна система, се изхвърля непречистена в реката, за което са изхарчени доста средства – от нашите данъци и от европейските фондове“. Последният сигнал на сдружението е от 24 април 2020 г.

От „Балканка“ са получили отговор само на писмото си от 2016 г. Тогава от министерството ги информират, че след извършена проверка експерти на РИОСВ-София, съвместно с Басейнова дирекция установяват, че „пречиствателната станция не е функционирала и в тази връзка е констатирано неизпълнение на дадено от РИОСВ-София предписание при проверка, извършена на 2.12.2015 г. (в срок до 5.01.2015 г. да се монтира помпа и въведе в експлоатация ПОСВ Душанци“. Установено е, че отпадните води са били отклонени към р. Тополница, помпата на входа не е монтирана, но е доставена.

„Непрекъснато ме питате в еди-кое си градче или село имаше изхвърлени отпадъци, като смятате, че ние в министерството имаме кофи и метли и ходим да чистим на хората. Няма да повярвате, но в България има местна власт и местно самоуправление. Те дори имат кметове. И сега ме питате, ако тези хора не свършили работа, защо не отида аз да им я свърша“, коментира казуса през юни за „Хоризонт“ министърът на околната среда и водите Емил Димитров.

По закон цялостната стратегия за развитие на ВиК сектора се определя от Министерския съвет. Там е описано, че правителството определя основните цели, приоритетите, етапите, средствата и източниците на финан-

сиране за изграждане и развитие на ВиК системите.

От Европейския съюз извоювахме средства и им ги дадохме да си построят. Сега и да им ги поддържам ли! Смятате ли, че е редно? Взели сме пари, дали сме им възможност. Участвали са в проекти. И в момента, в който са осигурени тези пари, приети са с отлично качество, платени са. На другия ден ми казвате: ама не може ли министерството да осинови този кмет и да продължава да му решава проблемите.“

Пред „Хоризонт“ министърът на околната среда и водите Емил Димитров прехвърли изцяло отговорността по контрола и поддръжката на изградените пречиствателни съоръжения към местната власт.

Оказва се, че ангажиментът на изпълнителната власт приключва с осигуряването на средства по европейски програми, а как милионите са изразходени, не занимава вниманието на управляващите.

Според Закона за водите пречиствателната станция трябва да се експлоатира от съответното ВиК дружество. „Балканка“ всяка година подава по един сигнал, че пречиствателната станция не работи. РИОСВ прави констатация и пише акт на кмета на общината, защото те смятат, че кметът на общината е виновен, че не работи пречиствателната. АДФИ и Сметната палата смятат, че нямаме право да изразходваме средства от бюджета за експлоатация на тази пречиствателна станция, както и на пирдопската. Имам съставени актове от РИОСВ, че не работи, и от АДФИ, че работи“, обясни още през юни Геров пред сайта „Средногорие“.

Пред БНР главният инженер на ВиК – София-област, Росица Итова обяснява, че „в периода 2016-2018 година са извършени няколко оценки на състоянието на съоръжението, които установяват, че пречиствателната станция не функционира“. По думите ѝ „със заповед на областния управител Илиан Тодоров е сформирана комисия, която отразява в протокол пропуските, които Общината трябва да отстрани. Според ВиК предписанията не са изпълнени. Едва когато съоръжението бъде ремонтирано, то ще бъде предадено на ВиК за експлоатация и поддръжка“.

Кметът на Пирдоп Ангел Геров твърди, че ВиК „винаги намира някаква вратичка, за да откаже да приеме пречиствателната. Истината е, че тази пречиствателна ще нанася само загуби на дружеството, защото константа са разходите – заплати и ток. А пък пречистените води, за които трябва да се заплати, са много малко. Няма как ВиК поне да е нула на нула. И в този ред на мисли на ВиК не е изгодно да я вземе и да я експлоатира“. Според Геров „няма липсващи елементи от съоръжението. Пречиствателната станция може да заработи до 48 часа, ако има решение за това“, каза за „Черната книга“ кметът на Пирдоп Ангел Геров. Той обясни, че пречиствателната станция е направена да обслужва 800 души. В момента в Душанци живеят много по-малко. „Експлоатационните разходи са големи, а приходите – малки. Няма икономически интерес от пускането на станцията. Защо в периода

2008-2010 г. е разрешено да се прави пречиствателна станция на това място, не знам“, каза Геров.

До редакционното приключване на „Черна книга“ (2020) не бяха получени отговори на поставените въпроси от нито една институция: МОСВ, ВиК – София-област, и Община Пиргон.

Източници

https://www.aop.bg/case2.php?mode=show_doc&doc_id=454498&newver=2

http://www.reki.bg/2016/02/blog-post_2.html

<https://www.lex.bg/laws/ldoc/2134673412>

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

Два много характерни факта се виждат съвсем ясно в този случай.

Първо, въпреки ясното заглавие на държавната програма: „за развитие на селските райони“, отговорът на въпроса: „Какво се е развило в резултат на този проект?“, е също толкова напълно ясен: нищо. Нищо на цена 12 милиона лева. Второ, държавата много обича да репресираща частни лица, когато не изпълняват нейните правила, но много мрази самата тя да ги изпълнява и в тревожно голям процент от случаи успява да не го направи. Това става, като отговорностите се разхвърлят, разбирай размиват, измежду различни нива власти, административни единици и уж търговски дружества държавна собственост като ВиК-тата. Пари – похарчени. Развитие – няма. Неизпълнение – официално признато. Отговорни – няма. Следващият проект, моля!

// Георги Ганев

ПРЕСЪХВАЩИЯТ ЯЗОВИР

„ТИЧА“ ОБРИЧА ШУМЕН,

ТЪРГОВИЩЕ И ВЕЛИКИ

ПРЕСЛАВ НА БЕЗВОДИЕ

ДИЯНА ЖЕЛЯЗКОВА

**На фона на огромните водни загуби
в Шумен, тази година най-после се
склучи договор по ОП „Околна среда“
на стойност 126 млн. лв. за изграждане
на нов водопровод от язовир „Тича“ и
пречиствателна станция за питейни води.
Проектът е подписан през април и е със
срок на изпълнение 51 месеца.**

Полуостров Емил Димитров (Ревизоро). С благодарност от гражданите на Шумен, Търговище и Велики Преслав за това, че за няколко месеца успя да превърне острова в полуостров“ – табела с този ироничен надпис обозначава нова ивица земя, изплувала от язовир „Тича“ край шуменското село Сушина. До тази година мястото беше под вода, а в далечината се издигаше голям остров, известен като Паткарника. От пролетта обаче „Тича“ застрашително започна да губи обем, водата около острова пресъхна и Паткарника се превърна в полуостров. А местни природозащитници саркастично го кръстиха „Емил Димитров“, защото обвиняват екоминистерството в лошо управление на водните ресурси, довело до критичното състояние на язовира.

„Тича“ е седмият по големина язовир в страната и от него се осигурява вода за близо 200 000 души в градовете Шумен, Търговище и Велики Преслав. След края на лято 2020 водоемът е пълен на 45% от капацитета си по официални данни на МОСВ. Общият обем на язовира е 311 млн. куб. метра, а към 1 октомври в него има 141 млн. кубика. От тях обаче 40 милиона са т.нар. мъртъв обем и реално водите за ползване в „Тича“ са 101 млн. куб. метра. Състоянието на язовир „Тича“ е изключително тревожно заради бързия темп, с който пресъхва – само за две години язовирът е загубил почти 70% от полезния си обем. Ако нещо не се промени, догодина близо 200 000 души са заплашени да останат без вода.

ЗЛАТНАТА ВОДА НА БЪЛГАРИЯ

Построен в края на 70-те години, яз. „Тича“ е бил предвиден за напояване, а не за битово водоснабдяване. В този период обаче Шумен е изправен пред жесток воден режим, тъй като местните сондажи се оказали недостатъчни за разрастващия се град. Затова ВиК мрежата е вързана към язовира, всички викат „ура“ и пропускат „гребния“ факт, че водата от „Тича“ е поливна, а не питейна, а пък градът няма пречиствателна станция.

Нищо не се е променило и до днес. 40 години по-късно водата от „Тича“ е с официален статут „поливна“, Шумен все така няма пречиствателна станция за питейни води, а язовирът няма санитарно-охранителна зона. В 40-годишно безвремие гържава, община и ВиК оператор си прехвърлят отговорността за все по-лошото състояние на язовира и на водния сектор, а жителите на Шумен от години са принудени да купуват минерална вода, защото от чешмите често тече мътилка.

Алогично на ситуацията, шуменци плащат най-високите цени за вода – 3,30 лв. през 2018 г., 3,40 лв. – 2019 г. Повишаването на цената е заложено още през 2016 г. В бизнес плана на ВиК – Шумен, и е одобрено от общинските съветници с гласовете на мнозинството на ГЕРБ под предлог, че по-високата цена ще реши проблема с лошото качество на водата.

Що се отнася до ВиК – Шумен, гружеството, вместо да се стабилизира финансово, натрупа огромни задължения и през 2019 г. сметките му временно бяха блокирани от съдия-изпълнител. В края на 2019-а официалните загуби на водното гружество бяха почти 3 млн. лв., но освен това операторът дължи над 4,5 млн. лв. по неплатени договори, за които вече има и съдебни решения. През септември 2020 г. стана ясно, че дълговете на ВиК – Шумен, само към електроразпределителните гружества са 7,5 милиона лева. „Енерго про“ заплаши да спре тока на водния оператор и той взе спешен вътрешен кредит от националния ВиК холдинг, за да си плати тока.

Когато към дългогодишните нерешени проблеми на ВиК – Шумен, се добави и лошото управление на водните ресурси, комбинацията се оказа почти катастрофална за единствения водоизточник – язовир „Тича“.

ШОКИРАЩИ ЗАГУБИ НА ВОДА ОТ ЯЗОВИР „ТИЧА“

През март 2018 г. язовир „Тича“ буквално прелива. Само две години по-късно огромният водоем се смали наполовина и попадна сред най-критичните в страната. Специали-

стите са единодушни, че една от основните причини за това са последните сухи зими. Язовир „Тича“ се пълни от снеговалежи, а не от гъждове, затова липсата на сняг остава водоема без приток. Резкият му спад се дължи обаче и на огромните загуби на вода, които дори станаха обект на прокурорска проверка. Водата от язовира се губи и заради лошото състояние на 40-годишния водопровод към Шумен. Както и заради непрекъснатите аварии по градската мрежа, и от напоителния канал за земеделските площи.

В момента загубите на вода във ВиК – Шумен, вече са фрапиращите 82%, съобщава КЕВР в последния си анализ. А още по-лошото е, че този стряскащ процент е на фона на два реализирани проекта по ИСПА и похарчени над 100 млн. лв. за рехабилитация на водопроводната мрежа в Шумен.

Още по-шокиращи са загубите по напоителната система Виница, използвана за поливане на земеделски площи. Загубите на вода по напоителния канал надхвърлят 92%.

ПРОКУРОРСКИТЕ ПРОВЕРКИ – ЗАСЕГА БЕЗ РЕЗУЛТАТ

Още през май общинският съветник от Шумен Добромир Драев публикува в профила си във Фейсбук няколко клипа, които показваха огромни загуби от напоителния канал в района на Велики Преслав. Само в рамките на 3 км имаше около 12 аварии, през които водата изтичаше в р. Камчия, вместо да напоява земеделските площи. Драев е съветник от дясноцентристка местна коалиция и има изключително активна позиция по проблемите на водния сектор, които следят от близо 10 години.

По негов сигнал на 14 май Окръжната прокуратура в Шумен разпореди проверка за престъпление от общ характер – безстопанственост или друго деяние, свързано с неправилно управление на водите. „Темата е особено чувствителна за Шуменска и Търговищка област заради засушаването през последните години и липсата на нормален приток в язовир „Тича“, както и поради зачестили-

те аварии по магистралния водопровод за питейни нужди, който снабдява с питейна вода Шумен, Търговище и Велики Преслав“, обявиха в прессъобщение от Апелативна прокуратура във връзка със започналата проверка.

Пет месеца по-късно няма никаква информация за хода на проверката.

ГЛОБА ЗА ВЕЦ, ПОЛЗВАЛ ВОДА НАД РАЗРЕШЕНОТО

На яз. „Тича“ има и две водноелектрически централи, които шуменци също обвиняват за източването на язовира.

ВЕЦ „Моста“ на дружеството „Касиопея 7“, която е собственост на бившия екоминистър от НДСВ Долорес Арсенова, е използвала повече от разрешените количества вода от язовир „Тича“ през м.г. Това се казва в официално писмо на МОСВ от 16 януари т.г. до общинския съветник Добромир Драев.

За миналата година МОСВ е издало разрешение на централата за 18,9 млн. куб.м вода. Водната централа обаче е надхвърлила разрешенния обем с 856 хил. куб.м, съобщават от екоминистерството и допълват, че на гружеството ще бъде съставен акт за административно нарушение.

КОЙ ЩЕ РАЗРЕШИ ПРОБЛЕМА

„В Шумен нищо не правят за решаване на проблема с водата. Сега и чакат гържавата да свърши всичко“, коментира екоминистър Емил Димитров, който от началото на годината предупреждава местните власти и ВиК оператора.

Още през лятото на 2019-а някои от ръкавите на яз. „Тича“ започнаха да пресъхват. Тогава обаче това разтревожи само местните хора, рибарите и природозащитниците. Общинският съветник Добромир Драев се опита да предизвика някаква реакция от местния парламент, но кметската власт пренебрегна предупрежденията за заващата се опасност.

Още в първите си публични изяви Емил Димитров предупреди, че язовир „Тича“ ще бъде сред трите проблемни водоема в страната заради намаляващия приток към него. Затова министърът от началото на годината започна да призовава в Шумен да бъдат възстановени старите каптажи.

Според тогавашния шеф на ВиК – Шумен, а днес директор на националния холдинг Илиян Илиев, за отварянето на старите кладенци в Шумен ще са необходими около 7-8 милиона лева. Кметът Христов обаче категорично отказа да финансира тези дейности от местния бюджет. Вместо да възстанови старите сондажи със собствени средства, местната управа зачака помощ от правителството, което пък реши да завърши система „Дунав“ като алтернативен водоизточник за Североизточна България.

Само че за изграждането на системата до Шумен в най-добрия случай са необходими поне две години, заяви

зам.-министърът на МРРБ Николай Нанков. Домогава градът ще разчита за вода единствено от язовир „Тича“.

А междувременно дойде април и пресъхването на язовира стана видимо за всички.

НАДПРЕВАРА С ВРЕМЕТО

През май екоминистърът разпореди спешни действия на ВиК операторите в Шумен и Търговище, на които нареди да търсят алтернативни източници заради продължаващото тревожно намаляване на нивото на яз. „Тича“. Водата в язовира вече е с влошени качества по показател „мътност“, алармира Емил Димитров в заповед от 13 май.

На дружеството „Напоителни системи“ беше поставено условие да използва за напояване алтернативен източник – язовир „Шумен“. Напоителният канал от яз. „Тича“ беше спрял, но както се оказа, за кратко. Под натиска на

местните земеделци министър Емил Димитров отстъпи от заповедта си и отново разреши вода за напояване, макар и в редуцирани количества.

Пускането на напоятелния канал в разгара на лятото предизвика гневни реакции сред жителите на Шумен и Велики Преслав, а природозащитници започнаха ежедневни наблюдения на течовете, които публикуваха в социалните мрежи. От шуменското дружество „Напоятелни системи“ обаче през цялото време уверяваха, че водата в язовира е достатъчна и за пиене, и за поливане.

А нивото на „Тича“ започна да пада застрашително – впоследствие се оказа, че за 5 месеца язовирът е загубил 20 млн. куб. метра вода. Но министър Димитров възприе уверенията на шуменския клон на „Напоятелни системи“ и смени тона – вместо мрачни прогнози за „Тича“ той започна да успокоява, че в язовира има вода поне за две години. „Разходът му е 1620 пъти повече от притока. Въпреки това ние успяваме да балансираме количеството и за няколко години питейно-битовите нужди на Търговище, Шумен и Велики Преслав са осигурени“, заяви екоминистърът през юли.

Междувременно на парламентарен контрол в началото на лятото министър Димитров „обеща“ на шуменци още три години мътна вода от язовир „Тича“, докато бъде завършена система „Дунав“. И прогнозира, че водата от „Дунав“ ще струва между 6 и 8 лева.

През август МОСВ продължи да разрешава вода за напояване, а министър Димитров отново посочи, че „до края на мандата водна криза не се очаква“.

В началото на септември министър Емил Димитров отново провери на място язовирите „Тича“, „Ястребино“ и „Цонево“. Той посети и новия сондаж в Търговище, от който ще се ползва вода за промишлеността. След пускането му в експлоатация най-големият промишлен потребител „Шишеджам“ ще има независим източник, няма да ползва питейна вода и ще икономиса около 25% от водата, ползвана досега от язовир „Тича“.

ОТ ОБЩИНА ШУМЕН – /ПОЧТИ/НИЩО, НО ОТ СЪРЦЕ

На фона на нарастващото обществено напрежение местната власт в Шумен продължи да се гържи като страничен наблюдател. Кметският екип и досега използва оправданието, че проблемите на водния сектор са ангажимент на държавата, а местният бюджет няма излишни средства.

На фона на огромните водни загуби тази година най-после се сключи договор по ОП „Околна среда“ на стойност 126 млн. лв. за изграждане на нов довеждащ водопровод от язовир „Тича“ и пречиствателна станция за питейни води в Шумен. Проектът беше подписан през април и е със срок на изпълнение 51 месеца.

Вече е избран изпълнител по договора за пречиствателната станция на стойност 21 млн. лв. Предстои да приключи и обществената поръчка за подмяна на довеждащия водопровод, която е за над 60 млн. лв.

ВиК – Шумен, който е бенефициент по договора, ще тегли огромен заем в размер на 33 млн. лв., за да финансира собственото си участие в проекта. А шуменци отсега коментират със страх как този кредит ще се отрази на цената на водата.

ОТЛАГА ЛИ СЕ ЧЕРНИЯТ СЦЕНАРИЙ ЗА „ТИЧА“?

При наличен полезен обем от 101 млн. кубика в язовир „Тича“ министър Емил Димитров прогнозира, че има вода за населението за две години. Екоминистърът прави тези сметки въз основа на традиционното месечно потребление от около 4 млн. куб. метра за Шумен, Търговище и Велики Преслав. И като приема за даденост мъртвия обем от 40 млн. кубика. Точно тази цифра обаче може да изиграе много лоша шега за прогнозите на МОСВ, предупреждават запознати с проблема в Шумен.

Хората в града засега се молят за голяма зима и се надяват на спасителен сняг, за да не се превърне градът във втори Перник, докато чака нов водопровод или системата „Дунав“.

Източници:

1. Заповед от 13.05 на МОСВ до ВуК-Шумен и ВуК-Търговище за изменение на месечния график за ползване на води от яз. „Туча“ https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tiny/Vodi/izm_Grafik_13-05-2020.pdf
2. Месечен график на МОСВ за октомври
<https://bit.ly/2IDBMvk>
3. КЕВР сравнителен анализ на ВуК сектора
<https://www.dker.bg/uploads/documents/vik/sravnitelen-analiz-vik-2018.pdf>

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

Това е пореден ясен пример за провал на държавата в особено големи размери, а именно доставка на питейна вода до два областни центъра и още един сравнително голям град, както и поливна вода за земеделци в един от най-плодородните райони на страната.

Извиненията с намален приток на вода поради природни причини никак не звучат убедително на фона на значителните други проблеми и на явна липса на грижата на добър стопанин. Грижата на министъра не е да се доставя добра вода на добра цена за хората, а да се обясни как местната власт е виновна. Грижата на кмета не е да се достави добра вода на добра цена за хората, а да се обясни как министерството е виновно. Грижата на ВиК дружеството е, без значение за водата за хората, заплатите да продължават да текат. Резултатът за шуменци е 3.40 лева на кубик мътилка с перспектива да стане 6 до 8 лева на кубик не се знае какво. Добре че поне частният сектор не се проваля в доставките на минерална вода.

// Георги Ганев

ОТ „РОСЕНЕЦ“ ДО ТЕЦ „ВАРНА“

– КАК ДЪРЖАВАТА СБЪДВА

МЕЧТИТЕ НА ДОГАН

СПАС СПАСОВ

***За почетния лидер на ДПС Ахмед
Доган в България всичко е възможно.***

Едно от най-крейящите потвърждения за това е историята на лятната му резиденция в парка „Росенец“ край Бургас и пътят към нея, който получи като подарък от кмета на Бургас Димитър Николов. Оказва се обаче, че по същата технология и пак в полза на Доган държавата се е отказала от корабни товари, които досега ò носеха около 50 млн. лв. годишни приходи.

Според действащото в момента българско законодателство операторът на всяко от пристанищата в страната може да извършва операции през него едва след като получи документ, наречен „Удостоверение за експлоатационна годност“ (УЕГ). Неговото изготвяне става на базата на голям обем предшестващи документи, сред които договор за концесия или отдаване под наем на частен оператор на кейовата стена и подкрановия път на пристанището, които винаги са публична държавна собственост. Тези договори се сключват за срок не по-дълъг от 10 години.

В публичните регистри на министерствата на транспорта и регионалното развитие обаче няма данни за кейа и съоръженията на пристанището в ТЕЦ „Варна“ да е била иниципирана или провеждана процедура за отдаването му на концесия или под наем. Въпреки това държавата ги е предоставила на почетния лидер на ДПС Ахмед Доган за безвъзмездно ползване до 2054 година.

Това показаха документи, публикувани в средата на август т.г. от електронното издание „Дневник“.

Срокът, за който Доган е получил правото да използва кейовата стена и подкрановия път в ТЕЦ „Варна“, съвпада с максимално допустимия период от 35 години, за който публична собственост може да бъде отдавана на концесия срещу съответните такси. Данни за такава липсват, но по силата на „рамково споразумение“ с държавното предприятие „Пристанищна инфраструктура“ почетният лидер на ДПС няма да плаща за ползването на предоставените му съоръжения. А това означава, че публичната държавна собственост буквално е била отстъпена в полза на Доган в нарушение на няколко закона. В различни варианти технологията, по която се е случило това, е тествана многократно досега в отношенията на държавата с почетния председател на ДПС.

В документацията, изготвена за предоставянето на пристанището в ТЕЦ „Варна“ за безвъзмездно ползване от групеството на Ахмед Доган, то е наречено „ТЕЦ Езерово“. За експлоатацията му почетният лидер на ДПС

е създад компанията „Пристанище ТЕЦ Езерово“ ЕАД. Структурата на собствеността в него е следната: акциите му се притежават еднoлично от „ТЕЦ Варна“ ЕАД, което от своя страна е еднoлично притежание на „Сигда“ ООД. В нея 70% от дяловете са на Ахмед Доган. Останалите 30% са поделени между сина и дъщерята на Данаил Папазов – бивш министър на транспорта в правителството на Пламен Орешарски, а преди това и изпълнителен директор на държавното „Пристанище Варна“.

Явно впечатлени от мащабния проект за разширяването и модернизирването на пристанище „ТЕЦ Езерово“, в началото на м.г. министрите на транспорта и на регионалното развитие Росен Желязков и Петя Аврамова подписват съвместна заповед, с която разрешават изработването на „генерален план на пристанище за обществен транспорт с регионално значение „ТЕЦ Езерово“. Той включва подробен устройствен план – план за регулация

и застрояване за пристанищната територия, както и т. нар. парцеларен план за пристанищната акватория.

Най-важният детайл в издадената заповед е текст, според който към преписката, образувана по заявлението за инвестиционно намерение на „ТЕЦ Варна“, служебно е присъединено писмото на генералния директор на Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“ Ангел Забуртов от 14 ноември 2018 г. То съдържа „изрично волеизлияние, че държавното предприятие, в качеството на лице, упражняващо правото на публична държавна собственост върху имоти, които съставляват част от територията на пристанище „ТЕЦ Езеро“, както и върху разположените в този имот елементи на пристанищната инфраструктура, не възразява срещу разглеждането и произнасянето по инициативата на „ТЕЦ Варна“ ЕАД за разширение и модернизация на пристанището“.

С други думи, Забуртов изрично е декларирал, че е съгласен частната компания „ТЕЦ Варна“ да се разпорежда с публичната държавна собственост, без тя да е отдадена на концесия или под наем.

Съществена стъпка към безвъзмездното овладяване на публичния ресурс от компанията на Доган е и „Рамково споразумение за партньорство“, сключено между „Пристанищна инфраструктура“ и „ТЕЦ Варна“. То е било подписано пак с мотива, че бъдещото пристанище трябва да бъде разположено и върху имот публична държавна собственост – кейова стена и съществуващите върху нея пристанищни съоръжения.

За да бъдат експлоатирани от частен оператор, те трябва да бъдат отдадени на концесия или под наем срещу съответното възнаграждение за държавата. Точно това законово изискване е заобиколено с подписването на т.нар. рамково споразумение за партньорство. Неговият текст се оказва сред най-дълбоко пазените тайни на държавното предприятие „Пристанищна инфраструктура“. Но според експертите, каквото и да предвиждат клаузите му, той не е валиден способ за разпореждане с публична държавна собственост.

Държавните институции не дават никакъв отговор на въпросите, задавани по този повод.

Освен това има и нарушение на Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България. В него изрично е записано, че държавното предприятие „Пристанищна инфраструктура“ няма право да извършва пристанищна дейност, както и да влиза в съдружие с пристанищни оператори. Законът изрично упоменава, че на държавното предприятие е забранено да извършва морско-технически услуги, влачене или тласкане, швартоване, снабдяване на корабите с вода, телефон и електрическа енергия, приемането и обработването на отпадъци, обработката на товари, поща и т.н.

Въпреки това през октомври 2019 г. министърът на транспорта Росен Желязков подписва удостоверението за експлоатационна годност на пристанище „ТЕЦ Езеро“, което е със срок от 35 години. В този документ

като собственици на пристанището са посочени Република България и „Пристанище ТЕЦ Езерово“ ЕАД, което е упоменато и като единствен пристанищен оператор. В това удостоверение, въпреки законовите ограничения, държавата в лицето на предприятието си „Пристанищна инфраструктура“ е поела ангажимента да снабдява корабите, които ще акостират в порта на Доган, с вода, електроенергия и всички необходими комуникации.

Според инвестиционния план на пристанище „ТЕЦ Езерово“ годишно там ще бъдат обработвани по 8 млн. тона товари. Това е близо 80% от оборота, който преминава през държавното „Пристанище Варна“.

С други думи, държавата явно ще загуби товари със зърно и контейнери, които досега ù носеха около 50 млн. лв. годишни приходи, в полза на Доган.

За да улесни „партньора си“ в постигането на амбициозната му бизнес стратегия, в суматохата около местните избори през м.г. към държавното предприятие „Пристанищна инфраструктура“ от бюджета бяха прехвърлени 350 млн. лв. С тях трябва да бъде изпълнен проектът за удълбочаването на плавателната зона във Варненското езеро и каналите, които го свързват с морето. Формално инвестицията би следвало да е от полза на държавното „Пристанище Варна-запад“. Но вече по всичко личи, че от нея ще се възползва частният терминал на Ахмед Доган.

Той се намира на половината път между входа на езерото и държавния порт. При това в самото начало на дълъг и труден за навигиране ръкав, който води към него. Затова публикация на „Капитал“ от ноември м.г. сравни проекта за удълбочаване на Варненското езеро с прекарването на ВиК мрежа и ремонта на пътища в парк „Росенец“ край Бургас. Те уж бяха за почивните бази в района, но накрая стигнаха до морския сарай на почетния председател на ДПС.

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

Когато става въпрос за обслужване на личните интереси на Ахмед Доган и неговите приятели, между различните държавни нива и органи разнородно и взаимно прехвърляне на обвинения няма.

Държавата действа като добре смазана машина. Министри, кметове, директори на държавни структури са бързи, решителни, последователни, непоколебими. Грешки не се правят. Недоглеждания не се случват. Всичко е юридически изпитано, а натоварените да бъдат да няма нарушение на закона прокурори творчески интерпретират, че нарушение няма, и прокурорски действия не се предприемат. Решения за десетки и стотици милиони в лична полза се вземат светкавично и изпълнението им, например действия по удълбочаване на Варненското езеро с държавни разходи в лична полза, започва без всякакво забавяне. Може да, значи, държавата да действа по начин ясен, целенасочен, ефективен, с очевидна дългосрочна стратегическа цел. Единственият въпрос е: за какво е държавата? За да бъдат всички нейни граждани слуги на едно лице?

// Георги Ганев

КАК „СКРИТИ РАБОТИ“

ЗА 5 МЛН. ЕВРО

ИЗПЛУВАХА ОТ ДЪНОТО

НА ВАРНЕНСКОТО ЕЗЕРО

СПАС СПАСОВ

В продължение на повече от година във Варненското езеро и залива през града се изляха над 3 млн. куб.м силно токсични фекални води.

Причина за замърсяването стана авария с канализационен тръбопровод, която направи видими най-малко три тежки проблема. Заради очевидна злоупотреба с еврофондове животът и здравето на гражданите бяха изложени на риск. Нанесени бяха трудноизчислими поражения на околната среда. А заради безотговорност и политически сметки местната администрация бе прикривала проблема повече от 10 месеца.

В края на април тази година проверка по няколко сигнала за авария с подводния тръбопровод, който свързва Варненския кв. „Аспарухово“, с. Галата и прилежащите им вилни зони с пречиствателната станция в с. Тополи, направи публичен тежък проблем.

Оказа се, че с дневен дебит от поне 8.3 хил. куб.м във Варненското езеро се изливат силно токсични канализационни води на жилищни зони с над 27 хил. души население. А през плавателния канал, свързващ езерото с морето, те замърсяват залива и носени от течението са достигнали и на десетки километри край брега на юг. Документи, получени от електронното издание „Дневник“ по Закона за достъп до обществена информация, показваха, че цялото строителство на тръбопровода е било съпътствано от проблеми, които са възпрепятствали както спазването на проектите изисквания за полагането му под езерното дъно, така и надеждния контрол по качеството на изпълнението му.

Тръбопроводът е част от по-голям проект за подобряване на водния цикъл на Варна на стойност 5 млн. евро без ДДС. Около 75% от тях са били финансирани от Европейския съюз по програма ИСПА. Изпълнението започва през 2009 г. и след серия перипетии, закъснения и удължавания завършва през декември 2011 г. Според проектната документация тръбата е трябвало да бъде положена най-малко на 3 м под езерното дъно. Но огледът, направен през зимата на тази година, както и сонарните снимки от обследването показват, че по цялата си дължина тръбата е била положена на самото дъно, а не под него.

По тази причина тя е била прекъсната най-вероятно от преминаващ кораб. Собственик на авариралия тръбопровод е община Варна, а строителният надзор е бил осъществяван от консорциум между едноличното дружество „БТ инженеринг“ (85%) и датската компания „Нирас“ (15%). В архива на местната администрация обаче се оказва, че са съхранявани само два от протоколите, изготвени в хода на строителството – от ноември и декември 2010 г.

Строителството на тръбопровода закъснява с повече от година след предварително предвидения срок. Като причина за това в един от докладите е записано следното: „През месец юни 2010 г. започна изпълнението на изкопните работи за напорния тръбопровод със смукачка („Земснаряд Струма“, бел. авт.). При направените подводни проверки се установи, че изкопът се запълва за кратко време – в разстояние само на няколко часа, което наложи необходимостта от синхронизация на изпълнението и извършваните проверки“.

В какво точно се е изразявало „синхронизирането“, от доклада не става ясно. Но пак според отразеното в него през октомври 2010 г. изпълнителят на проекта – гръцката компания „Sfelinos S.A.“; и българският ѝ подизпълнител – бляговзрадската „Струма имоти“, са имали „сериозна авария“, свързана със смукачката, с която са били изпълнявани изкопните работи по дългото на Варненското езеро. Това е наложило преустановяването им за около 20 дни.

Експерти в изпълнението на подводни хидротехнически работи коментираха, че използването на смукачка, както тази, с която са работили „Sfelinos S.A.“ и „Струма имоти“, е подходящо единствено за полагане на леки кабели с относително малко сечение, и то на голяма подводна дълбочина, където няма опасност да бъдат засегнати от преминаващи кораби.

Причината, поради която смукачката е била неудачна, е, че този вид съоръжения „издухват“ пясъка и тинята под полагания кабел. Затова с тях постигането на дълбочина от поне 3 м под котата на езерното дъно, където е трябвало да бъде положена канализационната тръба във Варненското езеро, е невъзможно.

В доклада си от ноември 2010 г. строителните надзорници от „БТ инженеринг – Нирас“ са отбелязали и следното: „При извършваните проверки окончателно има данни, че проектната квота на напорния тръбопровод е достигната в участък с дължина около 800 м“ (от общо около 3 км – бел.ред.).

Авариите със смучачката „Земснаряд Струма“ и очевидно неуспешният ѝ избор за изпълнение на подводните работи във Варненското езеро са довели до още редица неуредици, показва разследването на аварията. Те са отразени в друга част от докладите на надзора, където е записано: „Изпълнението на изкопните работи за тръбопровода в зоната на Варненското езеро необосновано се забавиха. Строителният системно не подаваше реални графици за изпълнение на строителството и не ги спазваше. През изминалия период се извършваха проверки основно по отношение извършените изкопни работи под дъното на Варненското езеро. При получаване на известие от страна на изпълнителя се извършваха проверки за достигане дълбочината на изкопа и полагането на тръбопровода на проектната кола с помощта на водолазен екип. В резултат на това през месец ноември беше проверен целият участък от тръбопровода във Варненското езеро“. Но дори и след тази проверка на „целия участък“ от строителния надзор не отчитат проблем с полагането на тръбата под дъното на езерото. В края на април тази година обаче собственикът ѝ – Община Варна, информира в отговор на журналистически въпроси, че „при направените огледи под вода и със сонар е било установено, че отделни участъци от въпросния тръбопровод са по дъното на Варненското езеро“.

На същите въпроси от Министерството на околната среда и водите, което е възложител на дейностите по изпълнението на проекта, отговориха, че под дъното на езерото били положени само 2 км от общата дължина на тръбата.

Истината, която разкрива сонарната снимка, направена при обследването на аварията през януари т.г., е съвсем различна и твърде тежка. Тя показва, че под дъното са били открити едва няколко незначителни участъка от тръбата. Технологията на този вид заснемане е основана на регистрирането на „сянката“, която подводни обекти хвърлят при обследване. При това положение сонарът не би могъл да засече нищо, което е закопано под морското или в случая – речното дъно.

На цялата бъркотия с изпълнението на проекта за полагане на канализационната тръба в подводна траншея с дълбочина 3-4 м е сложен край с един любопитен документ, получен също по Закона за достъп до обществена информация.

Става дума за т.нар. „Акт 12“, с който строителният надзор е установил, че всички цели на проекта, финансиран с 5 млн. евро по програма „ИСПА“ на Европейския съюз, са постигнати.

Той е подписан на 24 ноември 2010 г. от Камен Иванов, представител на строителя „Sfelinos S.A.“, консултанта по част ВиК Валери Младенов и представител на надзорника „БТ инженеринг“, чието име не се чете в предоставеното копие от акта.

С този документ е удостоверено „извършването на видовете и количествата на строително-монтажните работи, които подлежат на закриване (скрити работи), или не могат да бъдат отчетени по чертеж“.

В приложената таблица са нанесени 1659.20 м пластмасова тръба на подводния канал със сечение ф500 и 332 бр. бетонови утежнителни. Отбелязаната оценка за качеството на изпълнението е „много добра“.

Според строителната терминология въпросният „Акт 12“ съдържа данни за всички извършени строителни и монтажни работи (скрити работи) на даден обект, чието количество и качество по-късно не може да бъде установено при закриването им с последващите технологични операции, процеси и работи.

Интересна подробност в тази история е и фактът, че по друг договор за изграждането на тръбопровода, който е на стойност 530 хил. лв., „БТ инженеринг“ е била наета да консултира отстраняване на дефекти по тръбата, за която би трябвало да е наясно, че не е била положена според изискванията на проекта, чието изпълнение самата тя е наблюдавала в консорциум с датската „Нирас“.

„Скритите работи“ обаче стават явни през лятото на миналата година, когато кораб, преминаващ през плавателния канал във Варненското езеро, скъсва с вятлото

си „много добре“ положената тръба уж „под дъното“ на езерото. От Община Варна твърдят, че са били информирани за аварията на 20 август м.г. Но кметът на града Иван Портних я запази в тайна в продължение на повече от десет месеца, докато проблемът не стана обществено достояние през медиите. Едно от обясненията за това мълчание е вероятно фактът, че случилото е съвпаднало с началото на предизборната кампания на Портних през есента на миналата година, когато спечели третия си мандат. Така в продължение на повече от година в езерото и Варненския залив „тихомълком“ се изливат над 3 млн. куб.м фекални води.

За мащаба на последвалото замърсяване косвено може да се съди по данни, отразени в доклад от 2019 г. на Районната здравна инспекция във Варна за чистотата на морската вода и условията за къпане във Варненския залив. Ето какво пише там:

„Проектът „Трансформация на пречиствателната станция за отпадни води в кв. „Аспарухово“ в помпена станция и конструиране на транспортиращ тръбопровод“ реши един основен проблем, свързан със замърсяването на Варненското езеро. Старото съоръжение (пречиствателна станция, бел. авт.), което бе в експлоатация от 1964 г., и технологията, по която работеше, бе за механично пречистване на отпадните води без допълнителна биологична обработка. Те бяха зауставани във Варненското езеро и това се отразяваше на качеството на водите му, а оттам и на целия залив.“

Точно това се е случвало и по време на аварията, продължила поне от лятото на м.г. до началото на септември през тази. Но тежкият проблем бе омаловажен.

На въпроса дали има опасност замърсената вода да достигне до плажовете в разгара на тазгодишния летен сезон, кметът на Варна бе отговорил: „А преди това какво е било? Преди да я има тръбата? Преди да се направи ремонт на градската пречиствателна станция, нали се сещате какво се е случвало – попита той журналистите. – Тема има, но всички институции правят замервания и

контрол и при установяване евентуално на разминаване в показателите те своевременно ще реагират“, каза Портних. Но реакция не последва.

Данни от изследване, направено на 21 май т.г., показва, че морската вода в езерото и Варненския залив е била замърсена с биохимични разградими органични вещества няколко пъти над допустимото. А от Института по океанология към БАН уточниха, че огромното по размер тъмно оцветяване на водата в акваторията на залива, което бе запечатано на сателитни снимки, се дължи на преждевременно и бурно цъфтене на планктон заради силното замърсяване.

В продължение на месеци до приключването на работата по този текст дружеството „БТ инженеринг“ не е отговорило на въпросите, свързани с надзора на строителните работи по полагането на тръбата във Варненското езеро.

В информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България (ЕСУН) дружеството е регистрирано като изпълнител на общо 9 договора на обща стойност близо 829 млн. лв. Те са за изграждане на компостиращите инсталации и предварително третиране на битови отпадъци в общините Струмяни, Сандански, Кресна, Ракитово, Петрич и Разград. Един от проектите е за „подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания в Пирин“.

След като не успя да се вмести в нито един от обявените срокове за ремонт на скъсания канализационен тръбопровод, в средата на септември местната администрация във Варна изненадващо обяви нов план за справяне с кризата.

Според него подменените участъци на тръбата, скъсана през миналата година, „временно“ нямало да бъдат закопани в езерното гъно, въпреки че това бе предвидено в проекта за ремонта на стойност 1.3 млн. лева. Освен това тръбата щяла да бъде временно положена на 25-30 м встрани от предварително определеното трасе, докато бъде изкопана предвидената подводна траншея.

Кога ще се случи това и каква е причината за внезапната промяна на плановете, не е ясно и до този момент.

Източници:

Текстът е подготвен по документ получен по Законът за достъп до обществена информация. Той ще бъде качен на сайта на “Черната книга”

Заповед:

N РД-08-05/10.01.2019 г. МТИТС

N РД-02-17-12/04.01.2019 г. МРРБ

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

Вече видяхме как българската държава може да е бърза, ефективна и непоколебима при обслужването на лични интереси.

Този случай показва как тя не е, а и най-вероятно не е способна да бъде такава при обслужване на интересите на мнозинството граждани, в случая тези на Варна. Недоглеждания, немарливост и направо откровени измами присъстват на всяка стъпка от нейните действия. Замесените отказват информация на интересуващите се, макар да са длъжни по закон да я дават, а когато неизбежно следващите мръсотии буквално изплуват на повърхността, това се крие от гражданите до последния възможен момент, след което от проблема се бяга с общи фрази и абстрактни уверения. Държавата, на всички нива, се проваля в доставката на публични блага за публиката, макар, както се видя в предходния случай, да е изключително чевръста и ефективна в доставката на частни блага за частни лица с парите на гражданите.

// Георги Ганев

ТИХО СЕ СИПЕ

СКЪПИЯТ СНЯГ, ГАЛЕНО

ЩИПЕ В ДЖОБА НИ ПАК

БОГОМИЛ ВЪРБАНОВ

**От 2014 г. до момента
цената на зимното поддържане
в Габрово не спира да се покачва.**

Тенденцията продължава и при обществената поръчка, която е обявена за периода от 2017 г. до 2020 г. (три зимни сезона). При нея общата цена е 1 млн. 450 хил. лв. без ДДС (1 млн. 740 хил. лв. с ДДС), което прави по 580 хил. лв. на сезон, и то за по-малко километри общински пътища – 234,6. От общата сума 150 хил. лв. без ДДС са били отделени за около 100 км улична мрежа в селата. Изплатени са били 1 299 995, 45 без ДДС, договарът отново е бил изпълнен в пълен обем.

Освен столица на хумора и сатирата Габрово се оказва място, в което снегът прогресивно поскъпва. По-точно казано, въпреки глобалното затопляне снеготопчистването на общинските пътища и уличната мрежа в селата струва все повече и повече на гангькоплатеца – всеки път когато бъде обявена нова обществена поръчка. Година след година снегът става все по-скъп за почистване.

От 2014 г. до момента цената на зимното поддържане не спира да се покачва. Според публикуваната документация на сайта на общината за два сезона (2014/2015 г. и 2015/2016 г.) цената за зимно поддържане е била общо 527 хил. лв. без ДДС (632 400 лв. с ДДС) за 237,3 км пътна мрежа и около 100 км улична мрежа в селата, т.е. по 317 200 лв. на сезон.

При следващата обществена поръчка (за сезон 2016/2017 г.) цената вече е нараснала на 480 хил. лв. с ДДС. за същите километри пътища и улици. Изплатени са били 365 048 лв. без ДДС, а поръчката е била изпълнена в пълен обем.

Тенденцията продължава и при обществената поръчка, която е обявена за периода от 2017 до 2020 г. (три зимни сезона). При нея общата цена е 1 млн. 450 хил. лв. без ДДС (1 млн. 740 хил. лв. с ДДС), което прави по 580 хил. лв. на сезон, и то за по-малко километри общински пътища – 234,6. От общата сума 150 хил. лв. без ДДС са били отгелени за около 100 км улична мрежа в селата. Изплатени са били 1 299 995, 45 лв. без ДДС, договорът отново е бил изпълнен в пълен обем.

Накрая се стига до най-скорошната обществена поръчка, която е за четири сезона (от 2020 г. до 2024 г.) и е на стойност 2 376 600 лв. без ДДС (2 851 920 лв. с ДДС), или около 712 хил. лв. на зимен сезон за 244,5 км пътна мрежа и 100 км улична мрежа в селата. От общата стойност 2 176 600 лв. без ДДС са предвидени за общинските пътища, а за улиците в селата – 200 хил. лв. без ДДС.

При всяка от посочените обществени поръчки, почистването на около 100 км селски улици струва между 100 и 200 хил. лв. без ДДС, като цената се включва в общата сума на поръчката.

Бърза сметка показва, че според общината зимното поддържане на пътната мрежа в Габровско е поскъпвало средно по 100 хил. лв. на сезон, при всяка нова обществена поръчка. Фирмата, която неизменно „печели“ поръчките за снегочистване от 2014 г. до 2024 г., е „Димас“ АД. В повечето случаи тя е и единственият участник, кандидатствал по тях. Единствено през сезон 2016/2017 г. печели фирма „Обединение зимно почистване Габрово“, но след направена проверка е било констатирано дублиране на техниката за изпълнение на поръчката с тази във вече сключени договори с възложител съседната община Севлиево и АПИ. Поради това поръчката отново печели „Димас“.

Попитани за разликите в цените за снегочистване през годините, от общинската администрация на Габрово обясниха, че средствата за зимно поддържане и снегочистване на общинската пътна мрежа се гласуват със Закона за държавния бюджет. Съответно за 2020 г. са били отпуснати на Община Габрово 653 100 лв., а за 2021 г.

В проекта на Закон за държавния бюджет се предвиждат 727 700 лв.

От местната администрация посочиха още, че единичните показатели за ценообразуване като минималната работна заплата, разходите за материали и други, които имат отражение върху крайната цена за различните видове дейности в услугата, не са устойчива константа през годините.

Независимо от отговора трябва да се отбележи, че общинската администрация е нямало как да знае колко средства ще ѝ бъдат отпуснати от държавата за зимно почистване, когато е обявявала обществени поръчки за няколко сезона напред. Нито дали и с колко ще се увеличат т.нар. „единични показатели за ценообразуване“. Въпреки това общината предварително е залагала увеличение на стойността за зимно поддържане на пътната мрежа при всяка поръчка.

Повече отделени пари от общината = по-високи цени за дейностите по обществената поръчка.

От публикуваните документи на сайта на общината за последните две обществени поръчки става известно още, че фирма „Димас“ е предложила цена от 65 лв. без ДДС за снегопочистване на километър път, а при предходната поръчка е дала цена от 52,60 лв. Цената за обезопасяване против хлъзгане и обледеняване също е скочила от 98,90 лв. на 115 лв. без ДДС на км път. Повишение има и при цената за разчистване на снегонавявания, която е била 62 лв. на час, но за бъдещите четири години вече е 72 лв. на час. Поскъпнало е и снегопочистването на улици в селата, което от 58 лв. на час вече струва 65 лв. на час, според подадените от дружеството документи и сключени договори.

Оттук следва, че дейностите по почистване на снега и поддържане на пътната мрежа през зимата са поскъпнали със средно 10 лв. на час или за километър работа.

Данните от Бюрото за разследващи репортажи сочат, че фирма „Димас“, която е със седалище в Габрово, е получила 182 обществени поръчки, общо възлизащи на стойност 56 297 921,93 лв. в периода от 2007 до 2019 г. При

почти всички поръчки възложител е Община Габрово, като има няколко поръчки, възложени от Трявна, Казанлък и дру- ги. „Димас“ АД се занимава със строителство – от пъти- ца, през жилища, до ВЕЦ-ове и пречиствателни станции. Любопитен е и фактът, че фирмата е получила 13 386,27 лв. коронасубсидии за 48 свои служители с осигурителен доход 435 лв. и 497 лв.

На въпроса защо фирмата изпълнител е предложила при последните две обществени поръчки различни цени за из- пълнение на едни и същи услуги, от общината не отговори- ха по същество. Оттам заявиха, че обществените поръч- ки за зимно поддържане на пътната мрежа от 2014 г. до момента са били публични, прозрачни, основани на свобод- ната конкуренция, пропорционалност, равнопоставеност и недопускане на дискриминация. Като в тях е можело да участва всеки, отговарящ на изискванията.

Колко им струва снегочистването на другите общи- ни?

Да проследим поръчките за зимно поддържане и снего- почистване в няколко общини, близки като големина до Габрово, например Ловеч, Сливен и Велико Търново, за да направим сравнение, колко отделят те за поддръжка.

Ловеч

На 21.10.2019 г. местната администрация на Ловеч е сключила договор за изпълнение на обществена поръчка за „Зим- но поддържане на общинската пътна мрежа и уличната мрежа в селата“ на обща стойност от 479 400 лв. с ДДС за срок от две години. В обхвата на поръчката влизат 180,3 км пътна мрежа и уличната мрежа в 26 села в Ло- вешко. Преди това, през 2017 г., пак за срок от две години, общината сключва договор отново за 479 400 лв. с ДДС, за същите километри пътища и същия брой села. Изплате- ната сума на фирмата изпълнител е 342 104 лв. без ДДС.

Сливен

За зимния сезон 2019/2020 г. община Сливен е отделила 400 хил. лв. без ДДС за зимно поддържане и снегочистване

на 321,4 км четвъртокласни общински пътища, а преходния сезон договорът е бил за 392 хил. лв. без ДДС. И двата договора не са изпълнени в пълен обем, поради това, че не са били възложени на фирмата дейности за цялата му стойност. Изплатени са били около 35% от сумите. За новия сезон цената за зимно поддържане на пътищата отново е 400 хил. лв. без ДДС.

Велико Търново

Община Велико Търново е сключила договор за 1 248 000 лв. с ДДС за снегочистване и зимно поддържане на общинската пътна мрежа за сезон 2018/2020 г. Обществената поръчка е за 170 км пътища от общо 203,9 км. За следващия период, 2020–2022 г., цената на договора за снегочистване е 2,7 млн. лв. без ДДС (3 240 000 лв. с ДДС), но общинските пътища, които трябва да се поддържат, са се увеличили на 209 км, като са добавени и 93 км улична мрежа, т.е. общо със 132 км повече, които струват около 2 млн. лв.

Изводът е, че въпреки социално-икономическите и политическите фактори, които традиционно влияят на цените на обществените поръчки, снегът в Сливен и Ловеч не поскъпва през годините. С приближаването към Габрово обаче това започва да се променя. Дали този феномен се дължи на метеорологичните прогнози, или друго, засега ще остане загадка.

За успокоение на габровци е важно обаче да се отбележи, че според доклада за подготовката на община Габрово за работа и живот при зимни условия през 2020–2021 година – „Община Габрово има добра предварителна подготовка за работа и живот при зимни условия. Възможните усложнения са свързани с интензивен снеговалеж, придружен със силен вятър, сняг с висока плътност, обледявания и много ниски температури.“

Източници:

<https://bit.ly/35vPHNh>
<https://op.gabrovo.bg/400->
<https://bit.ly/2UqJzj0>
<https://bit.ly/3eZC0JB>
<https://bit.ly/35wz43L>
<https://bit.ly/38IVpNA>
<https://bit.ly/2KcijCX>
<https://bit.ly/32OxTv3>
<https://bit.ly/35tghXk>
<https://bit.ly/3nqpcif>
<https://bit.ly/2Ka6gGf>
<https://bit.ly/3kwpNgE>

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

Точно в годините, в които притокът в язовир „Тича“ намалява поради липса на сняг, разходите на община Габрово за зимна поддръжка на един километър път се увеличават.

Може би има някаква атмосферна аномалия, по силата на която в Габрово снеговалежите се увеличават, докато малко по-на изток явно намаляват. А може би обяснението е друго: в единия случай става въпрос за удобно обяснение защо държавата се проваля в доставката на вода, а във втория става въпрос за използване на публични средства за осигуряване на стандарт на живот на приятели на властта. Един факт фрапура: една фирма печели от една община поръчки средно за 4 млн. лв. на година в продължение на последните 13 години. Цялата житейска и бизнес стратегия на съответната „частна“ фирма се основава на усвояване на насилствено взети чрез данъци пари на гражданите. Четири милиона на година. Дай боже (кмете) всекому.

// Георги Ганев

**ПЛОЩАДКА ЗА ВРЕМЕННО
СЪХРАНЕНИЕ И ТРЕТИРАНЕ
НА БОЛНИЧНИ ОТПАДЪЦИ –
ИНОВАЦИЯ ИЛИ ИЗМАМА?**

МАРИЯ ДИМИТРОВА, ДЕНИЦА ПЪРВАНОВА, „ЗОВ НЮЗ“

**От инвестиционно предложение,
внесено за разглеждане в Община Враца**
в края на 2019 г., става ясно, че общинският
съвет е разрешил на ДКЦ-Враца да допусне
на територията на 2-ра градска поликлиника
фирма, която има намерение да създаде пло-
щадка за временно съхранение и третиране на
болнични отпадъци.

Планът е тази дейност да се извършва на те-
риторията на бившето отделение по физиоте-
рапия във Втора градска поликлиника в града.
От документите се вижда, че е предвидено на
територията на поликлиниката да бъде създа-
дена инсталация, чрез която да бъдат стерил-
изирани медицински отпадъци – до 150 kg за
час. След стерилизацията те ще бъдат раздро-
бявани от шредер. За реализация на този про-
ект са били предвидени четвърт милион лева.

Във връзка с това инвестиционно предложение през юли 2019 г. в Общински съвет – Враца, постъпва уведомително писмо (Вх. № 2600-2216/05.07.2019 г.) от г-р Огнян Тошев – управител на „Диагностично консултативен център-I – Враца“ ЕООД, дружеството собственик на Втора градска поликлиника. С документа се декларира за наличието на свободно помещение за отдаване под наем в актива на дружеството, подходящо за създаване на високотехнологична екологична лаборатория за анализ на медицински отпадъци. Тогава никои от общинските съветници, сред които и лекари, не се сеца да попита какво може да бъде изследвано в един медицински отпадък?

Анализ на медицински отпадъци обаче със сигурност няма да бъде извършван. Нито пък ще бъде създадена високотехнологична екологична лаборатория за тази цел. Потърсен за коментар по темата, директорът на ДКЦ-1-Враца Огнян Тошев каза: „Това е едно ноу-хау, иновация за града, която рядко се среща в Европа“. На въпроса къде ще отива вече стерилизираният медицински отпадък и как ще се съхранява заедно с опасния необработен отпадък, Тошев коментира, че тази технология го унищожава напълно и той изчезва.

Дали е възможно тази „иновативна“ технология да накара опасния отпадък да изчезне – оставаме това твърдение без коментар. Няма да коментираме и основателните съмнения на гражданите и екипа ни за това дали Тошев е подвел общинския съвет, който е принципал на управляваното от него общинско дружество.

Според инвестиционното намерение на „Екологджи Солюшънс“ ООД, публикувано на сайта на Община Враца на 25.10.2019 г., ноу-хаутото се изчерпва с: „Изграждане на нова площадка за дейности по временно съхранение и третиране на болнични отпадъци“.

А решението на Общинския съвет за отдаване под наем на бившата физиотерапия от втората база на ДКЦ-1-Враца е факт. В решението обаче има едно условие, което едва ли ще разреши на фирмата да преработва медицински отпадъци на територията на действаща поликлиника.

А именно, че „до участие в търга ще бъдат допуснати юридически или физически лица, упражняващи и предоставящи медицински услуги“.

От преглед на Закона за здравето става ясно, че медицинска дейност, свързана с отпадъците, генерирани от лечебно заведение, е самото разделно събиране на територията на същото. Преработката им обаче не може да бъде категоризирана като „медицинска дейност“. Затова и възниква въпросът – коректно ли е проведен търгът за отдаване на помещенията?

Оказа се, че ДКЦ-1-Враца не разполага със собствен сайт, Единен идентификационен код (ЕИК) на дружеството не може да бъде открит в публичното пространство, а обява за търга е пусната само във Врачански вестник, който не е всекидневник. Потърсен повторно за коментар, г-р Огнян Тошев каза, че няма спомен за този търг.

КОИ СА „ЕКОЛОДЖИ СОЛЮШЪНС“ ООД

Фирмата се занимава с научноизследователска дейност, разработване на екологосъобразни методи за третиране, обезвреждане и преобразуване на отпадъци в продукти и суровини за последваща употреба с цел подпомагането на кръговата икономика, както и всякакъв вид търговска дейност, която не е забранена със закон. Компанията е създадена на 23.10.2017 година.

„Екологджи Солюшънс“ е Дружество с ограничена отговорност. Фирмата не е регистрирана по Закона за данък върху добавената стойност и има капитал от 1000 лв. Има два фирмени адреса – единият е в град Лом, а другият е в град София. Управител и съдружник в дружеството е Вероника Владимировна Цветанова, която притежава 76% дял (760 лв.), втори съдружник е фирма „Да Транс“ ООД, която има 24% дял, или 240 лв.

На адреса в град Лом са открити още три фирми със същото седалище. Фирма „Екологджи Солюшънс“ ООД участва в проект от 01.08.2019 г. за създаване на високотехнологична екологична лаборатория на територията на

град Враца. Стойността на проекта е 236 600 лв. Срокът за изпълнение – 7 месеца. Именно това е проектът, който ще бъде реализиран в бившата физиотерапия на 2-ра поликлиника във Враца.

Големият въпрос по отношение на инвестицията е как с толкова средства се внедрява ноу-хау, което кара боклукът направо да изчезва (според твърденията на г-р Огнян Тошев)?

КОЯ Е ФИРМАТА СЪДРУЖНИК „ДА ТРАНС ООД“?

При първоначално търсене става ясно, че „Да Транс ООД“ е лицензирано дружество в областта на ефективното и оптимално управление на опасни и производствени отпадъци.

По-подробно можем да се запознаем с дейността на фирмата на техния сайт: <https://datrans.bg/about-us/>. Търсейки обаче седалището на фирмата, излизат два адреса, като на втория могат да се открият седалищата на още цели 66 фирми. „Да Транс ООД“ е учредена на 23.10.2019 г. На сайта има предоставени три телефона за връзка. Интересно е обаче защо при опит да се свържем с фирмата съдружник „Да Транс ООД“, на нашето обаждане отговори управителят на „Екологичи Солюшън“?

От проверка в Търговския регистър става ясно, че фирмата се занимава с продажба на джиги и недвижими вещи, извозване и преработка на отпадъци, маркетинг, рекламна, издателска, посредническа, спедиционна, транспортна дейност, строителство и инвестиции, търговия на едро и дребно, външно- и вътрешнотърговска дейност, търговско представителство, хотелиерство, ресторантьорство, консултантска дейност, както и всякакъв вид търговска и стопанска дейност, които не са забранени от закона.

Управителите са трима: Володя Бончев Игнатов с 66%, Георги Александров Джойков с 32% капитал и Тошко Иванов Борисов с 2% капитал. Нито един от тях няма общо с Вероника Цветанова, която всъщност отговаря на те-

лефона, даден за връзка. Вероника Цветанова е свързана единствено с „Екологджи Солюшънс“ ООД като съдружник със 76% капитал. Тя потвърждава пред „Зов нюз“, че целта на проекта е да бъдат събирани медицински отпадъци от цялата област, които да бъдат третирани с автоклав и след това раздробявани.

Никъде в разговора не спомена за ноу-хау, което директно „ги кара да изчезват“, както ни обясни управителят на ДКЦ-1-Враца д-р Тошев. От събраната дотук информация става ясно, че 100 кв.м от бившата физиотерапия на Врачанската поликлиника ще бъдат формално наречени „площадка за съхранение и обработка на отпадъци“. До този момент обаче все още не е обмислен начинът на съхранение на опасните медицински отпадъци, които не са биологични, но с биологичен материал по тях, както и съхраняването на вече стерилизираните. По думите на Вероника Цветкова все още не е стартирал проектът и не е ясно какво ще се случва с отпадъците.

Важна подробност е, че на сайта на РИОСВ – Враца, не е публикувана издадена Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) от реализацията на този проект.

ВТОРИ ОПИТ

Управителят на ДКЦ-1 и към днешна дата твърди, че не е бил наясно с инвестиционното намерение на фирмата, спечелила търга. Д-р Огнян Тошев все още поддържа тезата, че от „Екологджи Солюшънс“ са му казали, че ще създават високотехнологична екологична лаборатория за анализ на медицински отпадъци. Въпросът е защо никой от общинските съветници, сред които и лекари, не счита за нужно да попита какво може да бъде изследвано в един медицински отпадък? Какви ценни качества крие той за науката по принцип?

Впоследствие става ясно, че на сайта на Община Враца вече са качени две инвестиционни намерения от „Екологджи Солюшънс“. Първото от тях е от 25 октомври 2019 г. – два дни преди провеждането на местните избори

за кмет и общински съветници.

До преди две седмици на сайта на Общината беше публикувано само то, но при повторна проверка от страна на екипа на „Зов нюз“ се оказва, че се е появило още едно инвестиционно намерение на същата фирма, но вече с дата 9.12.2019 г. и вече с искане за преценка за необходимостта от Оценка на въздействие върху околната среда (ОВОС).

Директорът на РИОСВ – Враца, Христо Христов не вижда проблем в създаването на подобна площадка. Пред „Зов нюз“ той обяснява, че и големите софийски клиники се занимават с дезинфекцията и преработката на медицински отпадъци, които събират от други болници. Според Христов „всичко е изрядно и проблем няма“.

Остава въпросът какво е наложило качването на искането за Оценка на въздействието върху околната среда със задна дата? Как така в решението на общинските съветници за провеждане на търга е указан срок за отдаване под наем 4 години, а в публикувания договор срокът е променен на 10 години. От цялата история става ясно, че общинските съветници, отговорни за разглеждането на проекта, са направили сериозни пропуски.

РАЗВРЪЗКАТА

След като разследването на „Зов нюз“ е публикувано, журналистите подават сигнал в Районна прокуратура – Враца, във връзка с казуса. Към сигнала са приложени всички документи, с които екипът работи по време на разследването. Междувременно общинските съветници във Враца прекратяват договора за наем, а прокуратурата започва разследване.

В резултат на работата на журналистите от „Зов Нюз“ е осуетено намерението на шефа на общинската доболнична помощ да отдаде под наем бившето отделение на Втора градска поликлиника за обработка и подготовка за горене на тонове медицински отпадъци. Екипът на медията разкрива и пропуски и неточности в документа-

цията, която е използвана при гласуването от Общински съвет – Враца. В крайна сметка четвърт милион са спасени, които иначе са щели да бъдат инвестирани във ненужен и дори вреден за общината проект. Според закона подобно звено не може да съществува във функциониращо здравно заведение.

Източници

<https://bit.ly/32MkpQy>

<https://bit.ly/3ky0jj0>

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

В този случай става въпрос за относително малки суми, при това опитът за тяхното „усвояване“ за сметка на гражданите май изглежда предотвратен благодарение на усилията на журналисти от местни медии, явно добре запознати с обстановката.

Поучителното е, че вероятно има безброй други подобни „усвоявания“ за сметка на гражданите, за които те не са разбрали и до ден днешен. Причината за успеха на подобни начинания е в това, че държавните механизми за предпазване на точно такво поведение са отдавна подкопани и затъпени, за да не пречат на големите проекти от типа на вече описаните в предходните случаи истински големи, като например харизаното пристанище на ТЕЦ „Варна“.

// Георги Ганев

ДА ВЪРНЕШ ПАРИТЕ

МАРИН НИКОЛОВ

В края на 2019 г. българското правителство призна **103 сделки с държавни гори у нас за неизгодни и изчисли щетата от тях за държавата на 80 млн. лв.** Става дума за известните в публичното пространство „горски заменки“, които бяха практика в годините 2007-а, 2008-а, 2009-а при правителството на тройната коалиция (НДСВ–ДПС–БСП). Щетата от 80 млн. лв. е определена като „надвзета държавна помощ“ и е изчислена от оценители след решение на Европейската комисия, че сделките следва или да се развалят, или държавата да сметне щетите от тях в пари, за да си ги прибере от частниците, придобили държавните гори. Така министърът на земеделието, храните и горите Десислава Танева обяви, че при 103 от общо 134 заменки частните фирми, придобили горите, трябва да връщат общо 80 млн. лв. на държавата.

Природозащитници от организацията „Зелени Закони“ обаче изразиха съмнение, че сумата от 80 милиона е нереално ниска и някой иска да облекчи собствениците на горите, като опрости или намали дължимите плащания. Природозащитниците правят своя оценка на щетите от около 1 милиард лева. Само при две от въпросните 103 замени, в резултат на които са придобити държавни гори в местността Камчийски пясъци край Шкорпиловци, щетата за държавата е поне 100 милиона лева, твърдят от „Зелени Закони“.

ЩО Е ТО „ГОРСКА ЗАМЕНКА“ И КАКВИ ЩЕТИ НАНАСЯ?

Горските заменки станаха масов хит през 2008–2009 г., когато знакови бизнесмени и политици като Христо Ковачки, Тодор Батков, Гриша Ганчев, Явор Хайтов и много други се превърнаха в собственици на апетитни горски имоти по Черноморието или в близост до ски писти. Над 25 000 декара държавни гори попаднаха в частни ръце. Много от новите горски собственици не криеха намерението си да развият туризъм, а граждани и природозащитници видяха опасност от масово изсичане на гори. След сигнал до Европейската комисия срещу България се стигна до мораториум върху застрояването на горските имоти у нас, а сега – до пресмятане на щетите при сделките. Изчисленията са направени по обществена поръчка на Изпълнителната агенция по горите, а изпълнител е държавната фирма-оценител „Агролеспроект“. Нека обясним порока при горската замена със следния пример:

Бизнесмен притежава гора в евшин район – да кажем в Северна България, където цените на имотите са ниски. Иска да я замени с гора от държавния фонд, която е в много по-скъп, търсен район – до морето или в планински ски курорт. Оценителите при сделката ползват стари административни наредби за оценка, които не се интересуват от мястото и възможността за бизнес с имотите, и дават еднаква или сходна цена на двете гори. Например по 5 лв. на квадратен метър. Държавата взема евшината

гора и дава скъпата, която по пазарни цени не струва 5 лв., а поне 25 лв. квадрата. Разликата между оценката и реалната пазарна цена е 20 лв. и представлява загуба за държавата от пропуснатата ѝ полза в сделката. Изчислена общо, разликата при всички горски заменки в периода 2007–2009 година е 80 млн. лв., твърди сега държавата. А според природозащитниците от „Зелени Закони“ тя е в пъти повече. Спорът около сумата на щетите при заменките е предмет на филма на БТВ от януари 2020, озаглавен „Да върнеш парите“. Материалът сравнява няколко от големите горски заменки в страната с аналогични сделки по пазарни цени от периода 2007–2009 година.

ЗАМЕНКИТЕ НА КАМЧИЙСКИ ПЯСЪЦИ

Част от горите в девствената местност край село Шкорпиловци, южно от град Варна, са частна собственост от 2007 г. насам. Тогава двете свързани помежду си фирми „Бета форест“ ЕООД и „Мирта инженеринг“ ЕООД за-

менят гори в Северна България, за да получат над 2700 декара държавни гори на цена 9 лв./кв.м. Те са разположени на първа линия до морето между курортите Шкорпиловци и Камчия. Справка в Имотния регистър обаче сочи, че за онзи период имотите в района са продавани на цени между 70 и 100 лв./кв.м. Заменки на земеделски земи между град Бяла и Шкорпиловци пък са направени по пазарни цени от минимум 65 лв./кв.м, според съдебно-техническата експертиза по дело 452/2015 на Административен съд – Велико Търново. С други думи, гората в местността Камчийски пясъци е била оценена на 9 лв. кв.м, при средна пазарна цена на съседни имоти – поне 90 лв. на квадрат, показва Имотният регистър. Така разликата между административната оценка на държавата при заменката в Шкорпиловци и пазарната стойност на придобитата гора е поне 100 млн. лв., пресмята природозащитникът от „Зелени Закони“ Стефан Аврамов.

ЗАМЕНКИТЕ КРАЙ МАЛЪОВИЦА

През 2007 и 2008 г. свързаните с бизнесмена Христо Ковачки фирми „Ел Ем Импекс, Грейд 2004“ и „Агросим“ придобиват чрез заменки държавни гори между село Говедарци и ски курорт Мальовица, и частично до Боровец. Общата им площ е над 3400 декара, а цените им са съответно 4 лв./кв.м, 3 лв./кв.м и 5 лв./кв.м. Всички имоти са предвидени за ски писти, ски лифтове или хотели в проект на общ устройствен план на ски курорта „Искровеце–Говедарци–Мальовица“. Справка в Имотния регистър от 2008 г. показва продажбата на съседни частни горски имоти на цени от 60 до над 100 лв./кв.м. Обяви в интернет за други земи в района на Говедарци от 2007 г. пък дават цени до 140 лв./кв.м. Така ако извадим средната оценка от 4 лв. на кв. м от средната пазарна цена от 90 лв. на квадрат, при над 3000 декара гори, получаваме разликата от над 200 милиона лв. – отново сума, която надвишава неколкостранно изчислените 80 млн. лв. „надвзета държавна помощ“ за 103 заменки в цяла България.

ЗАМЕНКИТЕ НА СРЕБРИСТИЯ БРЯГ ДО БАЛЧИК

Пак през 2007 г. фирмите „Ол сийз пропърти“ и „Ол сийз пропърти 2“ от Варна получават при замяна 1049 декара гържавни гори до морето в местността Сребристия бряг между Балчик и Балчишката тузла в замяна на 2746 декара разпокъсани частни горски имоти в Ловешко и Габровско. Оценката на гържавните имоти на Сребристия бряг е 13,7 млн. лв. – или 13 лв./кв.м. В периода 2005–2007 г. обаче цените на имотите в района са между 40 и 250 лв./кв.м, което е видно от сделки и ипотекни на незастроени имоти, вписани в Имотния регистър. Самите придобити гори също са ипотекирани в края на 2007 г. в Първа инвестиционна банка, която ги е оценила на близо 59 млн. лв. – или 56 лв./кв.м. С други думи – 4 пъти повече на гържавната оценка при замяната на горите. В следващите 3 години имотите са ипотекирани в още банки срещу кредити в размер на общо 152 млн. лева – или по 145 лв./кв.м. Т.е. само при тези две заменки „надвезатата гържавна помощ“ е поне 40 000 000 лв., ако се вярва на ипотеките и сделките от Имотния регистър.

ЗАМЕНКИ КРАЙ ВАРНА, НЕСЕБЪР И СОЗОПОЛ

През 2008 и 2009 г. бизнесменът и бивш народен представител Явор Хайтов получава чрез замяна общо 112 дека гържавни гори на брега на Варна за общо 3 млн. лева – или средно 27 лв./кв.м. През 2009 г. Евгения и Валентин Станеви придобиват чрез замени 7,4 дека гържавни гори на метри от Южния плаж на Несебър за 92 хил. лв. – или 12 лв./кв.м. През 2008 г. Христо Калеев придобива чрез замяна 77 дека гържавни гори на брега на плаж Каваците в Созопол за 1 млн. лв. – или 14 лв./кв.м. За заменките на Хайтов, сем. Станеви и Калеев обаче са направени оценителски експертизи към досъдебно производство на Софийската районна прокуратура по нак. дело 453/2016 г. на Софийския градски съд. Според експертизата при сделката на Хайтов са придобити курортни гържавни гори на цена с 8 млн. лв. по-ниска от реалната пазарна цена към 2008–2009 г. При

сделката на сем. Станеви пък държавни гори са получени на цена, с 1 млн. лв. по-ниска от реалната пазарна, сочи заключението. А при заменката на Христо Калеев горите са придобити на цена, с 11 млн. лв. по-ниска от реалната пазарна цена към 2008–2009 г., пише в експертизата. Така от данните на прокуратурата излиза, че при тези три горски заменки „нагвзетата държавна помощ“ е общо над 60 млн. лв., т.е. само с 20 млн. лв. по-малко от 80 млн. лв., посочени в оценката на държавата за 103 заменки в страната.

КРАЙЪГЪЛНИТЕ КАМЪНИ В ОЦЕНКИТЕ НА ГОРИТЕ

Въпреки данните по-горе, от Изпълнителната агенция по горите и ресорното Министерство на земеделието прие оценката за 80 млн. лв. щета от при заменките. Наетите от тях оценители на „Агролеспроект“ твърдят, че са сметнали средноаритметично цените на база на аналогични сделки с гори и земеделски земи в съседство на заменките. А сред факторите за дадената от тях по-ниска обща сума на щетите се оказват десетки сделки с гори и земи на цени от едва 1–2 лв. квадрата. Защото освен цитираните по-горе цени от 60–100 лв. на квадратен метър Имотният регистър показва и такива странно евтини сделки с гори и земеделски земи. Как е възможно това – сходни по рода си имоти от един район, за един период от време да се продават на толкова различни цени? Юристи и независими оценители отговарят – в договорите за покупко-продажби на имоти между частни лица, а по-рядко и между фирми, често се вписват суми около и под данъчната оценка, за да се избегне плащането на по-високи данъци и нотариални такси. Затова и такива сделки с нереални цени не могат да дадат ясна представа за пазарните стойности на горите и земеделските земи в посочения период, коментира дългогодишният адвокат Георги Коев. Използването на десетки сделки от този вид като пазарни аналози занижава с пъти осреднените цени в района, а оттам и пазарната оценка на заменените дър-

жавни гори, констатира Коев. В същото време някои от цитираните по-горе сделки с цени на съседни имоти от по 60 до 100 лв. на квадрат изобщо не фигурират в докладите на „Агролеспроект“ за оценка на щетите при заменките.

След излъчването на филма на БТВ за противоречията около числото 80 млн. лв. „нагвзета държавна помощ“ главният прокурор Иван Гешев възложи проверка на докладите за оценка на „Агролеспроект“ за заменките. През март 2020 г. полицаи обискираха сградата на „Изпълнителната агенция по горите“ и изеха документацията около заменките. Близо година оттогава проверката още мече. Природозащитниците от „Зелени Закони“ настояват оценките на щетите от горските заменки да бъдат изготвени повторно. Иницилирано от тях питане в Европейския парламент задава въпроса: „Как Комисията ще обясни огромната разлика от 500 млн. евро между оценките на държавната помощ, направени от правителството, и съответно независимите оценки, предоставени от трети страни на Комисията?“. В резултат Еврокомисията изиска от държавата ни подробности по процедурата на оценяване.

ДА (НЕ) ВЪРНЕШ ПАРИТЕ

Още след като земеделският министър Десислава Танева обяви, че държавата си търси милионите от заменките, мнозина не повярваха, че собствениците на горите ще ги възстановят, без значение дали са общо 80 млн. лв. или повече. До ноември обаче държавата е успяла да прибере суми по десет от обявените общо 103 заменки с „нагвзета държавна помощ“, пише в публикация на сайта на Министерството на финансите. Прибраните суми варират от 1400 до 33 600 лв. на заменка и касаят различни горски имоти в страната. Повечето от останалите собственици по заменките оспорват сумите си пред съд. Пари до момента не е върнала и никоя от фирмите с големи горски площи на Камчийски пясъци, Рила, Сребристия бряг, Варна, Созопол и Бургас по знаковите заменки, описани по-горе.

Фирмите – собственици на горите в Камчийски пясъци, например отдавна са препродадени и не развиват дейност. „Ол Сийс Пропъртис“, която е получила горите на Сребристия бряг, отдавна е фалирала, а имотите са преминали в ръцете на банки. Христо Ковачки не потвърждава връзка с фирмите – собственици на над 3000 декара гора край Мальовица, и заявява, че лично не е търсен да връща пари от заменки. Явор Хайтов, който е собственик на гори край Варна, оспорва, че дължи сума при заменката си, с твърдението, че гората, която дал, за да получи имотите във Варна, е по-скъпа от заменената. Хайтов добавя, че желае да развали замяната и да си вземе старата гора обратно. Че няма пари за връщане, твърди и бизнесменът Тодор Батков, който е взел гора в района на Бургас. Четири други от спорните 103 горски заменки пък вече са развалени – собствениците са поискали да вземат обратно гората, която са дали при заменката между 2007 и 2009 г. Дали гържавата ще си прибере всичките 80 милиона лева, дали ще признае, че цетите са по-високи, дали прокуратурата ще види престъпление в предишните или сегашните оценки на горски имоти и колко още собственици на гори ще предпочетат да развалят заменките си, вместо да плащат? Отговорите на тези въпроси остават забулени в мъглата на бъдещето.

Източници:

1. „Да върнеш парите“ – филм на „bTV Reporterite“
<https://www.btv.bg/video/shows/btv-reporterite/btv-reporterite-da-varnesh-parite.html>
2. Публични данни за възстановяването на суми по замени на гори на сайта на Министерството на финансите
<https://stateaid.minfin.bg/bg/page/483>
3. Акцията на прокуратурата в Изпълнителната агенция по горите
<https://btvnovinite.bg/bulgaria/sled-razsledvane-na-btv-prokuraturata-vleze-v-agencijata-po-gorite-zaradi-zamenkite.html>

ЗА КАКВО ХАРЧАТ ПАРИТЕ ВИ

Заменките са стара и добре известна тема и са един от ярките примери за явен, пладнешки, пред очите на всички грабеж от гражданите (въпросните гори са тяхна собственост, не на държавните бюрократи) в полза на добре разположени частни грабители.

При това грабежът става с неприкрито и активно съучастие на държавата и всички нейни органи. Тук става въпрос за злоупотреба не с парите на гражданите, а с богатството им, доколкото държавната собственост е част от богатството на всички граждани. Далаверата е следната: с много услужливи действия и решения от страна на държавата се прави сделка в очевиден и огромен ущърб на гражданите. Стискат се палци това да остане незабелязано, но уви, тази връща си носа където не ѝ е работата Европейска комисия взе, че забележа и предприе действия. Минава се към втора стъпка – понеже ни хванаха мръсотията, трябва да се плати нещо за замазване на очите. И държавата прави оценка колко да се плати, явно отново по особено услужлив за далавераджиите начин – ако се вярва на оценките, услужлив като за близо милиард лева. След което никак не е ясно колко настойчиво държавата ще търси това „връщане“ на пари. Във всяка стъпка от далаверата изглежда сякаш държавата обгрижва интересите на далавераджиите, не тези на гражданите.

// Георги Ганев

ДЪРЖАВНОТО

РАЗХИЩЕНИЕ Е КАТО

МНОГОТОЧИЕ – БЕЗКРАЙНО

ГЕОРГИ ГАНЕВ

И петте текста, напълнящи за стари случаи от минали Черни книги и за тяхното развитие, сочат към един главен извод: **държавата не е в състояние, а най-вероятно няма и никакво желание да коригира своите провали.** БДЖ и „Белене“ са провали, влачещи се десетилетия, електронното управление точи пари на гражданите през целия настоящ век с минимални ползи, таксите за пътища и финансирането на Държавната консолидационна компания (ДКК) са нови, но също толкова бездънни провали. Не само че интересите на гражданите не са защитени, камо ли прокарани до поне някакъв край, а механизмите за изчезване на техните пари се доразвиват, утвърждават, обогатяват и изглеждат напълно непоклатими. Ако зависи от българската държава, „Белене“ ще се строи вовеки (без никога да се построи, не това е целта на упражнението), БДЖ ще гълта огромни пари, без да доставя услуга никому, до безкрай, язовири ще се не-до-оправят до второ пришествие с явна цел да се чака настъпването на неизбежните сринове, за да трябва да се правят скъпи дейности спешно при липса на време за глезотии като отчетност, прозрачност, състезателни процедури и отговорност. Всъщност най-яркият символ на случващото се е многоточието в заглавието на материалa за парите за язовирите. Държавното разхищение е като многоточие – безкрайно.

...Какво се случи след – продължение на историята от 2017 г.

Как си построихме (електронна) бюрокрация за 200 милиона

ГЕОРГИ АНГЕЛОВ

Три години и над 450 млн. лв. за електронно управление по-късно, след излизането на материала „Как си построихме (електронна) бюрокрация за 200 милиона“, България има постигнати известни резултати в електронното управление, но успехът, меко казано, е спорен. България показва подобряване в класацията за предлаганите електронни услуги на ООН, но остава на едно от последните места в ЕС.

КОЛКО СА НОВИТЕ ХАРЧОВЕ

Въпреки че през август 2011 г. премиерът Бойко Борисов реши, че ще изгради електронно правителство и, впечатлен от успеха на Естония, на заседание на правителството нареди то да заработи до 6 месеца. Целеви разходи за това в държавния бюджет бяха заложили едва през 2018 г. За 2018 г. те бяха 109 милиона. С различни корекции и допълнения към този закон разходите в края на годината достигат до 133 милиона, за което се разбра от изслушване на председателя на ДА „Електронно управление“ Атанас Темелков пред временната комисия за разследване на изтичането на данни от НАП преди година. През 2019 г. заложените средства вече са 119 млн. лв., за 2020-а – 142 млн. лв. Така държавните разходи за електронно правителство, заложили в държавния бюджет за тези 3 години, са били около 473 млн. лв. и вероятно по-голямата част от тях са изхарчени.

Проектите за модернизация, изграждане на нови модули, софтуер и обучение на персонал, финансирани от

оперативни програми на Европейския съюз, идват основно по програма „Добро управление“ и приоритетна ос „Административно обслужване и е-управление“. Договорените средства по тази ос са над 167,8 млн. лв., от които 142,6 млн. лв. идват от ЕС. Справка в информационната система за средствата от ЕС (ИСУН) показва, че към началото на ноември са разплатени 85,24 млн. лв., от които почти 72,8 млн. лв. са от ЕС. До ноември 2017 г. бяха усвоени 6,12 млн. лв. Можем да приемем, че за последните три години по тази линия за електронно управление са похарчени 79,12 млн. лв. от ОП „Добро управление“.

Така излиза, че за три години от бюджета и от ЕС за електронно управление са отишли около 450 млн. лв.

ПРОГРЕС ИМА

От годишния отчет на Държавна агенция „Електронно управление“ разбираме, че администрациите, предлагащи електронни административни услуги, са 239 от общо 587, а всички предлагани услуги са 38 183 (към 31.07.2020 г.). За да отговарят на стандарта на ЕС и за да бъдат наречени „цифрови услуги“, те трябва да са услуги от ниво 3 и 4. Ниво 3 предполага заявяване и получаване на услуги изцяло по електронен път, а ниво 4 – извършване на сделки и/или трансакции по услуги от ниво 3, включително заплащане. Към края на юли услугите от ниво 3 и 4 са 3056. 2372 са от ниво 3, а едва 684 от ниво 4. По този показател прогресът е видим, защото държавните услуги с заплащания към юли 2019 г. са били 233, а година по-рано – 221. Услугите от ниво 3 преди година са били 1698, а преди 2 години – 1577.

В крайна сметка наистина цифровите услуги, предлагани от правителството, са само 8% от общия брой.

Ако съдим от отчета на ДАЕУ, се прави много. Само за последната година в Единния портал за достъп до електронни административни услуги има 132 нови електронни административни услуги. През 2019 г. порталът е посе-

мен от 235 502 потребители, броят на посещенията за първата половина на 2020 г. е нараснал почти четворно – 825 100 посещения, от които 78% са нови посетители. Това е следствие и от кризата с коронавируса, тъй като локдаунът накара хората да търсят начини да свършат онлайн работата си с бюрокрацията.

Това се вижда и от статистиката за работата на системата за е-автентикация (удостоверяване на самоличността), като от миналата година е възможен достъп чрез мобилни устройства с облачен квалифициран електронен подпис (КЕП). Към края на 2019 г. са извършени над 60 000 успешни автентикации с КЕП, от които 3500 с облачен КЕП. Само през първата половина на 2020 г. са реализирани близо 400 000 идентификации с КЕП и над 135 000 с облачен КЕП. Бум на потребители в месеците на локдаун има и в държавната система за електронно връчване, която работи като електронен еквивалент на препоръчаната поща с обратна разписка. От юли 2018 до юли 2019 г. новите профили в нея са 53 510, което представлява тройно увеличение.

Един от проблемите пред достъпността на електронното управление е липсата на универсална електронна идентификация. Като такава трябваше да служат новите лични карти с чип, но тяхното въвеждане се баби с години. Сега правителството предвижда това да стане в следващите 3 години.

Въпреки бавния напредък в електронното управление България се изкачва в класациите на ООН до 44-то място (от 193) в света според индекса E-Government (EGDI 0.7980) на ООН, като има повишаване с 3 места спрямо 2018 г. (<https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/26-Bulgaria/dataYear/2020>)

В същото време от доклада на Европейската комисия Digital Public Administration 2020 се вижда, че ситуацията в дигиталната ни държавна администрация е на доста ниско ниво, сравнено с ЕС. Едва 25% от българските граждани използват интернет за взаимодействие с властите, при 55% средно за ЕС. Едва 20% търсят официална информа-

ция в интернет, при 44% в ЕС. 12% изтеглят официални документи, при средно 33% в ЕС. Едва 10% от българите изпращат по електронен път документите до властите, при средно 38% в ЕС.

Особено важното, особено в условията на пандемия от коронавируса, е електронното здравеопазване, което се прави от поне 18 години насам. Преди 4 месеца няколко IT компании предложиха да дарят 15 000 часа труд за здравноосигурителната система и това бе рекламирано от премиера Бойко Борисов на специална пресконференция. Държавата обаче не смята да се възползва от помощта, защото програмистите не познавали 25-те закона за здравеопазването, системата била стратегическа и затова трябвало да се възложи на специален изпълнител.

Това се случва, когато аналогови хора правят електронно управление, както се казва в един виц, популярен в IT средите. А функционалността на гържавните сайтове, предлагащи електронни услуги, и стойността на системите, изградени с обществени поръчки, сравнена с техни аналози, е друга тема.

...Какво се случи след – продължение на историята от 2018 г.

АЕЦ „Белене“ – черна гупка за българския данъкоплатец. Вижда ли се краят?

ЕМИЛИЯ МИЛЧЕВА

Проектът за втора атомна електроцентрала в България навлезе в своята 41-ва година – и 21-во правителство, все така на ниво... проект. Освен че за този период биха могли да се построят четири АЕЦ, загубени са публични средства в размер на над 4 милиарда лева. Въпреки първоначалните уверения на настоящото трето правителство на Бойко Борисов, че АЕЦ „Белене“ ще бъде реализирана, хоризонтът пред мащабния проект за €10 млрд. е тъмен. Увереността е силно разколебана, въпреки че краят не е изречен гласно. Анализатори вече отбелязаха липсата на АЕЦ „Белене“ в Интегрирания национален план на България „Енергия и климат“ до 2030 г., с хоризонт до 2050 г.

Друг аргумент е възобновяването на проекта за седми енергоблок на АЕЦ „Козлодуй“. До края на януари 2021 г. Българският енергиен холдинг (БЕХ) трябва да е проучил компании от САЩ, развиващи ядрени технологии. Проучването има за цел да установи колко би струвал такъв блок. По-рано през октомври т.г. България и Съединените щати подписаха меморандум за ядрената енергия за граждански цели. Целта на договореностите е да допринесат както за нейната диверсификация, така и за тази на ядреното гориво. Единствената действаща АЕЦ в България – „Козлодуй“, работи с руско ядрено гориво, през 2024 г. ще има нов търг за суровината.

В контекста на тези новини поредният рестарт на АЕЦ „Белене“, започнал през 2018 г., изглежда обречен. То-

зава парламентът възложи на правителството да търси стратегически партньор, при условие че проектът ще се реализира изцяло на пазарен принцип – без никакви държавни гаранции. Днес е на стендбай заради пандемията от COVID-19, която промени радикално света и политиките.

Ситуацията във вътрешен и глобален план изисква от българските управляващи да проявят реализъм и да прекратят проекта за АЕЦ „Белене“ още докато е на сегашното си ниво – връчени информационни меморандуми на пет големи компании.

Краткият им списък стана известен още през декември 2019 г. – Китайската национална ядрена корпорация (CNNC), „Росатом“, Korea Hydro and Nuclear Power, както и Framatome и General Electric (GE) за договори за оборудване. В меморандум за разбирателство, обявен през юни т.г., „Росатом“, GE и Framatome се споразумяха, ако „Росатом“ стане стратегически инвеститор в проекта, GE да достави турбогенераторна инсталация на базата на своята технология Agabelle и оборудването на турбинната зала, а Framatome да осигури автоматизирани системи за контрол на процесите за централата. Компаниите не за първи път си сътрудничат по международни проекти – „Росатом“ си партнира с Framatome за АЕЦ „Пакиш-2“ в Унгария и АЕЦ „Ханхикиви-1“ във Финландия. Сътрудничеството с GE е по проекта за АЕЦ „Аккую“ в Турция и за АЕЦ „Ел-Дабаа“ в Египет.

Но за да стане факт и новото партньорство, трябва да се извървят и следващите етапи от процедурата за АЕЦ „Белене“ – покани за подаване на обвързващи оферти към предпочетени кандидати за стратегически инвеститор, подаване на самите оферти, преговори и избор на инвеститор. Предварителните намерения на управляващите бяха те да са приключили тази есен и министърът на енергетиката Теменужка Петкова да рапортува пред парламента. Не се случува, макар че на два пъти публично Петкова изрази надежда „скоро да има яснота“. Дотогава двата руски реактора от по 1000 MW чакат, складирани в кашони на площадката на „Белене“.

РАЗБАЛАНСИРАН СВЯТ

Забавянето на икономическия растеж в глобален план и опасността от рецесия налага преразглеждането на много инвестиционни намерения. Българските управляващи на няколко пъти подчертаваха, че проектът за втора атомна електроцентрала ще се реализира на чисто пазарен принцип, без каквото и да било участие на държавата – като държавна гаранция и дългосрочни договори за изкупуване на ток, и няма да допуснат отклонение от тези условия. БСП, руската държавна компания „Росатом“, както и някои експерти неколккратно дадоха да се разбере, че толкова мащабна инвестиция няма как да се осъществи без някаква форма на държавна подкрепа. Към момента обаче няма промяна на условията. За разлика от Унгария, където „Росатом“ строи АЕЦ „Пакиш-2“, след като Будапеща получи нисколихвен заем от Русия за 10 млрд. евро

– и разрешение от Европейската комисия, разбира се.

В ситуация, в която е трудно да се предвиди кога ще настъпи повратната точка в борбата с пандемията от COVID-19, как случващото се ще промени икономиката – и нейната енергоемкост, кога ще започне възстановяването, шансовете да се намерят инвеститори за АЕЦ в най-бедната страна-член на ЕС клонят към нула. Още повече че „Росатом“ изгражда АЕЦ в Турция, а Словения и Хърватия обявиха намерението си да строят втори блок в АЕЦ „Кръшко“, освен че работят по 20-годишен регламент за удължаване на живота на електроцентрала, която съвместно управляват. Тези проекти, които вече са в ход, изключват опциите за износ на ток от „Белене“.

Проектът за АЕЦ „Белене“ не се слави като икономически целесъобразен, а като подчинен на политическите и икономическите интереси на Москва. Реализацията му би увеличила зависимостта от Русия, която е основен доставчик на енергийни суровини за България – газ, петрол, ядрено гориво. Благодарение на тези зависимости Русия манипулира и българската политика, констатираат наблюдатели от Центъра за изследване на демокрацията и извънпарламентарната опозиция в лицето на обединението „Демократична България“. Проекти от такъв мащаб – като ядрени централи, газо- и нефтопроводни, попадат в полето на геополитиката. Следователно за България изискват съобразяване с евроатлантическите партньори.

Позицията на Съединените щати е известна, а през октомври бе отново повторена от Франсис Фанън, директор на Бюрото за енергийни ресурси към Държавния департамент на САЩ. „АЕЦ „Белене“ създава енергийна зависимост и дали става дума за газопровод или за ядрена централа, говорим за сключване на брак за 50 години напред. Затова имаме геополитически притеснения...“, заяви той пред журналисти при посещението си в София.

В интервю пред сайта Toest.bg Тодор Тодоров, енергиен експерт от Екосдружение „За земята“ и член на Националния експертен съвет по изменение на климата към

Министерството на околната среда и водите, заявява, че българското енергийно министерство укрива информация от Европейската комисия. ЕК е съобщила на българското енергийно министерство, че в случая с АЕЦ „Белене“ „става въпрос за нов проект – затова и процедурите за ОВОС и за лиценза, който трябва да се издаде от Агенцията за ядрено регулиране, трябва да започнат отново. Но тази информация е била укрита от министър Петкова. А от 2019 г. досега тя продължава да твърди, че ние имаме лицензи, че те са работещи, че докладът от 2007 г. по ОВОС е актуален“ и пр.

През юли т.г. Европейската комисия потвърди, че е необходима нова нотификация за завършването на АЕЦ „Белене“, която трябва да изпрати бъдещият инвеститор. Брюксел напомни, че това се изисква, когато има промени на оригиналния проект. Нотификацията трябва да бъде дадена не по-късно от 3 месеца преди сключването на първите договори или три месеца преди започването на работата. Едва след това от ЕК ще направят оценка на новия проект и дали спазва Договора за Евратом и неговото вторично законодателство. След тази оценка от Еврокомисията ще съобщят позицията си за проекта.

ДЕБАЛАНСИРАНА БЪЛГАРИЯ

Какви може да са надеждите, свързани със следващото правителство по отношение на проекта за втора АЕЦ? По всичко изглежда, че решението ще е негово, а не на третия кабинет на Борисов. На първо място, да действа по икономическа целесъобразност, а не под външен натиск и корупционни подбуди, за които проектът стана нарицателно.

Необходимо е да се направи ревизия на енергийната стратегия и енергийните нужди на България, съответстващи на реалността – Зелената сделка на ЕС и намаляващото население на страната. Въглищните централи, които предстои да бъдат затворени до 2030 г., създават 45% от българската електроенергия. Това означава,

че след десетина години в българската енергийна система трябва да могат да се включат нови мощности и АЕЦ не е реална алтернатива. (Дори и заради краткия срок, в който е невъзможно да се построи – ако приемем, че всички други проблеми са разрешени.) Угължените лицензи за работа на пети и шести блок на атомната централа изтичат също към 2030-а, въпреки че има шансове да работят и до 2050 г. Това обаче не изключва търсенето на цялостно решение, а сложното уравнение не се решава единствено чрез увеличение на мощностите за зелена енергия, както някои допускат. Паралелно с намирането на алтернативи за енергийната система, следващото правителство ще трябва да се справя и с разрешаването на друг енергиен проблем, който наследява – изграждане на геоложко хранилище за погребване на високорадиоактивните ядрени отпадъци.

Тези решения, които ще изискват сериозни разходи, предстои да се вземат в неблагоприятни за България условия – предвид големите разходи, заложи в бюджет 2021 и дефицит от 3.9%, както и прогнозите за спад на икономиката – според МВФ с 4% т.г. Освен това третото правителство на Борисов увеличи дълговото бреме с две нови емисии дълг за 5 милиарда лева. На този фон натоварване с проект, чиято възвръщаемост е под въпрос, е сериозен риск. Стига ни втората линия на „Турски поток“, чието изграждане обременя с нови милиарди дълг българската енергетика.

Време е бутонът „стоп“ за АЕЦ „Белене“ да бъде натиснат.

...Какво се случи след – продължение на историята от 2018 г.

Едни 500 млн. лв. за непрозрачния холдинг-касичка +26+50... милиона лева

ЛИЛИЯ ЦАЧЕВА

Октомври 2020 г. язовирите за „спешен“ ремонт са 418 – обявени през далечния с оглед на „спешността“ октомври 2018 г. Откритите строителни площадки са 82 – на обща стойност 195 млн. лв. Оценени 204 язовира, паспортизирани – 140. Обща сума на проектите за ремонт на тези язовири – 350 млн. лв.

Данните събщи официално настоящият министър на икономиката Лъчезар Борисов, който бе заместник на предшественика си Емил Караниколов. Това на практика е почти всичката публична информация в края на 2020 г. какво се случва с отпуснатите с решение № 495 от 2018 г. на Министерския съвет 500 млн. лв. за „спешни“ ремонти на язовири.

Парите отидоха в капитала на попадналата в прожекторите именно заради тях Държавна консолидационна компания (ДКК) – 100% собственост на Министерството на икономиката и принципал – министърът на икономиката. Холдингът обединява половината държавен военнопromишлен комплекс, в това число и „национализирания“ завод „Авионамс“, ВМЗ-Сопот, „Кинтекс“, фирми като „Ел Би Булгарикум“, „Летище Стара Загора“, Националният институт по виното и още 20 дружества – някои в ликвидация, както и десетки държавни имоти.

Внесеният ѝ капитал е 891 005 745 лв. – с все парите за язовирите, реалният според данни към второто тримесечие на 2020 г. – малко над 1 млрд. лв. ДКК все така, както

и преди 2 г., няма сайт, регистърът на обществените поръчки никога не е чувал за нея, не отговаря на въпроси, освен ако съгът не я задължи, но тогава отговаря формално. Няма нито един публичен договор, а информация за нея се намира само в Търговския регистър.

В средата на 2019 г., когато излязоха годишните финансови отчети на държавните компании за предходната година, се разбра, че част от парите вече са разпределени. Разбра се, по трудния начин – в отчета на ДКК се видя, че суми са пренасочвани към дъщерни компании и една от тях е „Монтажи“ ЕАД. За нея също не се беше чувало кой знае какво публично. Поне сайт има, макар в изброените там проекти – минали и настоящи, язовири да не фигурират.

В началото на 2020 г. официално потвърждение, че именно „Монтажи“ ще ремонтира язовири, дойде от тогавашния министър Караниколов. На въпрос от Крум Зарков и Христо Проданов (БСП) в парламентарния контрол за състоянието на дружеството министърът обяви, че то е натоварено именно с тази дейност – макар че в самия въпрос темата не се засяга. По-любопитното е, че на 22 ноември 2019 г. същият министър казва в контрола, че се работи по 182 от 418 язовира, по които ДКК е започнала работа – отчита дейности като паспортизация, документация, проекти и няколко реални площадки – без да споменава „Монтажи“. Добавя: „Важното е, че ремонтите започнаха (...) Сигурен съм, че другата година ще бъде изключително активна и българският бизнес, работещ в този сектор, ще може да покаже своите възможности. Разбира се, ще му бъде платено за всичко това, но тези пари ще бъдат за основната им цел – да няма бедствени положения с язовири“.

Това би следвало да значи, че не държавната „Монтажи“, а подизпълнителите – или „българският бизнес“, ще са тези, при които отиват парите срещу ремонти. Обществени поръчки за избора на такива дъщерната на ДКК компания не е обявявала. „Монтажи“ към началото на годината има под 200 служители общо. Какво излиза: държавата възлага на ДКК за свърши една работа и ѝ вдига капитала с 500

млн. лв. за целта. Това става с т.нар. ин хаус процедура по възлагане, която е допустима по закон (ЗОП). ДКК възлага, тоест прехвърля на свое дружество същата тази работа. Как се харчат парите, кой реално върши дейностите, какъв е строителният надзор, кой избира тези изпълнители – не е ясно.

Още докато беше министър, Караниколов твърдеше, че отчети ще има на сайта на министерството. Пожелаваме успех на всеки, който реши да ги търси.

Това лято вестник „Капитал“ спечели дело срещу ДКК заради мълчалив отказ за отговори на въпроси по Закона за достъп до обществена информация за харченето на същия този половин милиард. Получените отговори, актуални към края на януари, се разминават леко с тези, обявени от Караниколов пред парламента приблизително по същото време. Нищо че министърът на икономиката е принципал.

„Монтажи“ като част от ДКК обаче сама по себе си е интересна и с друго. Освен с язовирите и харченето на половин милиард бюджетни пари, тя бе избрана с бърз „търг“ от областната управа в Перник (формално) за изграждане на аварийния водопровод от Мало Бучино до Перник и помпена станция. Това бе екшън планът на правителството да спасява града от водната криза заради пресушения яз. „Студена“. Държавата отпусна пари, подписан бе договор за над 26 млн. лв. с ДДС на 6 февруари със срок на изпълнение 60 дни. На 25 март водопроводът е предаден за стопанисване и експлоатация на „ВиК Перник“ и „Софийска вода“.

Само че... въпреки че от Министерството на икономиката, а и от самия Караниколов имаше обещание документацията, подизпълнителите, доставчиците, самият проект да бъдат публикувани, това така и не се случи. Няма яснота и до ден днешен кой и как избра например вида на тръбите за 13-те км водопровод и кой да ги достави. Нито кои строителни фирми и срещу какви суми, избрани по коя процедура, са участвали. Още по-интересно става, тъй като по обществената поръчка и договора се

появяват два анекса – за... удължаване на срока за придобиване на документи за експлоатация на обекта – като се започне от разрешение за строеж. На практика тогава водопроводът би станал съвсем законен. Първото отлагане на 60-дневния срок по договор е заради извънредното положение за пандемията и е до 7 юни 2020. Два дни преди този ден „Монтажи“ иска второ удължаване, този път с 8 месеца. Така узаконяването на аварийния водопровод, който се експлоатира (и даже успя да аварира преди пускането си на два пъти), се отлага за февруари 2021 г.

Любопитни са и финансовите резултати на това гърживно дружество, гъщерно на мастодонта ДКК. Особено за първото полугодие на 2020 г. В доклада за дейността на компанията четем: „Резултатите от дейността на дружеството за първото полугодие на 2020 г. са отрицателни – реализираната загуба е от 141 хил. лв., като сравнение – реализираната загуба към 31.12.2019 г. е 1116 хил. лв., а реализираната загуба за първото полугодие на 2019 г. е 1083 хил. лв.“ Отчита се ръст на приходите от „готова продукция“ с около 3 млн. лв. спрямо предходен период, но и същият ръст на разходи – предимно за „външни услуги“. Има заявено намерение в същия документ за печалба от 200 хил. лв. към края на годината, но и обяснение, че пандемията ще се отрази на тези сметки.

„Монтажи“ декларира и вземания в размер на 456 945 000 лв., като за 6 месеца са пораснали със 17,4 млн. лв. От разбивката на счетоводния баланс се вижда, че 269 млн. лв. са от клиенти и доставчици, а 181 млн. лв. – от предприятия от групата. Загълженията към предприятия от групата обаче възлизат в същото време на 491 137 хил. лв.

Самият мастодонт ДКК декларира на полугодие то 26 170 хил. лв. приходи от дейност, като за предходен период те са 26 528 хил. лв. А наг 90 на сто са от „финансова дейност“. Декларирани са и рискове през дружеството: невъзможност на гъщерните дружества да генерират печалба, за да отчетат дивидент, финансови затруднения на тези контрагенти и други контрагенти и несъбиране на вземания, недостатъчен паричен ресурс и изпълнение на

задължения, липса на инвеститорски интерес и средства у бизнеса за придобиване на предлагани от ДКК активи за продажба... Факт – в разбивката на отчета за полугодие-то са декларирани вземания от близо 700 млн. лв. и задължения от около 150 млн. лв. (краткосрочни и дългосрочни).

На този фон по партидата на ДКК в Търговския регистър се появи нов анекс към кредита ѝ от друга държавна структура – Българската банка за развитие (ББР). Първоначалният договор е от 2016 г., оттогава анексите са общо 10. Последният – за 50 млн. лв., с което общата сума, отпускана досега, вече е малко под 200 млн. лв. Първият транш бе за „национализация“ на военния завод „Авионамс“ след фалита на КТБ – 37 млн. лв. Последните два обаче не са за такъв тип инвестиции, а на практика за обратно подпомагане на основната дейност и оптимизиране на паричния поток на дъщерни на ДКК дружества и обезпечаване на бъдещи инвестиции, обслужване на задължения по подписани от кредитополучателя договори, както и за обезпечаване на бъдещи инвестиционни намерения. Към октомври задължението на държавната ДКК към държавната банка е 172 647 105 лв. Преди това към април то е 129 647 105 лв. по данни в ТР.

Ако досега залогът беше ДКК – „предприятието като съвкупност“, вече са включени и дъщерните му „Ел Би Булгарикум“ и „НИТИ“. Първата компания, която най-общо се занимава с българското кисело мляко и е част от млечната индустрия, за шестмесечието на 2020 г. е на печалба, същата като миналата година по същото време. И приходите ѝ са предимно от дейност. Втората компания, която е част от военнопromишления комплекс, е вписала отчет в ТР последно за 2017 г. А междинен доклад за полугодие-то на 2020 г. – вече е задължителен с новия Закон за публичните предприятия (приет октомври 2019 г.), не се намира в сайта на ресорната агенция, показва справка. Но той още е в доразработване.

Част от транша по кредита ще може да се ползва и за... строителство. ДКК е акционер в „София тех парк“, но евентуален градеж може да се случи след одобрение от

банката, става ясно още от документите. А през 2019 г. холдингът се сдобил с право на строеж върху земя – около 22 дка там. Цената била 21 688 000 лв., става ясно от отчетта на „парка“ за 2019 г.

А въобще практиката едни държавни пари – в милиони – да се въртят между държавен мегакорпорация, държавна банка, бюджета, да бъдат харчени незнайно как, а възможността да се разбере дали и кои частни компании са успели да се впишат в кръговрата, да е чрез ЗДОИ, а оттам – най-често чрез съда, показва само едно. Непрозрачност и безотчетност. Хронична.

А през 2021 г. ще чакаме поне някой „спешно“ ремонтиран язовир. Защото когато бяха определени 418 такива за ремонт, мотивът бил, че могат да станат опасни за населението.

Източници:

Търговски регистър,

<https://www.appk.government.bg/bg>

<https://www.parliament.bg/bg/plenaryst/ns/52/ID/8900>

https://parliament.bg/bg/topical_nature/33479

Министерски съвет – Решение №495/2018

<https://e-obp.eu/bg/Document/0c97c952-7e9f-43eb-bde5-3bc9c564a34d>

...Какво се случи след – продължение на историята от 2016 г.

Много скъпо. Много бавно. Много опасно. Що е то? БДЖ трябва да умре

СВЕТОСЛАВ МЕТАНОВ

Компания Български държавни железници (БДЖ) е един от редовните сюжети на „Черната книга на правителственото разхищение“: Посветихме им статии за порочни практики в 4 поредни издания – 2015, 2016, 2017 и 2018 година. Какво се промени след тях? Краткият отговор е НИЩО. Държавата продължава да налива по половин милиард лева на година за двете си дружества – релсовата компания Национална компания „Железопътна инфраструктура“ (НКЖИ) и жп превозвача БДЖ, а парите все така продължават да изтичат без смислен резултат.

В същност нещата допълнително се влошават. Финансовите резултати на „БДЖ-Пътнически превози“ за първото полугодие на 2020 година са показателни за това. Компанията е реализирала от продажби на билети приходи от едва 18,889 милиона лева. В същото време постъпленията за същия период на 2019 г. са били 27,487 милиона лева.

И въпреки че държавата е осигурила финансова инжекция за пътническите влакове (102,335 милиона лева за първите 6 месеца на 2020 г. при 101,916 милиона лева за шестмесечieto на 2019 г.), загубите продължават да се увеличават. Отрицателният финансов резултат към края на юни достига 12,549 милиона лева, докато през същия период на миналата година е бил малко под 10 милиона лева.

Анализът на данните показва, че компанията става

Все по-зависима от парите, осигурявани от бюджета. Докато през миналата година на 1 лев собствен приход на БДЖ са се падали 3,71 лева субсидия, капиталов трансфер и компенсация, то сега това съотношение е 1 към 5,42. Това на практика означава, че компанията е във фактически фалит и напълно нежизнеспособна. Само разходите за заплати за полугодие (57,846 млн. лв.) са над 3 пъти по-високи от собствените приходи на „БДЖ-Пътнически превози“.

ЗА КОГО Е ИЗГОДНО ТОВА?

Разбира се, от източениите финансово гържавни мастодонти е най-лесно да се краде. Все едни и същи фирми на входа и изхода получават лъвския пай. При бившата гордост на социндустрията ни „Кремиковци“ и в БГА „Балкан“ схемите продължиха до самия спасителен фалит, който рано или късно ще застигне и БДЖ.

Доволни от сегашното състояние са и всичките близо 10 000 работещи в системата на компанията и техните семейства. Получават редовно заплати, аванс и ваучери за храна, въпреки че работата намалява и цели звена не знаят какво правят. Синдикатите няма от какво да се оплакват. Лесно и бързо договарят с ръководството на компанията ръст на възнагражденията, въпреки кошмарните финансови резултати. Нормално е да са доволни и управляващите, които осигуряват безсмислена заетост с парите на българските данъкоплатци. Многохилядният персонал в БДЖ, а също и в релсовата гържавна компания НКЖИ, добре знае, че, ако се смени властта, бонусът едва ли ще продължи, затова гласуват правилно.

А УТРЕ?

Утре си е утре! Дългогодишното безхаберие в родните железници е заложило цяло минно поле, през което преминаване на практика няма. Всеки ден БДЖ отменят влакове заради липса на изправни моториси, локомотиви и

вагони. Качеството на услугата продължава да се влошава и дори в условията на COVID пандемия в някои от крайградските влакове, особено тези около София, пътниците пътуват един върху друг. В тях и без маска не може да се диша. Ремонтните програми на БДЖ продължават да закъсняват, като сега смокиновият лист е извънредното положение покрай коронавируса. В същото време БДЖ спря обществени поръчки за доставка на нови и употребявани пътнически вагони, както и за наем на локомотиви, които уж бяха приоритет за закръпването на графика на влаковете. Намеренията за закупуване на нови комфортни електрически моториси, които да пътуват от София за Варна и Бургас, обсъждани от години, също са пред провал. Преди три години бе обявен търг за доставка на 42 такива влака, който впоследствие бе спрял. Стартираха нова процедура, вече за по-скромните 16 влака с бюджет от близо 300 милиона лева, но в момента се обсъжда прекратяването и на този търг.

Така на практика до 2024 година, когато изтича договорот на БДЖ с държавата за осигуряване на обществен превоз на пътници, според който компанията получава субсидията си от бюджета, дружеството няма да има нов подвижен състав. Ще трябва да разчита на позакърпване на сегашните влакове – процес, който върви бавно, трудно, а в много случаи и некачествено. Да не говорим, че и огромната част от возилата на БДЖ и сега са морално и физически остарели и по никакъв начин не отговарят на изискванията на клиентите. В представения наскоро Национален план за възстановяване и устойчивост на България след пандемията за първи път е предвидено еврофинансиране и за закупуване на влакове. Но в момента няма никаква яснота кога ще бъдат обявени търгове, а още по-малко – в какви срокове ще бъдат доставени.

Съвсем отделна тема е, че заделеният бюджет по това перо е само 256 милиона лева, средства, които са крайно недостатъчни, за да променят облика на БДЖ. А облаците пред жп превозвача се съгъстяват допълнително заради либерализацията на европейския пазар на жп услуги. За следващия договор с държавата БДЖ със сигурност няма да е единствен кандидат и е много вероятно да не спечели в конкуренция с други компании, които вече се подготвят за навлизане на пазара на пътническите жп превози у нас.

...Какво се случи след – продължение на историята от 2019 г.

Пропуски в тол системата за милиони, или защо няма пари за старите пътища

МИЛА ЧЕРНЕВА

Новата система за електронни винетки и тол такси трябва да инжектира стотици милиони левове в пътна инфраструктура. Засега обаче ефективността ѝ е спорна, а разходите около нея се трупат.

На 26 февруари, в навечерието на старта на тол системата за тежкотоварни автомобили, десетки представители на транспортния бранш се бяха събрали в задушната зала в столичен хотел. Целта беше да се срещнат с ръководството на Агенция „Пътна инфраструктура“ (АПИ) и да изчистят редица въпросителни около въвеждането на новия вид таксуване. Срещата беше напрегната, а в последния момент превозвачите се оказаха принудени да плащат допълнителни такси на частни посредници. В крайна сметка държавата се намеси, беше направен компромис и тол системата все пак заработи от 1 март.

Осем месеца след началото ѝ обаче тя продължава да е проблемна. Системата беше изградена от консорциум на няколко дружества от австрийската група Kapsch и струваше 180 млн. лв. от държавния бюджет, като това включва само изпълнението на обществената поръчка. Отделно има разходи по тол полиция, служители, ремонтни на офиси и т.н., които са грубо между 20 и 25 млн. лв. на година. На всичкото отгоре АПИ планира да даде още 140 млн. лв. в срок от пет години, за да може същото обединение на Kapsch да оперира системата, въпреки че

от години държавата планира сама да се справи именно за да събира повече пари за пътища.

На фона на всички тези разходи приходите от пътни такси за 2020 г. изглеждат, че са притеснително ниски.

МАЛКО ПРИХОДИ

С въвеждането на тол система тежкотоварните автомобили – камиони, ТИР-ове и автобуси, трябва да плащат на база на изминато разстояние, съответно – повече, отколкото сега с винетките. Целта е превозните средства, които нанасят повече щети върху пътищата, да плащат повече и така да има налично финансиране за ремонти и строителство. „В бюджета за тази година са заложили 450 млн. лв. приходи от тол такси и близо 300 млн. лв. от винетни такси“, каза регионалният министър Петя Аврамова пред bTV на 1 март. Събраните пътни такси от началото на 2020 г. до края на август обаче са разочароващи, сочи предоставена от Агенция „Пътна инфраструктура“ (АПИ) справка на „Капитал“. На фона на ежегодния ръст на събраните пари от винетки за първите осем месеца от тази година постъпленията от пътни такси – и тол, и винетки, са 277 млн. лв., или едва 37% от прогнозния годишен приход. От януари до август са събрани малко над 217 млн. лв. от винетки, а тол таксите за тежкотоварни автомобили от 1 март (когато заработи системата) до края на август са по-малко от 60 млн. лв. За тази година средно се събират 36.5 млн. лв. месечно от пътни такси. Ако ситуацията продължи със същия ритъм, до декември може да се очакват 420 млн. лв. общо. Това ще е твърде скромнен ръст на фона на твърденията на властта от последните години.

По принцип всяка година приходите от винетки са най-високи през януари и февруари, тъй като тогава шофьорите обичайно си купуват годишни винетки. Все пак ниски приходи имаше през март и април тази година, тъй като тогава движението на леки автомобили беше свито заради извънредното положение, КПП-тата и ограниченията за излизане навън заради COVID-19. Продадените

винетки са на стойност съответно около 18 и 11 млн. лв. на фона на 58 и 48 млн. лв. през януари и февруари 2020 г.

От една страна, влиянието на коронавируса върху икономиката и съответно – транспортния бранш, не може да бъде пренебрегнато. Освен това обаче представители на превозвачите казват, че устройствата им невинаги работят, т.е. може да не се отчита цялото разстояние, което са изминали.

Общата сума, която влиза в държавния бюджет, е дори по-малко заради комисиона, която събират частните фирми посредници.

ЕДНА ВКУСНА ПОРЦИЯ ТАКСИ

За 2019 г. АПИ е продала винетки за точно 107 271 770 лв. За сметка на това първият национален доставчик на услуги (НДУ), който заработи преди всички други и е и най-успешен досега – „Интелигентни трафик системи“ (ИТС), е продал винетки за над 281 млн. лв. – или над два пъти повече от държавата. Компанията държи най-големия пазарен дял от продажба на пътни такси.

Националните доставчици на услуги са фирми, които функционират като посредници и алтернативни търговци на пътни такси – и електронни винетки, и тол. Например сайтът www.vinetki.bg е на въпросните ИТС, а www.bgtoll.bg е държавният, който АПИ управлява. Наличието на НДУ не е екзотика у нас – това е съществуващ механизъм на европейско ниво. Проблемът у нас е, че въпросният първи доставчик подписа договор, преди да се финализират условията за кандидатстване и да бъдат публикувани на сайта на агенцията. Това създава усещане за преференциално отношение към фирмата. В крайна сметка на пазара се появи втори действащ доставчик – „Конкорд смарт инфраструктура“, но той нито е толкова агресивен, нито предлага кой знае колко различни условия на потребителите, така че да се усети реалната пазарна конкуренция.

Според договорите на ИТС и на „Конкорд смарт инфраструктура“ с АПИ комисионата, която остава за тях, е в

горната граница на позволеното от държавата – 7%. Това значи – общият приход за 2019 г. от винетки например беше 392 млн. лв., но около 20 млн. лв. от тях бяха плащания към двете частни фирми.

Според информацията на „Капитал“ само за ИТС комисионите от винетки за 2020 г. към август 2020 г. включително са грубо близо 10 млн. лв. а за „Конкорд“ – 2.3 млн. лв. От тол таксите ИТС удържат за себе си 2.5 млн. лв., а „Конкорд“ – 250 хил. лв. Така общо за частните фирми остават над 15 млн. лв. от събраните 277 млн. лв. от пътни такси за първите осем месеца на годината.

Освен това въпросните гоставчици на услуги „притиснаха“ в ъгъла транспортния бранш, който в последния момент беше поставен пред неизгодна сделка. Всяко превозно средство трябва да е оборудвано с бордово устройство или GPS тракер, който да подава данни и така да

се таксува. Компаниите, които предлагат GPS услуги на превозвачите, трябваше да минават през НДУ и не работеха директно с АПИ, но още нямаха действащи договори нито с ИТС, нито с „Конкорг“. Затова се налагаше камионите да си вземат въпросните боргови устройства от посредниците. През февруари обаче се оказа, че освен 1 лв. гаранция за устройството посредниците искаха и месечна такса за обслужване от 15.99 или 14.99 лв. без ДДС на месец. Според изчисленията на Йордан Арабаджиев от Съюза на международните превозвачи, които той сподели по време на заседание на регионална комисия в парламента, този непредвиден разход щеше да е общо 15 млн. лв. годишно към доставчиците, или средно по 240 лева на година ще струва ползването на едно устройство за един автомобил. Освен това, ако се загуби или повреди устройството, превозвачите плащат 300 лв. обезщетение. Същевременно няма опция за купуване.

В крайна сметка шумната реакция на сектора накара държавата да се намеси и националните доставчици да променят условията си. Проблемът в случая е, че липсваше добра организация и свободен пазар – реално транспортните фирми нямаха избор между различни фирми, а само две, които са предлагали абсолютно еднакви договори, което пък дори създава усещането за картел и монопол. Не е доказана връзка между двете фирми обаче. Впрочем наличието на конкуренция от страна на GPS фирмите, ако те можеха да работят директно с АПИ, щеше да е положително и за държавния бюджет, тъй като те щяха да удържат само до 2% комисиони.

НОВАТА АПЕТИТНА ПОРЪЧКА

Черешката на тортата на тази неизгодно направена реформа се появи през август 2020 г. Без публично обсъждане, без коментари за проблеми в системата или открито състезание, изведнъж АПИ обяви нова процедура за директно възлагане на Karsch. Договарянето без предварително обявление е с предмет „Проактивен мониторинг,

експлоатационна поддръжка на взаимодействието между програмните и апаратните ресурси и нагграждане с нови функционалности“. Това значи, че оперирането на системата, което уж беше в ръцете на гържавата, ще се поеме от частната фирма, защото АПИ не се справя сама и все още има да трупа ноу-хау. Въпреки многократните уверения, че гържавата сама управлява процеса, се оказва, че и досега фирмата е съдействала активно, става ясно от интервю на проф. Олег Асенов пред „Капитал“. По ирония на съдбата бившият шеф на АПИ Лазар Лазаров каза следното през 2016 г.: „Няма да ни е лесно, ще се учим в крачка, много по-лесно е наготово, да аутсорснем дейността, но като е недоимък и като ни плюят всички колко са лоши пътищата, ние да подарим 1 млрд. Защо?“.

Пътната агенция си противоречи за аргументацията защо е необходимо да се плащат по 28 млн. лв. с ДДС на година допълнително на компания да върши това, което трябваше да правят служителите на т.нар. Национално тол управление. Общата сума на планирания договор е 141 млн. лв. за пет години. В свое прессъобщение АПИ нарече процедурата „втора застраховка“, за да може абстрийците да следят процеса успоредно с гържавата. Тази теза обаче противоречи на разясненията на Асенов. „Използвахме първите месеци от експлоатацията на тола да огледаме малко по-спокойно собствения си гвор и да го подредим, да преценим рисковете и ползите от такъв проект. След втората година имаме опцията да прекратим голяма част от услугата. Нашата цел е гържавата да оперира системата в нейната цялост, както сме си го поставили, и сме амбицирани да я постигнем“, каза той пред „Капитал“.

Ключов факт е, че в чужбина, където компанията работи по тол системи, Karsch сключва договори и за опериране. Това по принцип е по-привлекателният вариант за компаниите в този бранш, тъй като предлага дългосрочен ангажимент и съответно – източник на приходи.

Асенов твърди, че издръжката на тол управлението към момента, с цялата тол полиция, е средно 25–30 млн.

лв. без компенсаторните такси, които тя събира. Вече платената от гържавата сума за изграждането на системата е 180 млн. лв. с ДДС. Още един разход, свързан с въпросната поръчка, е плащането на 20 хил. лв. на адвокат, който да консултира агенцията точно по тази нова процедура. Не е ясно защо се е наложило, след като АПИ все пак има юридически екип на заплата.

Към края на октомври въпросният договор за аутсорсинг все още не е подписан. От АПИ обаче обясниха, че все пак този ход предстои.

Послепис

ГЕОРГИ ГАНЕВ

Българската държава е провал. Провал в огромни мащаби и за много пари. Това е ясното послание от прочита на представените тук петнадесет илюстрации на правителствено разхищение, както и на напомнянията за други пет примера, при които отдавна посочени разхищения без обществена полза не просто не са коригирани, а се влошават с годините.

Обикновено държавата оправдава своето съществуване с нуждата от доставяне на т. нар. публични блага. Безбройни академични теории, изработени от винаги налични готови да обслужват властта теоретици и учени, обясняват, обосновават и непрекъснато разширяват обхвата на тези „блага“, които оправдават държавното съществуване и „правото“ на управляващата върхушка насилствено да изземва ресурси от гражданите, за да ги „доставя“.

Но този кратък сборник от материали, както и предходниците му показват, че българската държава категорично опровергава тези теоретично-идеологически постановки. Тя не се справя с доставянето на публични блага за българските граждани, те май не са нейната мотивация, не това е целта на нейните действия. Най-яркият пример в това отношение е, че с оправданието с появата на вирус беше затворена правораздавателната система. Без дори да се замисли, българската държава официално се отказа от една от малкото функции, за които има широко съгласие, че наистина оправдават и придават смисъл на съществуването на държава изобщо.

Обслужващи властовата върхушка теоретици и учени винаги е имало. Обикновеният им подход е с неподобава-

ща радост да обсъждат всяка тресчица, всяко леко несъвършенство в действието на доброволните механизми на гражданското общество, да го разтръбят шумно и нашироко като „пазарен провал“ и да достигат до неизбежния извод, че, видите ли, понеже пазарът се бил „проваля“, значи държавата трябва да поеме защитата и провеждането на „обществения интерес“.

В опровержение на тези теоретично-идеологически закланания настоящото издание от вече дългогодишната поредица Черни книги ясно показва, че държавният механизъм, основан не на доброволност, равноправие и равнопоставеност между еднакво достойни граждани, а на власт, подчинение, насилствена принуда и неравноправие между властници и техните „подчинени“, също се проваля. Като държавният провал, в сравнение с треските на пазара, се състои от огромни, тежки, влачеци към гъното греди.

Никой, който е прочел тази и другите Черни книги, няма да може вече безрезервно да приема за чиста монета заклананията, че всеки проблем в човешките общества, дължащ се на човешкото несъвършенство, е оправдание и основание за задвижване на държавата, за прехвърляне на още и още ресурс в нейните ръце. Много хора, особено в България, са склонни да си мислят, че „държавата трябва да...“ Тази книга ясно показва, че по-скоро „държавата няма да...“; но парите ще им вземе.

Провалът на българската държава е двупластов. Едният пласт е нейната явна неспособност да достави на българските граждани публичните блага, с чието доставяне изначално оправдава собственото си съществуване и правото си насилствено да изземва доходи от хората. Парите се взимат. Изхарчват се. „Публично благо“ не се доставя или е очевидно дефектно и в недостатъчно количество. Уж парите се вземат за публични блага, а се оказва, че се вземат за други неща.

Вторият пласт е явната и все по-неприкрита служба на българската държава на отделни лица. Когато става въпрос за някое от тези лица, държавният механизъм

действия безотказно, всички необходими действия се извършват както трябва, колкото трябва, с необходимите качества, в срок. Българската държава не служи на българските граждани, тя служи на определена малка клика отделни лица. За тях всички блага – и „публични“, и частни – са осигурени и се доставят качествено в срок.

Изводът е прост: въпреки написаното в Конституцията българската държава не принадлежи на българските граждани. Принадлежи на малка клика властници. Преди това положение със собствеността върху държавата да се промени, всякакво говорене, че българското общество има нужда от доставката на публични блага и затова неизбежно държавата има право насилствено да изземва доходи, е заблуда или дори целенасочена измама.

Целта на настоящия сборник от материали за правителственото разхищение не е да посочи как смяната на собствеността върху държавата в България може да се случи. На този въпрос всеки читател ще трябва да си отговори сам или да потърси отговор в разговор със свои съграждани.

Георги Ганев,

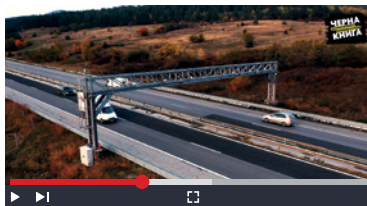
програмен директор икономически изследвания
в Центърът за либерални стратегии (ЦЛС)

Изборът на редакторите

Девет видеопродължения на истории от Черната книга за устойчиво пилеене на публичен ресурс, документиран от журналистката Генка Шикерова и оператора Мирослав Михайлов

Пропуски в тол системата за милиони

МИЛА ЧЕРНЕВА

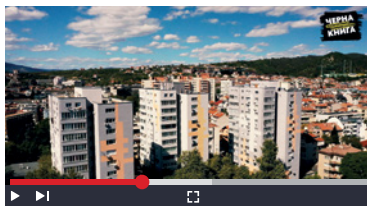
Как булевард катастрофира в стадион?

СПАС СПАСОВ

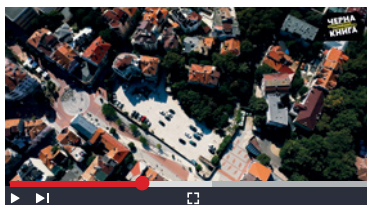
„Безплатно саниране“. Я пак!?

МАРИЕТА ДИМИТРОВА

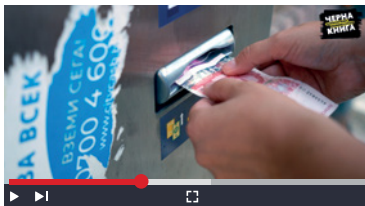
„Дупка“ за 43 млн. лв.

СПАС СПАСОВ

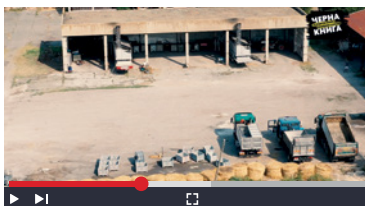
Интегрираният градски транспорт от „Огледалния свят“

СПАС СПАСОВ

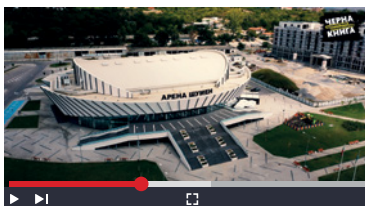
Поръчка за 30 млн. в Агенцията за безопасност на храните

ГЕНКА ШИКЕРОВА

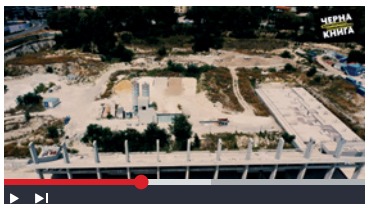
Спортна зала за 13 млн. лв. с приходи на квартален магазин

ДИЯНА ЖЕЛЯЗКОВА

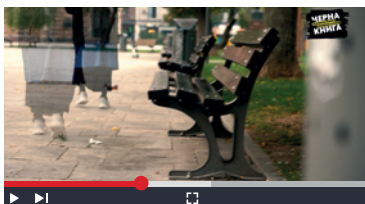
Изпаряването на стадионите във Варна

СПАС СПАСОВ

София си е поръчала безумно скъпи „мебели“ за центъра

ТАНЯ ПЕТРОВА

ЧЕРНА НА ПРАВИТЕЛСТВЕНОТО РАЗХИЩЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ КНИГА 2020

Съставители

Весислава Антонова
Петя Дюлгерова

Редактор

Весислава Антонова

Автори

Богомил Върбанов // Борис Митов // Георги Ангелов
Георги Ганев // Георги Филипов // Генка Шикерова
Деница Първанова // Дияна Желязкова // Емилия Милчева
Калина Горанова // Красен Николов // Лилия Цачева
Надежда Цекулова // Мила Чернева // Марин Николов
Мария Димитрова // Росен Босев
Светослав Метанов // Спас Спасов

Коректор

Милена Евтимова

Дизайн

www.epiquestudio.com

ИЗДАТЕЛ

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.
България

Офис за България и Северна Македония
Фондация за свободата „Фридрих Науман“

ул. „Цар Калоян“ 8
1000, София, България

www.fnf-southeasteurope.org
Тел: +359 2 96960 10

София, 2020
ISBN 978-619-91006

www.chernakniga.bg

 [chernakniga](https://www.facebook.com/chernakniga)

ЧЕРНА НА ПРАВИТЕЛСТВЕНОТО РАЗХИЩЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ КНИГА 2020

ИЗДАТЕЛ

Офис за България и Северна Македония
Фондация за свободата „Фридрих Науман“

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.

България

В ПАРТНЬОРСТВО С
„ЦЕНТЪР ЗА ЛИБЕРАЛНИ СТРАТЕГИИ“

